

Inspectie voor de Sanctietoepassing
Ministerie van Justitie

Themaonderzoek
Uitvoering verlofbeleid
Justitiele Jeugdinrichtingen

Bijlagen met uitkomsten
deelonderzoeken per JJI

Datum 15 juni 2009

Colofon

Afzendgegevens

Inspectie voor de Sanctietoepassing

Forum
Kalvermarkt 53
2511 CB Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectiesanctietoepassing.nl

Inhoud

Colofon — 3

1 Inleiding — 9

2 Deelrapport Rentray Lelystad — 11

- 2.1 Bevindingen — 11
- 2.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 11
- 2.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 13
- 2.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 15
- 2.1.4 Risico-identificatie — 16
- 2.1.5 Risicobeheersing — 17
- 2.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 18
- 2.2 Oordeel van de inspecties — 19

3 Deelonderzoek Rentray Rekken — 21

- 3.1 Bevindingen — 21
- 3.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 21
- 3.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 23
- 3.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 24
- 3.1.4 Risico-identificatie — 26
- 3.1.5 Risicobeheersing — 27
- 3.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 28
- 3.2 Oordeel van de inspecties — 29

4 Deelrapport Doggershoek — 31

- 4.1 Bevindingen — 31
- 4.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 31
- 4.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 32
- 4.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 34
- 4.1.4 Risico-identificatie — 35
- 4.1.5 Risicobeheersing — 37
- 4.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 38
- 4.2 Oordeel van de inspecties — 39

5 Deelrapport Het Keerpunt — 41

- 5.1 Bevindingen — 41
- 5.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 41
- 5.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 42
- 5.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 44
- 5.1.4 Risico-identificatie — 45
- 5.1.5 Risicobeheersing — 46
- 5.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 47
- 5.2 Oordeel van de inspecties — 48

6 Deelrapport De Hey-Acker — 49

- 6.1 Bevindingen — 49
- 6.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 49
- 6.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 50
- 6.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 51
- 6.1.4 Risico-identificatie — 52
- 6.1.5 Risicobeheersing — 53

- 6.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 55
- 6.2 Oordeel van de inspecties — 55

7 Deelrapport De Hartelborgt — 57

- 7.1 Bevindingen — 57
 - 7.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 57
 - 7.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 59
 - 7.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 60
 - 7.1.4 Risico-identificatie — 61
 - 7.1.5 Risicobeheersing — 62
 - 7.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 64
- 7.2 Oordeel van de inspecties — 64

8 Deelrapport Teylingereind — 67

- 8.1 Bevindingen — 67
 - 8.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 67
 - 8.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 68
 - 8.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 70
 - 8.1.4 Risico-identificatie — 71
 - 8.1.5 Risicobeheersing — 72
 - 8.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 74
- 8.2 Oordeel van de inspecties — 75

9 Deelrapport Harreveld — 77

- 9.1 Bevindingen — 77
 - 9.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 77
 - 9.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 78
 - 9.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 79
 - 9.1.4 Risico-identificatie — 80
 - 9.1.5 Risicobeheersing — 81
 - 9.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 82
- 9.2 Oordeel van de inspecties — 83

10 Deelrapport Overberg — 85

- 10.1 Bevindingen — 85
 - 10.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 85
 - 10.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 87
 - 10.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 88
 - 10.1.4 Risico-identificatie — 89
 - 10.1.5 Risico-beheersing — 90
 - 10.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 91
- 10.2 Oordeel van de inspecties — 92

11 De Veenpoort — 93

- 11.1 Bevindingen — 93
 - 11.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen — 93
 - 11.1.2 Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 95
 - 11.1.3 Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 96
 - 11.1.4 Risico-identificatie — 97
 - 11.1.5 Risico-beheersing — 98
 - 11.1.6 Informatiebeheer en- overdracht — 99
- 11.2 Oordeel van de inspecties — 100

12 Deelrapport De Sprengen — 101

- 12.1 Bevindingen — 101

12.1.1	Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen — 101
12.1.2	Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving — 103
12.1.3	Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof — 104
12.1.4	Risico-identificatie — 106
12.1.5	Risicobeheersing — 107
12.1.6	Informatiebeheer en- overdracht — 108
12.2	Oordeel van de inspecties — 109
Bijlage 1	Toetsingskader — 111

1 Inleiding

In deze bundel zijn de deelrapporten samengebracht over de onderzoeken die de inspecties in de periode september 2008 tot en met januari 2009 in elf justitiële jeugdinrichtingen hebben uitgevoerd. Op basis van deze deelrapporten is hebben de Inspectie voor de Sanctietoepassing en de Inspectie jeugdzorg het rapport "Themaonderzoek uitvoering verlofbeleid Justitiële Jeugdinrichtingen" geschreven. Deze bundel deelrapporten vormt een bijlage bij dit rapport.

2 Deelrapport Rentray Lelystad

De JJI Rentray Lelystad maakt deel uit van Rentray, een ortho-psychiatrische instelling voor jongeren met ernstige gedragsproblemen. Rentray heeft ook in Eefde en Rekken locaties. De locatie Eefde is een jeugdzorgplus instelling en de locatie Rekken is net als Lelystad een JJI en is ook in dit onderzoek betrokken. De JJI Rentray Lelystad is in 2004 in gebruik genomen en heeft een capaciteit van 140 plaatsen. Er zijn afdelingen voor gesloten opvang en behandeling voor jongens en meisjes. Er is in Rentray Lelystad één behandelafdeling voor regulier geplaatste jongens (12 plaatsen) en er zijn twee behandelafdelingen voor licht verstandelijk gehandicapte jongens met tezamen 23 plaatsen.

De locatie Lelystad is op 16 en 17 september als eerste van alle locaties bezocht. Het deelrapport is op 27 oktober voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 10 november 2008.

2.1 Bevindingen

2.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan			•	
Methodische hantering van toekenning vrijheden			•	
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

Er is een relatie tussen het behandelplan en het verlofplan. Verlof is duidelijk een onderdeel van de behandeling.

In het programma voor het verlof is aandacht voor de doelen uit het behandelplan waaraan de jongere werkt. Het verlof moet bijdragen aan het realiseren hiervan. In de Individuele Behandelplanbespreking (IBB) worden de doelen besproken, de verlofdoelen moeten hieraan gerelateerd zijn. De jongeren weten dit. In de rapportages over de voortgang van de behandeling wordt hieraan ook aandacht besteed.

In het beleid is vastgelegd dat begeleid verlof gericht is op het omgaan met vrijheid en het leren van vaardigheden. Bij onbegeleid verlof is het doel omgaan met het netwerk, daginvulling en het vinden van huisvesting.

Op handelingsniveau is de uitvoering van het beleid geborgd, omdat altijd evaluaties worden geschreven, die kunnen leiden tot aanpassing van het verlofplan. Dat het verlofbeleid stelselmatig wordt geëvalueerd, is niet gebleken.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

De methodiek van Rentray is vastgelegd in het beleid. In het beleid staat niet expliciet de koppeling van de methodiek met het verlofbeleid. Ook in de dossiers is niet altijd duidelijk wat de relatie is tussen het verlof en de doelen van het behandelplan. De doelen van de verloven blijven, zeker de eerste tijd, hetzelfde. Hoe het verlofbeleid wordt uitgevoerd is beschreven in verlofinstructies en in de aanvraagformulieren voor het verlof. Verlof is gekoppeld aan de fasering die gebruikt wordt in de basismethodiek. In de eerste fase wordt geen verlof toegekend. Als de jongere een bepaalde tijd zich goed gedraagt, gaat hij naar een volgende fase van de behandeling.

Voor het verlof wordt een verlofplan opgesteld. Het verlof wordt opgebouwd van begeleid verlof voor enkele uren naar onbegeleid verlof, eerst enkele uren, later meerdaags verlof. Het soort verlof en de omvang ervan hangen af van de fase van de behandeling van de jongere.

De groepsleiding legt in gesprekken aan de jongeren uit dat hun gedrag van invloed is op het toekennen van verlof.

Het beleid wordt op dit punt niet systematisch geëvalueerd.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

In de Individuele Behandelplan Bespreking (IBB) komt het toekennen van verlof aan de orde. Aan de IBB nemen deel de behandelcoördinator, de unitmanager, de mentor, de interne trajectbegeleider en eventueel de therapeut. Na de IBB wordt het behandelplan opgesteld, hierin is voorgenomen verlof opgenomen.

Het verlof wordt ook besproken in het teamoverleg van de groepsleiders. De jongere stelt een programma op voor het toegekende verlof, de behandelcoördinator kijkt of het programma aansluit bij de voorgenomen behandeling van het behandelplan.

De gezintherapeut geeft advies over het toekennen van verlof. Dit botst soms met de beslissing die genomen wordt over het verlof: drugsgebruik is een contra-indicatie voor het toekennen van verlof, voor de therapeut kan het juist van belang zijn om na te gaan of het gezin kan omgaan met het drugsgebruik van de jongere.

Ook de trajectbegeleider heeft een adviserende rol bij het toekennen van verlof.

Deze functionaris heeft vooral contact met de jongere als deze met proefverlof is.

Als zich incidenten voordoen (cannabisgebruik) wordt dit besproken met de behandelcoördinator: het is van belang dat het Work-Wise traject¹ doorgang kan vinden.

De jongere en de mentor schrijven een evaluatie van het verlof.

Knelpunten worden regelmatig geëvalueerd; naar aanleiding van knelpunten die zich voordoen worden de verlofinstructies bijgesteld.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

De verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlof ligt bij de directeur behandeling. Deze heeft dit gedelegeerd aan de eerste behandelaar. Deze voert de toets uit op de aanvraag voor het verlof en tekent voor akkoord. Bij sommige beslissingen overlegt de eerste behandelaar met de directeur behandeling.

De behandelcoördinatoren overleggen met de eerste behandelaar over het advies over het toekennen van verlof. Overwegingen die een rol spelen bij de beslissing om een verlofadvies door te sturen naar Individuele Jeugdzaken worden niet altijd vastgelegd.

¹ Work-Wise helpt jongeren in een jeugdinrichting op weg naar een passende baan of beroepsopleiding zowel binnen als buiten de inrichting. Work-Wise richt zich ook op huisvesting, vrijetijdsbesteding en het opbouwen van een sociaal netwerk.

De jongeren zijn op de hoogte van de gang van zaken: uiteindelijk beslist Individuele Jeugdzaken.

Het beleid op dit punt wordt niet geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Incidenten tijdens verlof komen regelmatig voor. Hoe hierop wordt gereageerd is afhankelijk van het soort incident. Bescherming van de samenleving staat in Rentray soms erg op de voorgrond. Incidenten bespreekt de mentor met de jongere. De jongere kan toelichten wat er gebeurd is. Een incident hoeft niet altijd te betekenen dat dit gevolgen heeft voor de toekenning van het volgende verlof. De fase van de behandeling van de jongere speelt ook mee in de afweging welke gevolgen een incident heeft.

Te laat komen wordt altijd als ernstig gekwalificeerd. Er wordt wel gekeken wat het te laat komen betekent: komt de jongere een uur te laat of is er sprake van een onttrekking van meerdere dagen? Komt de jongere zelf terug of wordt hij opgepakt? Heeft de jongere gemeld dat hij te laat komt of niet? Onttrekkingen doorkruisen de uitvoering van het behandelplan. Ook bij andere incidenten wordt gekeken wat er gebeurd is en hoe de jongere gehandeld heeft.

Softdruggebruik is een incident dat zo goed als altijd consequenties heeft voor het volgend geplande verlof. Softdruggebruik heeft daarmee ingrijpende gevolgen voor de continuïteit van de behandeling, terwijl het maatschappelijk wel geaccepteerd is.

2.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk			•	
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

De inrichting heeft een procedure verlofplanning. De procedure is vrij uitvoerig en beschrijft duidelijk dat het verlof deel uit moet maken van de behandeling en dat de verloven daarom ook een doel moeten hebben. Er staat ook omschreven dat de eerste verloven in de regel onder begeleiding zijn.

Er is een opbouw in de verlofplanning. Zo is het eerste verlof vaak kort, onder begeleiding en in de buurt van de inrichting. Dit wordt, als het allemaal goed gaat, uitgebreid totdat de jongere met meerdaags onbegeleid verlof kan. Hoe snel de opbouw is hangt af van het verloop van de verloven en het gedrag op de leefgroep. Jongeren die bijvoorbeeld drugs hebben gebruikt vallen terug in de opbouw van verlof. Dit beleid is vastgelegd in de aanvullende huisregels en ook duidelijk bij alle functionarissen en jongeren. Voor de PIJ jongeren die al in de laatste verloffase zitten en in staat zijn om doorgeplaatst te worden naar minder beveiligde inrichtingen, specifieke voorzieningen, STP en proefverlof zijn de mogelijkheden soms beperkt. Jongeren blijven dan langer dan gepland in de gesloten voorziening.

Medewerkers van de JJI Rentray ervaren dat instellingen regelmatig van bestemming veranderen. Het is voor hen van belang om de sociale kaart bij te houden en op de hoogte te zijn waar plaats is. In een aantal gevallen zijn er te weinig doorplaatsingsmogelijkheden en zitten jongeren te lang gesloten, dit geldt met name voor de oudere LVG PIJ jongeren, die richting meer zelfstandigheid gaan. De splitsing tussen civiel- en justitieel geplaatsten beperkt het aantal mogelijkheden om justitiële jongeren in een meer open jeugdinrichting te plaatsen. Bijna alle bestaande voorzieningen zijn overgegaan naar jeugdzorg plus. In het recente verleden duurde het lang voordat de reclassering de maatregelrapporten opleverde en dit stagneerde trajecten. Inmiddels is hier geen sprake meer van en heeft de inrichting een vaste contactpersoon bij de reclassering die de maatregelrapporten verzorgt.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

Bij een individuele behandelplanbespreking van een jongere nodigt de inrichting altijd de ouder of verzorgers uit. Zo zijn de ouders op de hoogte van de stand van zaken rondom de behandeling en weten ze wanneer de jongere met verlof kan gaan. Als een jongere eenmaal met begeleid verlof mag dan gaat hij minimaal een keer naar huis. De mentor bespreekt eerst het verlof met de thuissituatie voordat onbegeleid verlof plaatsvindt. Na afloop van het verlof belt de mentor met de ouders. De behandelcoördinator ziet daarop toe. Door gesprekken met ouders en door na te gaan wie er belangrijk is voor de jongere bekijkt de mentor wie in positieve zin kan bijdragen aan een behandeling. Van te voren is er een planning. De jongeren gaan bijvoorbeeld tijdens de verloven naar hun ouders en zien familie, vrienden en vriendinnen. Mentoren proberen ook het netwerk van de jongere te vergroten door activiteiten te ondernemen zoals naar het zwembad en uit eten gaan. Sommige jongeren sporten bij een sportschool buiten de inrichting. De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. Niet is gebleken dat dit aspect van het verlofbeleid systematisch wordt geëvalueerd en bijgesteld.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

Al in het eerste verlof wordt er door de inrichting aandacht gegeven aan materiële basiscondities. De jongere gaat op een kort verlof onder begeleiding naar de stad om bijvoorbeeld nieuwe schoenen te kopen, een identiteitsbewijs op te halen of een bankrekening te openen. De jongere went aan situaties als prijsvergelijken, afrekenen, op zijn beurt wachten en het contact leggen met degene die hem helpt. Voorafgaande aan dit verlof stelt de jongere (met begeleiding van zijn mentor) een verlofplan op waarin staat omschreven hoeveel geld hij meeneemt en wat hij er mee gaat doen. Voor een verlof spaart de jongere ook geld. Als een jongere voor het eerst op bezoek gaat bij ouders of vrienden dan is er altijd begeleiding bij. Dit is ook vastgelegd in de verlofprocedure. De begeleider gaat mee naar binnen en ziet zo in welke omgeving een jongere verblijft. Soms begrijpen begeleiders na een bezoek aan ouders of verzorgers beter waarom een jongere er moeite mee heeft om zijn kamer in de inrichting netjes te houden. De inrichting heeft geen beleid ten aanzien van de verblijfsomstandigheden van een jongere. Het komt voor dat de JJI het verlof uitstelt omdat de ouders van een jongere niet thuis zijn. Sommige jongeren die regelmatig een weekend naar huis gaan merken dat er niet altijd genoeg geld is om bepaalde activiteiten te ondernemen.

2.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof***Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof**

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			•	
Programma tijdens verlof			•	

Onderbouwing van de scores*Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening*

De jongeren worden geïnformeerd over de regels door hun mentor. In de huisregels staat beschreven hoe en wanneer verlof wordt toegekend.

Voor iedere verlofsituatie wordt een verlofcontract opgesteld dat door de jongere ondertekend wordt. In het verlofplan staat precies beschreven wat er gebeurt tijdens het verlof, hoe laat en met wie. Soms is het globaler beschreven. Het hangt ook af van de jongere of het nodig is om zo exact te zijn. De mentor bespreekt het verlof met de jongere. De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. Niet is gebleken dat de inrichting de effectiviteit van het beleid met betrekking tot het informeren van jongeren systematisch onderzoekt en verbetert.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

De mentor ondersteunt de ouders. De behandelcoördinator geeft hierover advies aan de mentor. Tijdens de IBB spreekt de behandelcoördinator de ouders. De mentor bespreekt bij onbegeleid verlof met de ouders hoe het verlof zal verlopen. Na afloop belt de mentor om van de ouders te horen hoe het verlof gegaan is. Soms gaat de trajectbegeleider mee naar ouders bij begeleid verlof. De gezinstherapeut spreekt ook met ouders over het verlof. Ouders zijn soms zo bezorgd dat de jongere van hen niet naar vrienden mag. De gezinstherapeut legt dan ouders uit dat hun zoon ook moet leren om met vrienden om te gaan. De ondersteuning van ouders wordt niet systematisch geëvalueerd.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

Een halfjaar voordat het proefverlof ingaat, is de reclassering betrokken bij de IBB. De trajectbegeleider is de schakel met de buitenwereld. Hij gaat mee naar besprekingen met de vervolgvoorziening voor de jongere b.v. een kamertrainingscentrum of een project voor Begeleid Wonen. De gezinstherapeut begeleidt het gezinssysteem waarin de jongere terugkeert in de periode waarin dat aan de orde is middels Functional Family Therapy (FFT) en onderhoudt contacten met andere hulpverleners zoals maatschappelijk werk of de gezinsvoogd en met school. Doel hiervan is om de hulp af te stemmen. Dit beleid wordt niet systematisch geëvalueerd.

Programma tijdens verlof

Het programma voor het verlof wordt vastgelegd in het verlofplan. De jongere stelt dit op samen met de mentor. Het is de bedoeling dat er tijdens het verlof aan

tenminste één behandelgoal gewerkt wordt. De plannen moeten specifiek zijn, de behandelcoördinator stuurt daarop. De afzonderlijke verlopen worden geëvalueerd door de jongere en de mentor. Niet gebleken is dat er een systematische evaluatie van dit aspect van het verlofbeleid plaatsvindt.

2.1.4 *Risico-identificatie*

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof				•
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

Voordat de behandeling in een fase komt waarin verlof aangevraagd wordt, voert de behandelcoördinator eerst een delictanalyse en een risicotaxatie uit met behulp van de Savry.² De behandelcoördinatoren zijn allen opgeleid in het gebruik van de Savry. Alle verlofaanvragen gaan vergezeld van een recent uitgevoerde Savry. Als deze ontbreekt, keurt de afdeling Individuele Jeugdzaken de verlofaanvraag niet goed. Naast een evaluatie op casusniveau evalueert de inrichting alle onttrekkingen, met als doel om hier lering uit te trekken voor de toekomst en eventueel beleid bij te stellen.

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader is bekend en wordt algemeen gebruikt. De categorisering van het risicoprofiel van de jongere wordt toegepast. Deze heeft zijn functie echter enigszins verloren aan de brede risicotaxatie. Ook beperkt het toetsingskader soms de (verlof)mogelijkheden binnen een behandeling. Dat geldt zeker wanneer de doorplaatsingsmogelijkheden naar meer open inrichtingen onvoldoende zijn. Niet gebleken is dat de inrichting stappen onderneemt om een periodieke evaluatie toetsingskader te bewerkstelligen.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

Het is in de verlofinstructies aangegeven dat er aandacht dient te zijn voor signalen die op mogelijke onttrekking duiden. De groepsleiders zijn alert om deze signalen in een vroeg stadium op te vangen en te bespreken in de teamvergaderingen en met de behandelcoördinator. Jongeren die angstig zijn om op verlof kunnen ook gedrag gaan vertonen dat aanleiding vormt om het in te trekken. De mentor kan met de jongere het gedrag bespreken, maar er kan ook besloten worden om het verlof niet

² De SAVRY is een risicotaxatie- en hanteringsinstrument en is bedoeld als hulpmiddel voor professionele beoordelaars bij het inschatten van (en het doen van uitspraken over) het geweldsrisico bij jongeren. De SAVRY speelt op verschillende momenten tijdens het verblijf van de jongere een rol: bij beslissingen op het gebied van zijn verlof, bij voordrachten voor doorplaatsing naar een open inrichting, bij plaatsing in een scholings- of trainingsprogramma, en bij verlengingsadviezen voor plaatsing in een jeugdinrichting (PIJ-maatregel).

door te laten gaan of aanvullende maatregelen te nemen. In sommige gevallen is de inrichting afhankelijk van derden zoals werkgever of school. Als zij signalen niet vroegtijdig doorgeven, is het vaak te laat om er iets aan te doen.

2.1.5 Risicobeheersing

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof				•
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers			•	

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

De toezicht- en controlemiddelen staan in het verlofplan. De mentor bespreekt dat met de jongere en legt het vast in een contract met algemene regels en specifieke regels waar de jongere zich aan moet houden. Ook neemt de mentor altijd voorafgaand contact met de ouders op als de jongere daar verblijft tijdens zijn verlof.

De jongeren weten dat ze na verlof altijd gevisiteerd worden en een urinecontrole krijgen, soms ook een blaastest als men vermoedt dat de jongere alcohol gebruikt heeft. De jongeren kunnen ook elektronisch gemonitord worden tijdens het verlof.³ In dat geval krijgen ze altijd een "kindertelefoon" mee. Ook in andere gevallen wordt wel een kindertelefoon meegegeven als daar aanleiding voor is (vaak bij LVG-jongeren).

(Tijdig) informeren van politie/OM/Slachtoffers

Bij de inhoudelijke vaststelling van het verlofplan schenkt de inrichting aandacht aan de positie of het informeren van slachtoffers. In de verlofaanvraag wordt specifiek gevraagd of er een executie-indicator is afgegeven.⁴ De inrichting geeft aan dat de Officier van Justitie in de meeste gevallen met het verlofplan instemt, maar het komt ook wel voor dat de Officier van Justitie aangeeft geen uitspraak te kunnen doen, of het slachtoffer niet wil informeren. Dat is lastig, want voor Individuele Jeugdzaken van de Dienst Justitiële inrichtingen is dat een voorwaarde voor toekenning van het verlof. De inrichting beschouwt zichzelf niet als de juiste instantie om het slachtoffer te informeren. Een enkele keer neemt de inrichting contact op met Slachtoffer In Beeld.

³ JJI Rentray maakt deel uit van de pilot Elektronisch Monitoring (EM) waarbij jongeren elektronisch gemonitord worden als zij de inrichting verlaten. Omdat het nog een pilot is moet de jongere instemmen.

⁴ Een executie indicator wordt afgegeven door het OM. Als deze is afgegeven voor een jongere dan moet de inrichting het OM informeren en om advies vragen als de jongere de inrichting verlaat.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

De procedure om incidenten te melden is in beleid vastgelegd. Zo kan een jongere pas op verlof als een formulier "Melding Bijzondere Voorval" voorafgaand aan het verlof is ingevuld. Bij een eventuele onttrekking gaat er geen tijd verloren met het bij elkaar zoeken van de benodigde gegevens en kan het formulier direct worden verstuurd.

Als een jongere te laat terugkomt van verlof wordt onderzocht wat daarvan de oorzaken zijn en een verklaring van de jongere wordt geverifieerd. Aan de hand van een inhoudelijke evaluatie bepaalt de behandelcoördinator wat de consequenties zijn voor een volgend verlof. Naast een evaluatie op casusniveau evalueert de inrichting alle onttrekkingen, met als doel om hier lering uit te trekken voor de toekomst en beleid bij te stellen (zie ook paragraaf 2.2.1, indicator 1).

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

Bij incidenten tijdens verlof deelt behandelcoördinator of het afdelingshoofd de jongere mee dat zijn verlofstatus is komen te vervallen. Dat een verlof vervalt na een incident is overigens standaard opgenomen in de verlofmachtiging. Op enig moment wordt het verloftraject dan opnieuw opgestart. Als bijzondere omstandigheden daarvoor aanleiding geven, neemt Rentray contact op met de afdeling Individuele Jeugd Zaken van DJI (IJZ), om te vragen of de verlofstatus behouden kan blijven. Dat gebeurt bij voorbeeld wanneer een jongere – hoewel fors te laat en al als onttrokken gemeld – toch nog terugkeert van verlof en een redelijke verklaring heeft. Bij het proefverlof is dit anders. In dat geval ligt de verantwoordelijkheid van het toezicht bij de reclassering.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

Elke jongere die op verlof gaat krijgt een verlofpas mee en een kopie van het identiteitsbewijs zodat hij zich kan identificeren en zijn verblijf buiten de inrichting kan legitimeren. Ook draagt de jongere een getekend contract bij zich.

2.1.6

*Informatiebeheer en- overdracht***Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding**

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	
Overdracht dossiers			•	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

De bewonersadministratie bewaakt de dossiervorming “met hand en tand”.

De medewerkers van de bewonersadministratie geven een signaal als er een rapportage gemaakt moet worden. De dossiervorming (“Indeling dossier”) is schriftelijk vastgelegd.

Jongeren kunnen onder begeleiding hun dossier inzien.

De dossiers bevatten de voorgeschreven documenten: observatieverslag over de eerste zes weken, 1^e Behandelplan, evaluatie, verlofplan, etc. De dossiers zijn goed toegankelijk.

Overdracht dossiers

Dat de informatie voor de vervolgsituatie van de jongere tijdig wordt overgedragen is een verantwoordelijkheid van de bewonersadministratie. Er is een “checklist vertrek” waarin staat dat het dossier verstuurd moet worden naar de volgende instelling of naar het archief.

2.2 Oordeel van de inspecties

Rentray Lelystad voldoet aan de verwachtingen die de Inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op alle 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel. Op enkele punten die vooral met risicobeheersing te maken hebben is het beleid en de uitvoering ervan geborgd. Op andere punten kan een betere borging er toe bijdragen dat het duidelijker wordt welke doelen in het verlof gerealiseerd zijn en welke nog gerealiseerd moeten worden. Hierdoor wordt een verdere verbetering van het verlofbeleid mogelijk.

Dat de uitvoering van het verlofbeleid een bijdrage levert aan de realisatie van behandeldoelen komt vooral doordat het proces van toekenning, planning en evaluatie van verlof goed geregeld is.

Rentray heeft met de gecoördineerde inzet van mentor, behandelingscoördinator, individuele trajectbegeleider en gezinstherapeut goede vorm gevonden om opbouw en herstel van het contact van de jongere met het gezin waarvan hij deel uitmaakt te bevorderen.

Dat de verschillende geledingen in Rentray goed met elkaar communiceren, bevordert een tijdige signalering van risico's in het gedrag van jongeren.

3 Deelonderzoek Rentray Rekken

De JJI Rentray Rekken maakt deel uit van Rentray, een orthopsychiatrische instelling voor jongeren met ernstige gedragsproblemen. Rentray heeft ook in Eefde en Lelystad locaties. De locatie Eefde is een jeugdzorgplus instelling en de locatie Lelystad is net als Rekken een JJI en is ook in dit onderzoek betrokken. De JJI Rentray Rekken 2004 in gebruik genomen en heeft een capaciteit van 117 plaatsen. Er zijn afdelingen voor gesloten en besloten opvang en behandeling voor jongens en meisjes. Rekken heeft een landelijke bestemming voor de plaatsing van licht verstandelijk gehandicapte (LVG) jongeren.

De locatie Rekken is op 9 en 10 december 2008 bezocht. Het deelrapport is op 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De inrichting heeft geen wederhoorreactie gegeven.

3.1 Bevindingen

3.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan			•	
Methodische hantering van toekenning vrijheden			•	
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

In het beleid van Rentray is opgenomen dat het verlofplan onderdeel is van het behandelplan. Rentray hanteert een behandelmethodiek die uitgaat van vijf beschermende mechanismen waaronder het scheppen van kansen. In de behandelplannen komt dit onderdeel altijd aan de orde als een aandachtspunt. Verlofmogelijkheden voor een jongere staan hier genoemd.

In de behandelplannen is een kopje 'verlofplan' waaronder staat of er verlof is en zo ja welke verlofstatus. Het verlofplan maakt daarmee onderdeel uit van het behandelplan. De behandelcoördinatoren bespreken met de groepsleiders welke doelen er voor een jongere gesteld kunnen en moeten worden. Dit gebeurt vooral in de teamvergaderingen. In de Individuele behandelplanbespreking (IBB) bespreken inrichtingsfunctionarissen en de jongere het behandelplan en dus ook verlof. In het behandelplan staan de doelen waaraan de jongere tijdens het verlof moet werken, bijvoorbeeld om leren gaan met spanningen, zelfvertrouwen vergroten, ontwikkelen van een gezonde visie op vriendschap en relaties, luisteren naar moeder, daginvulling verzorgen, oefenen zelfredzaamheid, omgaan met onduidelijkheden en leren omgaan met tijdafspraken. De leerdoelen voor een verlof zet de groepsleider in het verlofcontract voor de jongere (in Rentray heet dit ook verlofplan niet te

verwarren met de informatie over verlof in het behandelplan). Naar aanleiding van signalen uit de praktijk evalueert Rentray het verlofbeleid en stelt het op dit aspect dit bij. Er is nog geen sprake van systematische evaluatie.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

In de huisregels van Rentray is opgenomen dat verloftoekenning afhankelijk is van het gedrag van de jongere. In het eerst behandelplan, dat vaak met zes weken gereed is, komt het aandachtspunt creëren van nieuwe kansen aan de orde en daarmee dus ook de mogelijkheden voor, in eerste instantie, begeleid verlof. In de behandelplannen is vermeld of een jongere voldoende gevorderd is in zijn behandeling om met verlof te kunnen. In de dossiers is bijvoorbeeld terug te vinden dat jongeren niet of alleen met begeleid verlof gaan vanwege de ernst van de problematiek of dat jongeren eerst nog een aantal praktische vaardigheden moeten aanleren voordat ze met verlof kunnen. Verlof is afhankelijk van het gedrag van de jongeren in de inrichting en voor de jongere die al verlof hebben is het ook afhankelijk van het verloop van eerdere verloven. De verloven zijn gerelateerd aan doelen in de behandeling. Als een jongere bepaalde leerdoelen heeft bereikt dan vraagt de inrichting begeleid verlof aan in de omgeving van de Rentray. Voor de categorie LVG jongeren die in Rentray verblijven is het belangrijk om duidelijkheid te geven over wat er van hen verwacht wordt voordat ze op verlof kunnen en wat er van hen verwacht wordt tijdens een verlof. Zij krijgen om verwarring te voorkomen een beperkt aantal leerdoelen voor een verlof. Rentray voert geen systematische evaluatie uit van de methodische hantering van de toekenning van vrijheden.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

De betrokkenheid van behandelaar en groepsleiders bij verlofbesluiten is vastgelegd in een beknopte ongedateerde procesbeschrijving.

Het besluit om verlof aan te vragen komt tot stand in de Individuele behandelplanbespreking. Aan deze bespreking nemen deel de unitmanager, de groepsleider die mentor is van de jongere, de behandelcoördinator, de Interne Traject Begeleider (ITB'er), eventueel de maatschappelijk werker en zoals eerder vermeld de jongere zelf. Rentray nodigt sinds kort ook ouders uit bij de Individuele behandelplanbespreking. Eerder kregen ze schriftelijk een verzoek om onderwerpen in te brengen. Toekennen van verlof kan aan de orde komen in verschillende overleggen zoals de teamvergadering van de groepsleiding, overleg van de behandelcoördinator met de eerste behandelaar en overleg met de unitmanager. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het verlof ligt bij de unitmanager, inhoud en frequentie worden bepaald door de behandelcoördinator. Rentray evalueert de betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten niet op systematisch wijze.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

Rentray heeft beleid waarin de verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies is vastgelegd. Volgens de procesbeschrijving komen de unitmanager en de behandelcoördinator tot een advies en brengt de unitmanager schriftelijk advies uit aan de directeur.

In de praktijk is de behandelcoördinator verantwoordelijk voor het opstellen van het verlofadvies waarover IJZ beslist, de eerste behandelaar is eindverantwoordelijk, en beslist of de aanvraag aan IJZ gestuurd kan worden en tekent ook de aanvraag. De eerste behandelaar is hiervoor gemachtigd door de behandeldirecteur.

Bij verschil van mening wordt de aanvraag terugverwezen en besproken met de groepsleiding van de afdeling waar de jongere verblijft en ook de ouders van de jongere. Bij blijvende twijfel beslist de behandeldirecteur.

Jongeren zijn op de hoogte van de verantwoordelijkheidsverdeling. Bij afwijzing van de verlofaanvraag legt de behandelcoördinator hen uit waarom het is afgewezen.

Rentray evalueert de verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies niet op systematisch wijze.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Rentray heeft beleid vastgelegd over de reactie van op alcohol- en drugsgebruik in het Brains 4use programma. Jongeren die voorafgaand aan een verlof of tijdens een verlof alcohol of drugs gebruiken krijgen een sanctie opgelegd. Verlof wordt dan opgeschort. Bij andersoortige incidenten zoals te laat komen of onttrekken is de behandeling leidend. Rentray probeert verlof zoveel mogelijk door te laten gaan. Het hangt af van de aard en ernst van het incident of de inrichting een verlof opschort. Bij jongeren die contact opnemen met de inrichting wanneer het ze door omstandigheden niet lukt om op tijd terug te keren trekt de inrichting niet gelijk het volgende verlof in. Voor een jongere die stelselmatig te laat terugkomt heeft dit wel consequenties voor het volgende verlof. Jongeren worden in principe niet overgeplaatst naar aanleiding van incidenten. Binnen Rentray vindt er geen periodieke evaluatie plaats op dit punt.

3.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk			•	
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

Rentray Rekken heeft beleid over faseringsmogelijkheden en de werkwijze hierin. Er is een opbouw in het verlof. Zo is een eerste verlof altijd kort van duur, onder begeleiding van twee groepsleiders en in de omgeving van de inrichting. De opbouw wordt voor iedere jongeren afzonderlijk bepaald binnen de mogelijkheden van het toetsingskader. Door de specifieke doelgroep in Rentray, namelijk LVG jongeren en zedendelinquenten gaan de meeste jongeren lang op begeleid verlof.

In de dossiers is terug te zien dat de inrichting bekijkt of een jongere in aanmerking kan komen voor een traject en onder welke voorwaarde. Het is een vast onderdeel van het behandelplan.

Rentray Rekken beschikt over een beperkt beveiligde behandelafdeling. Jongeren die hiervoor in aanmerking komen hebben een goede aansluiting op deze voorziening al heeft deze afdeling soms wel een wachtlijst. Een eendaags onbegeleid verlof is bij Rentray Rekken niet vanzelfsprekend een opmaat voor plaatsing in een BBI. Sommige jongeren gaan met eendaags onbegeleid verlof, maar zijn desondanks gebaat bij de structuur van een gesloten inrichting. Zo is deelname aan een STP ook niet zonder meer een vervolg op een meerdaags onbegeleid verlof. De meeste LVG'ers en autisten gaan naar vervolgvoorzieningen waar veel begeleiding voor ze is, niet naar huis of een STP of proefverlof. Een probleem bij het vinden van

een passende vervolgvoorziening zijn de wachtlijsten. Als een jongere eraan toe is kan hij daarom toch niet snel doorgeplaatst worden.

Er is geen sprake van beleidsevaluatie van de verloffasering.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

De itb'ers in Rentray Rekken werken volgens de Work Wise methode. De opbouw en het onderhoud van het sociaal netwerk van een jongere valt onder hun verantwoordelijkheid.

De itb'er sluit aan bij de individuele behandelplanbesprekingen. De itb'er brengt ook het netwerk van een jongere in kaart. Rentray stimuleert contacten met de thuissituatie en jongeren brengen de verloven veelal door bij (pleeg) ouders. Na een behandeling gaan jongeren niet altijd terug naar hun ouders. Als jongeren in de omgeving van Rekken gaan wonen dan kan hij werken aan opbouw van contacten in de regio. Dit kan door een lidmaatschap bij een sportvereniging.

Het verlofbeleid wordt op dit punt niet periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

In het beleid van Rentray Rekken is beschreven wat een jongere meekrijgt met verlof. Dit gaat over kleding- en zakgeld, mobiele telefoon en identiteitspapieren. De groepsleiders letten er op dat de jongeren treinkaartjes en een reisschema hebben, dat ze een mobiel meenemen, hoeveel geld ze meenemen en dat ze een kopie van hun ID-kaart mee hebben. Het meegeven van de originele kaart is voor de categorie LVG jongeren in Rentray te risicovol omdat ze die makkelijk afstaan of verliezen.

Het meegeven van de juiste hoeveelheid medicatie en het bellen van ouders hierover hoort ook tot de taken van de groepsleiding. De maatschappelijk werker van Rekken is degene die de thuissituaties bekijkt voordat een jongere op verlof gaat. Dit lukt niet altijd. De mentor van een jongere gaat bij een eerste bezoek aan de thuissituatie altijd mee en die kan dan zien in welke thuissituatie een jongere terecht komt.

3.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			•	
Programma tijdens verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

Jongeren worden door de mentor geïnformeerd over de voorwaarden voor verlof. Regels waaraan ze zich moeten houden tijdens verlof, zoals geen alcohol en drugs gebruiken, staan ook op het verlofcontract dat de jongeren moeten doornemen en ondertekenen. De jongeren geven aan goed geïnformeerd te zijn over wat er van hen verlangd wordt en waar ze zich aan moeten houden tijdens verlof. Rentray evalueert het verlofbeleid op dit aspect niet systematisch.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

Rentray nodigt sinds ongeveer een jaar de ouders of verzorgers van een jongere uit om de individuele behandelplanbespreking bij te wonen zodat ze weten waar de behandeling van hun zoon zich op richt en welke bijdrage zij hebben. Daarvoor werden ze schriftelijk verzocht om input. Ook het verlofplan wordt met de ouders besproken. Bij iedere jongere in Rekken die weer thuis gaat wonen wordt Functional Family Therapy (FFT) ingezet en eventueel kan een systeemtherapeut ingezet worden. Daarnaast heeft de mentor ongeveer een keer in de twee weken contact met ouders. Dit verschilt in de praktijk per mentor. De inrichting is bezig om het beleid hierop aan te vullen. Iedere jongere vanaf vijftien jaar heeft een ITB'er die ook contact onderhoudt met de ouders. Hierover is afstemming met de therapeuten, maatschappelijk werker en mentor van de jongere. Rentray heeft maatschappelijk werkers in dienst die hulp en ondersteuning kunnen bieden aan ouders. Zij bezoeken ook de thuissituatie voorafgaand aan een verlof al lukt dit niet altijd. De behandelcoördinator heeft hierbij een coördinerende functie door aan te geven wat de jongere nodig heeft tijdens verlof; de maatschappelijk werker bespreekt dit met de ouders.

De werkwijze om ouder bij de behandeling te betrekken is onlangs eenmalig geëvalueerd op een studiedag over ouderparticipatie. Een resultaat hiervan dat de formatie maatschappelijk werk uitgebreid is.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

In Rentray werken ITB'ers volgens de Work-Wise methode. Zij zijn verantwoordelijk voor het opbouwen van een netwerk van organisaties die betrokken moeten zijn bij de terugkeer van een jongere in de samenleving. De trajectbegeleiders zoeken met name voor jongeren in de besloten setting contact met scholen en bedrijven voor stage of werk plaatsen voor de jongere. Met de reclassering is er contact als er sprake is van een STP of proefverlof. ITB'ers zoeken voor jongeren die na hun verblijf in Rentray naar een vervolgvoorziening gaan geschikte plekken. Rentray evalueert het beleid over het betrekken van instellingen bij verlof of nazorg niet systematisch.

Programma tijdens verlof

In het format voor een verlofcontract staat een programma voor een verlof. De mentor bespreekt het programma met de jongere en zet een programmavoorstel op papier. De behandelcoördinator bekijkt dit en reageert als de invulling niet voldoet. Het programma moet aansluiten bij de individuele behoefte van de jongeren. Het programma kan, als dat nodig is, heel gedetailleerd ingevuld worden met een agenda en afspraken. Jongeren gaan tijdens hun eerste begeleide verlof vaak naar Haaksbergen. Bovendien gaan jongeren vanuit de besloten inrichting die onbegeleide verlofstatus hebben ook naar Haaksbergen voor de weekopdracht: jongeren moeten dan bijvoorbeeld boodschappen halen voor de leefgroep. Veel

jongeren gaan vervolgens naar hun (pleeg-)ouders als ze op verlof gaan. Als jongeren al meerdere keren naar huis geweest zijn dan hoeft de mentor het programma niet meer in te vullen, de verantwoordelijkheid ligt dan bij de jongere en de ouders.

Van de verloven maakt de jongere een evaluatie door een vragenlijst in te vullen. Ook de ouders worden gevraagd om middels een enquêteformulier het verlof te evalueren. De mentor schrijft voor de begeleide verloven ook een evaluatie. Uit de dossiers blijkt dat een evaluatie soms per leerdoel gebeurt en soms op grote lijnen. Het beleid over het programma tijdens het verlof evalueert de inrichting niet systematisch.

3.1.4 *Risico-identificatie*

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

De behandelcoördinatoren vullen minimaal één keer per zes maanden en voor elke verlofstatus een Savry in. Bovendien nemen ze voor iedere jongere een delictanalyse af. Behandelcoördinatoren vinden de Savry een meerwaarde hebben omdat deze zorgt voor een objectieve blik op de recidiverisico's. In de dossiers is terug te vinden dat er voor elke verlofstatus een Savry is ingevuld. Er wordt ook zichtbaar rekening gehouden met plaats delict en plaats verlof. Risico's omtrent een verlof staan goed beschreven in de Savry

In de verlofaanvraag staat een samenvatting van de uitkomsten van de Savry. Er vindt geen onderzoek plaats naar risicofactoren waarvan de uitkomsten worden gebruikt voor bijstelling van het beleid

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het verloftoetsingskader maakt onderdeel uit van het beleid van Rentray Rekken en is bovendien vertaald in procesbeschrijvingen. De behandel directeur en de eerste behandelaar bewaken dat er conform het toetsingskader gehandeld wordt. Het toetsingskader is niet altijd toereikend voor de situatie. Om van het kader af te kunnen wijken beargumenteert Rentray Rekken dit in een verlofaanvraag aan IJZ. Een verlofsituatie in Rentray Rekken die afwijkt van het kader is een door Rentray georganiseerde survivaltocht voor de jongeren die gedeeltelijk over Duits grondgebied gaat. De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

In de verlofinstructie is opgenomen waar medewerkers op moeten letten bij jongeren die op verlof gaan. Een voorbeeld is de uitvoer van spullen, maar ook uitlatingen van andere jongeren en twijfels of de jongere zich aan de afspraken gaat

houden staan er in. In de gesloten setting nemen ze de signalen zwaarder op dan in de besloten setting en als er een risico wordt geconstateerd dan gaat het verlof niet door. Groepsleiders controleren de kamers van de jongere die op verlof gaat en er wordt gekeken welke spullen een jongere mee wil nemen.

Groepsleiders zijn meestal degenen die als eerste gedragingen signaleren. Als er signalen zijn dat een jongere zich wil onttrekken dat melden zij dit aan de unitmanager en de mentor en er volgt overleg met de behandelcoördinator. Per jongeren wordt gekeken wat de gevolgen zijn. De behandelcoördinator overlegt ook altijd nog met de eerste behandelaar of een collega.

De verlofinstructies zijn onlangs aangescherpt nadat ze besproken zijn in het werkoverleg, maar de evaluatie van het beleid over aandacht voor gedrag van jongeren voorafgaand aan een verlof gebeurt niet periodiek.

3.1.5 *Risicobeheersing*

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers			•	

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

De toezicht- en controlemiddelen staan in het verlofplan (is verlofcontract) dat de jongere tekent voordat hij op verlof gaat. Voor het verlofplan heeft de inrichting een format gemaakt. De mentor informeert de jongere ook over de regels tijdens verlof. In het verlofplan staan algemene voorwaarde zoals bereikbaar zijn op je verlotadres, geen drank of drugs gebruiken, bonnetjes van uitgave meenemen en urine controle na afloop, maar ook individuele voorwaarden. Jongeren met een alcoholprobleem worden bijvoorbeeld ook getest op alcohol. Jongeren kunnen worden verplicht om tijdens hun verlof contact op te nemen met de groepsleiding of de groepsleiding belt de jongere. Groepsleiding heeft voorafgaande aan het verlof en daarna ook wel contact met de ouders. De regels over verlof zijn duidelijk voor de jongeren.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

Rentray Rekken volgt het landelijke beleid over informatievoorziening aan slachtoffers van jeugddelinquenten. In het format van de verlofaanvraag wordt gevraagd om een advies van de Officier van Justitie als of er een executie-indicator is afgegeven.⁵ Bovendien informeert de inrichting de wijkagent dat een jongere

⁵ Een executie indicator wordt afgegeven door het OM. Als deze is afgegeven voor een jongere dan moet de inrichting het OM informeren en om advies vragen als de jongere de inrichting verlaat.

verlof krijgt. In de dossiers is het terug te vinden dat bij de inrichting bij verlofverlening er rekening houdt waar de jongere het delict heeft gepleegd.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

De inrichting heeft de Regeling Melding Ongeoorloofde Afwezigheid en de Instructie Melding Bijzonder Voorval in haar beleid opgenomen. In de verlofinstructies voor de groepsleiding is benoemd wat de werkwijze is bij een onttrekking. Als een jongere zich tijdens een verlof wil onttrekken dan kunnen groepsleiders achter de jongere aanrennen en hem vastpakken. Dit staat overigens ook in de huisregels van Rentray. De groepsleiders bellen direct met het alarmnummer 112 en de inrichting zodat de unitmanager de KLPD en IJZ kan informeren. Bij verlof wordt door de unitmanager standaard een formulier bijzonder voorval klaargelegd om snel te kunnen handelen bij een onttrekking. Als een jongere zich alsnog meldt na een onttrekking dan is er overleg met IJZ wat er met de verlofstatus gebeurt. Het beleid wordt op dit aspect op casusniveau en op basis van knelpunten geëvalueerd.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

In het landelijke verloftoetsingskader dat Rentray Rekken hanteert zijn die gevallen opgenomen waarbij een verlofstatus komt te vervallen. Bij een dergelijk geval heeft de inrichting telefonisch contact met IJZ. Het intrekken van een verlofmachtiging wordt met de jongere besproken. De inrichting evalueert dit beleid niet periodiek.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

In het beleid van Rentray Rekken is opgenomen dat de jongeren een verlofpas moeten meekrijgen met daarop eventuele bijzondere voorwaarden. Jongeren krijgen altijd een verlofpas mee. Op de verlofpas staan: identiteitsgegevens, verloftijden, en verlofadres. Jongeren krijgen een kopie van hun identiteitsbewijs mee. Bovendien krijgen jongeren een verlofplan mee. Hierop staan de gegevens die ook op de verlofpas staan met daarbij ook de leerdoelen van de jongere en de afspraken waaraan de jongere zich moet houden. Bovendien staat het telefoonnummer van de groepsleiding op het verlofplan. De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

3.1.6

Informatiebeheer en- overdracht

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	
Overdracht dossiers			•	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

De eerste behandelaar is verantwoordelijk voor de dossiervorming. Deze verantwoordelijkheid is gedelegeerd aan de handelcoördinatoren. De bewonersadministratie krijgt de rapportages en overige gegevens aangeleverd. De bewonersadministratie signaleert als stukken ontbreken en rappelleert bij degene die verantwoordelijk is voor het betreffende document.

Op de leefgroep is een schaduw dossier. De mentor is hiervoor verantwoordelijk. De groepsleiding rapporteert elke dag over de individuele jongere. Iedere jongere heeft een map op de groep waarin verslagen zitten van mentorgesprekken en scorekaarten. Jongeren kunnen hun dossier dat op de bewonersadministratie is inzien. Inzage van een dossier gebeurt onder begeleiding. De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit op het dossierbeheer.

Overdracht dossiers

De behandelcoördinatoren zijn verantwoordelijk voor de overdracht van een compleet dossier naar de vervolgvoorziening. Het schaduw dossier wordt vernietigd. Als een jongere vertrekt krijgt hij de map van verslagen van mentorgesprekken en scorekaarten mee.

3.2 Oordeel van de inspecties

Rentray Rekken voldoet aan de verwachtingen die de Inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op alle 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

Het verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen en aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving. Bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof zijn de jongere en zijn omgeving betrokken en de inrichting houdt bij de beslissing van toekenning van verlof rekening met de risico's. Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst en de dossiervorming en informatieoverdracht zijn in orde.

Door het verlofbeleid systematisch te evalueren kan Rentray Rekken het beleid verbeteren.

4 Deelrapport Doggershoek

De Doggershoek in Den Helder is een Rijksinrichting voor Jongeren. De inrichting heeft de bestemming van een gesloten justitiële jeugdinrichting en heeft zowel behandel- als opvangplaatsen voor jongens en meisjes. Jongeren verblijven er op een strafrechtelijk of civielrechtelijke titel. De Doggershoek heeft geen bijzondere bestemming voor PIJ jongeren.

De Doggershoek beschikt alleen over normaal beveiligde behandelplaatsen. Er zijn (nog) geen mogelijkheden voor beperkt beveiligde behandeling.

De locatie Doggershoek is op 6 en 7 november 2008 bezocht. Het deelrapport is op 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De inrichting heeft geen wederhoorreactie gegeven.

4.1 Bevindingen

4.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan			•	
Methodische hantering van toekenning vrijheden			•	
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

Doggershoek heeft in beleid opgenomen hoe het verlof deel uit moet maken van de behandeling en wat het doel is van verlof. Zo is het ontwikkelen van vaardigheden in de inrichting ook onderdeel van het verlofproces en wordt verlof ingezet om geleerde vaardigheden in de inrichting te leren toe te passen in de vrije samenleving. Uit het format van het behandelplan blijkt dat verlof een integraal onderdeel is van de behandeling. Een verlofplan is voor iedere jongere op maat en het verlofplan is onderdeel van de behandelplanbespreking. Hiermee wordt bewaakt dat verlof aansluit op het behandelplan. Het behandelplan wordt opgesteld aan de hand van de Taken en Vaardigheden van Adolescenten (TVA). De domeinen uit de TVA komen terug in het uitgewerkte verlofplan. De plannen en afspraken rondom verlof worden kort in het behandelplan opgenomen en verder uitgewerkt in een afzonderlijk verlofplan. Doggershoek evalueert het beleid over de relatie tussen het behandelplan en het verlofplan niet systematisch.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

Doggershoek heeft de methodische hantering van de toekenning van verlof in beleid opgenomen. Er is een opbouw in de verlofplanning volgens het sociale competentiemodel. In de individuele behandelplannen wordt vastgelegd hoe het

verlof wordt gebruikt om het gedrag van de jongeren te sturen. In de TVA worden de doelen gesteld en wordt een tijdspad uitgezet. In het verlof vindt een opbouw plaats qua tijd en qua uitdagingen. De opbouw is afhankelijk van de jongere gelet op zijn doelen en zijn vervolgtraject. Soms is de opbouw ook afhankelijk van de nog beschikbare tijd. Als er niet veel behandeltime (meer) is, moet er een versneld verloftraject worden ingezet. Het beleid wordt op dit punt niet systematisch geëvalueerd.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

De besluitvorming over verlof vindt plaats in de driemaandelijke behandelplanbespreking. Bij deze bespreking zijn de verschillende disciplines aanwezig, zoals de behandelverantwoordelijke, de betrokken therapeuten, school, de mentor, de Individuele Traject Begeleider (ITB'er), de reclasseerder, ouders en (deels) de jongere.

De mentor levert de scores op de TVA, de groepsverslagen en informatie uit voortgangsgesprekken met de jongere aan voor de behandelplanbespreking. Bij verschil van opvatting kan een mentor of ITB'er het afdelingshoofd inschakelen. De betrokkenheid van behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten wordt door Doggershoek niet systematisch geëvalueerd.

Begeleid verlof wordt geëvalueerd. De mentor maakt een verslag. Onbegeleid verlof wordt mondeling geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

De behandelverantwoordelijke heeft de verantwoordelijkheid voor het hele verloftraject van de jongere. De behandelverantwoordelijke beoordeelt of het verlof past binnen de behandeling en verzorgt de aanvraag van het verlof bij IJZ. De inhoud wordt volgens het beleid besproken met de pedagogisch directeur. De algemeen directeur kijkt met name naar het proces en tekent iedere aanvraag. Het proces van toekenning van verlof wordt door Doggershoek niet systematisch geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Doggershoek heeft de werkwijze rondom een onttrekking gedocumenteerd. Hierin is opgenomen dat een onttrekking niet het einde van op verlof gaan betekent, maar dat er dan een voorzichtigere procedure volgt. Incidenten worden bespreekbaar gemaakt met de jongeren.

Incidenten kunnen reden zijn om het beleid aan te passen. Dergelijke incidenten bespreekt het management in het beleidsoverleg. Het handboek Tijdelijk Verblijf Elders kan worden aangepast. Er is geen periodieke beleidsevaluatie over de continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten.

4.1.2

Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk			•	
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

Voor de jongeren in Doggershoek zijn de eerste verloven altijd onder begeleiding, veelal van korte duur (enkele uren) en in de buurt van de inrichting. De begeleiding bestaat in eerste instantie uit de groepsleiding en bij een volgend verlof in de omgeving worden soms ook ouders/ verzorgers van de jongere meegevraagd. Pas na een begeleid verlof op het verlofadres van de jongere vindt eendaags onbegeleid en uiteindelijk meerdaags onbegeleid verlof plaats. In alle dossiers sluiten de verloffasen aan op wat bereikt is met de behandeling.

Doggershoek heeft niet vastgelegd in het beleid hoe de inrichting mogelijkheden van doorplaatsing naar minder beveiligde inrichtingen, specifieke voorzieningen, STP en proefverlof optimaal benut. Eendaags onbegeleid verlof is niet vanzelfsprekend een voorbereiding op een plaatsing in een beperkt beveiligde behandelafdeling doordat er in de regio geen beperkt beveiligde behandel mogelijkheden zijn. Voor een aantal jongeren uit de regio heeft de Doggershoek afspraken met IJZ over uitbreiding van de verlofmogelijkheden in de Doggershoek. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid dat jongeren structureel buiten de inrichting werken of naar school gaan. Meerdaags onbegeleid verlof is een opmaat voor deelname aan een STP. De inrichting ondervindt geen problemen om jongeren deel te laten nemen aan een STP. Uit de dossiers blijkt dat er in de gesloten fase al wordt nagedacht over vervolgtrajecten. Er is terug te vinden dat de itb'er bemiddelt over huisvesting, opleiding en stages en er zijn (overwegingen tot) aanvragen voor plaatsing in een BBI, deelname aan een STP en plaatsing in een instelling voor begeleid wonen. Doggershoek neemt initiatieven in het verzorgen van meer geschikte vervolgvoorzieningen door zelf een beperkt beveiligde afdeling te starten. De inrichting onderzoekt en evalueert niet (periodiek) de effectiviteit van haar rol in de beschikbaarheid van passende vervolgvoorzieningen.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

Een maatschappelijk werker brengt in kaart hoe het netwerk van een jongere eruit ziet op basis van screeningsgesprekken met de ouders. Het komt voor dat een jongere in eerste instantie niemand heeft om naar toe te gaan met verlof. Er wordt dan actief gezocht naar iemand in het netwerk van de jongere. Als er niemand is, wordt er ook gebruik gemaakt van vrijwilligers die verlof in Den Helder kunnen begeleiden. Verloven brengen de jongeren bijna altijd door bij familie. In de behandeling is het invullen van vrije tijd en het vergroten van het netwerk van de jongere een belangrijk doel. Hoe dit wordt ingevuld is voor elke jongere anders. De itb'er van Work-Wise is vanaf de start van het verblijf van de jongere ook bij de behandelplanbespreking aanwezig. Het werk van de itb'er richt zich op het goed voorbereid terugkeren in de samenleving. Er zijn doelen op het gebied van dagbesteding (school/werk), wonen en besteding van de vrije tijd. Er zijn mogelijkheden om lid te worden van een sportclub of activiteitencentrum. Indien een jongere nog niet toe is aan verlof richt de itb'er zich op het opbouwen van een werkrelatie met de jongeren en op oriëntatie op beroep of vrijetijdsbesteding.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

In het beleid Doggershoek is de werkwijze rondom het regelen van de materiële basiscondities opgenomen. De praktische zaken voor een verlof zoals geld, vervoersbewijzen, identiteitsbewijs en kleding worden in orde gebracht door de groepsleiders. De jongeren geven bij de groepsleiders aan wat ze aan geld een kleding mee willen nemen. De groepsleiders zijn er alert op dat de jongeren niet teveel geld meenemen. Als het om grote bedragen gaat dan bespreekt de

groepsleider met de jongere waarvoor het geld nodig is. De jongeren krijgen in de inrichting vervoersbewijzen verstrekt tot aan hun verlofadres en terug.

Er is echter geen specifieke aandacht voor de materiële basiscondities voor de jongere in de thuissituatie, maar doordat de groepsleiders de jongeren begeleiden tijdens verlof brengen ze automatisch een bezoek aan het huisadres.

Doggershoek voert geen periodieke evaluatie uit op het beleid over de materiële basiscondities voor een jongere tijdens verlof.

4.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			•	
Programma tijdens verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

De behandelverantwoordelijke en de groepsleiding vertellen de jongeren wat de voorwaarden van verlof zijn. In het verlofplan staan ook individuele voorwaarden genoemd. Vlak voor de jongere met verlof gaat, bespreekt de mentor nogmaals alle regels en de invulling van het verlof met de jongere door. De jongeren geven aan dat de regels die buiten gelden voor verlof duidelijk uitgelegd worden door de mentor en de behandelverantwoordelijke.

De effecten van deze werkwijze worden niet geëvalueerd.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

Indien mogelijk worden ouders betrokken bij de behandeling, onder andere door hun aanwezigheid bij de behandelplanbespreking. Via de behandelplanbespreking en met de informatie van het maatschappelijk werk maakt de behandelverantwoordelijke een inschatting van de aard en de hoeveelheid ondersteuning die ouders nodig hebben. Zowel de maatschappelijk werker, de ITB'er als de mentor kan ouders ondersteuning bieden. De mentor gaat mee op begeleid verlof naar ouders toe. De behandelverantwoordelijke heeft contact met eventuele hulpverleners (bijvoorbeeld van stichting MEE, GGZ) die bij ouders betrokken zijn.

Met ouders worden praktische afspraken gemaakt over de uitvoering van het verlof, zoals over de verloftijden, kleding en het programma. De mentor heeft na het verlof telefonisch contact met ouders om het verloop te evalueren.

Door de aanwezigheid van alle betrokken functionarissen bij de behandelplanbespreking is de uitvoering op handlingsniveau geborgd. Doggershoek evalueert het inrichtingsbeleid over de ondersteuning van ouders of opvoeders niet periodiek.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

De ITB'ers van Workwise zijn verantwoordelijk voor een netwerk van instanties, werkgevers en/of personen die iets kunnen betekenen voor de invulling van vrije tijd. De ITB'ers proberen hulpverleners die iets kunnen betekenen in het vervolgtraject al te betrekken als jongeren nog in de Doggershoek verblijven. De inrichting werkt samen met Nieuwe Perspectieven. Ook zijn er goede en intensieve contacten met werkgevers in de regio. ITB'ers laten soms werkgevers zien hoe jongeren leven in de Doggershoek. Het beleid wordt geëvalueerd naar aanleiding van knelpunten.

Programma tijdens verlof

In het beleid van Doggerhoek staat vermeld dat de jongere met hulp van de mentor voorafgaand aan een verlof een verlofplanningsformulier invult. Hier is ook een format voor. Jongeren in Doggershoek stellen een plan op met de mentor en in sommige gevallen met de ITB'er. De ITB'er stelt het programma op voor het verlof waarbij zij betrokken zijn, dus bijvoorbeeld verlof voor dagbesteding, wonen en vrije tijd. Dit doen zij samen met de mentor. De mentor of itb'er legt het plan ter goedkeuring voor aan de behandelverantwoordelijke. Hierdoor is de uitvoering van het beleid over verlofprogramma's op handelingsniveau geborgd.

In de dossiers zijn verlofprogramma's terug te vinden waar het verlof is gepland in weken. Er staan geen exacte dagen, maar wel tijden en wat jongere waar gaat doen. Het verschilt per dossier hoe gedetailleerd een programma is ingevuld. De meeste plannen zijn niet ingevuld in het voorgeschreven format. Het hangt van de jongere én van het stadium van de behandeling af hoe gedetailleerd het programma van het verlof wordt besproken. In het begin wordt het verlof stap voor stap doorgenomen, later alleen nog op hoofdlijnen.

Bij begeleid verlof is er altijd een verslag. De evaluatieverslagen van de jongeren zelf zijn erg kort en gaan niet in op het behalen van doelen die aan het verlof verbonden zijn. Na het verlof vindt er altijd een evaluatiegesprek plaats. Als een mentor voorafgaand of tijdens een onbegeleid verlof contact heeft gehad met ouders dan maken ze hier ook een verslag van. De ITB'er evalueert het verloop van het verlof met de school en/of werkgever. In sommige groepen wordt er geen volgend verlof verleend als het verslag van het vorige verlof niet is vastgesteld. De directie vraagt bij groepsleiders om meer aandacht voor uitgebreidere verslaglegging.

Doggershoek doet geen periodieke evaluatie over het verlofprogramma.

4.1.4

Risico-identificatie

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

Voordat de behandeling in een fase komt waarin verlof aangevraagd wordt, voert de behandelcoördinator een risicotaxatie uit met behulp van de Savry.[6] Dit is ook opgenomen in het protocol 'Verlofaanvraag' van de Doggershoek. De behandelcoördinatoren zijn allen opgeleid in het gebruik van de Savry. Bij sommige jongeren nemen wordt er voorafgaande aan de verloffase een delictanalyse afgenomen. Voor alle verlengingen van verlofstatussen vullen de behandelcoördinatoren een nieuwe Savry in. De Savry wordt verstuurd bij de verlofaanvraag. In de verlofaanvraag met een begeleidende brief staan soms onderdelen uit de Savry. Er vindt geen onderzoek plaats naar risicofactoren waarvan de uitkomsten worden gebruikt voor bijstelling van het beleid

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader is bekend en wordt algemeen gebruikt. Het landelijk toetsingskader schept voor de inrichting duidelijkheid, maar geeft ook beperkingen. Het komt regelmatig voor dat de Doggershoek meer verlof wil verlenen, met name gericht op dagbesteding buiten de inrichting, dan volgens het toetsingskader is toegestaan. Op het niveau van individuele casuïstiek worden er werkafspraken gemaakt met IJZ over uitbreiding van verlofmogelijkheden. Een enkele keer kreeg de inrichting een aanvraag retour van IJZ omdat de Savry ontbrak. IJZ vraagt bovendien een aantal malen om aanvullende informatie rondom het verlof en de jongere. Zo vraagt IJZ om een uitgebreidere motivatie bij een verlof omdat het een overschrijding betrof van het verloftoetsingskader en doet IJZ een verzoek om een delictanalyse en eenmaal meer informatie over het sociaal netwerk van een jongere, zijn activiteiten en plannen voor een opleiding en werk. De directeur toetst de aanvraag inhoudelijk aan het verloftoetsingskader. De jongerenadministratie controleert voor verzending of de verlofaanvraag compleet is. De beperkte houdbaarheid van de verlofstatus ervaart Doggershoek als een knelpunt. Het is bewerkelijk om steeds opnieuw verlof aan te vragen. Het komt wel eens voor dat de verlofstatus niet op tijd rond is en dat een jongere zijn status verliest en dat kan ten koste gaan van school of werk van de jongere.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

De Doggershoek heeft een (ongedateerde) procedure 'onttrekken aan verlof' waarin opgenomen is dat medewerkers goed op de jongere moeten letten als een verlof is toegezegd. Er staan aandachtspunten in als: de jongere trekt veel kleding over elkaar aan, de jongere is stil of nerveus. Ook staat vermeld dat de medewerker dan contact op moet nemen met de behandelverantwoordelijke. Uit de interviews blijkt ook dat iedereen op de hoogte is van deze werkwijze. Als er signalen zijn (ook kort van tevoren) dan schort de inrichting het verlof op of een jongere krijgt een begeleid in plaats van een onbegeleid verlof.

De mededeling dat een verlof is geannuleerd krijgen betrokken functionarissen via de e-mail te horen, of het is vastgelegd in de dagelijkse (digitale) rapportage op de groep.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

[6] De SAVRY is een risicotaxatie- en hanteringsinstrument en is bedoeld als hulpmiddel voor professionele beoordelaars bij het inschatten van (en het doen van uitspraken over) het geweldsrisico bij jongeren. De SAVRY speelt op verschillende momenten tijdens het verblijf van de jongere een rol: bij beslissingen op het gebied van zijn verlof, bij voordrachten voor doorplaatsing naar een open inrichting, bij plaatsing in een scholings- of trainingsprogramma, en bij verlengingsadviezen voor plaatsing in een jeugdinstelling (PIJ-maatregel).

4.1.5 *Risicobeheersing***Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst**

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers		•		

Onderbouwing van de scores*Afspraken over toezicht en controle*

In het beleid is opgenomen dat jongeren na afloop van het onbegeleid verlof worden gevisiteerd en na een begeleid verlof gefouilleerd en de inrichting kent een verbod op alcohol- en drugsgebruik. In het verlofbeleid is niet vastgelegd dat jongeren getest worden op drugs- en alcoholgebruik. De toezicht- en controlemiddelen staan soms in het verlofplan, maar niet altijd. Bij begeleide verloven gaat een groepsleider mee. Voor het verlof vertelt de mentor de jongeren aan welke regels zij zich moeten houden. De jongeren zijn bekend met het verbod op drug- en alcoholgebruik en met het voorschrift dat ze bereikbaar moeten zijn. Met de jongeren die op onbegeleid verlof gaan, wordt vooraf besproken dat ze tijdens het verlof zullen worden gecontroleerd (bijv. bellen met jongere of diens ouders). Als een jongere zijn telefoon niet opneemt, dan bespreekt een groepsleider dat bij terugkomst met de jongere. Voordat de jongere de inrichting verlaat zorgt de groepsleiding ervoor dat de jongere beltegoed op zijn telefoon heeft.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

Het landelijke beleid over informatievoorziening aan slachtoffers van jeugddelinquenten is aanwezig en bekend in de inrichting. In het format van de verlofaanvraag wordt gevraagd om een advies van de Officier van Justitie als of er een executie-indicator is afgegeven.[7] Uit de dossiers blijkt dat de inrichting het Openbaar Ministerie informeert als er een executie-indicator is afgegeven en er is ook telefonisch contact met het OM.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

Doggershoek heeft beleid waarin staat wat een begeleider kan doen op het moment van onttrekking en welke acties de inrichting moet ondernemen. Voorafgaand aan een verlof moet een formulier "Melding Bijzondere Voorval" zijn ingevuld, anders gaat een jongere niet op verlof. Indien een jongere op verlof gaat ligt er altijd een noodplan klaar waarin is vastgelegd hoe snel te handelen bij incidenten. Het

[7] Een executie indicator wordt afgegeven door het OM. Als deze is afgegeven voor een jongere dan moet de inrichting het OM informeren en om advies vragen als de jongere de inrichting verlaat.

formulier met foto, kopie identiteitsbewijs en een kopie van de verlofpas liggen klaar.

Schriftelijke instructies worden vooral gelezen door nieuwe groepsleiders. Er is niet met enige regelmaat aandacht voor de instructies. De informatie maakt inmiddels onderdeel uit van de opleiding tot groepsleider. De groepsleiders weten dat ze een jongere kunnen tegenhouden die zich aan het toezicht wil onttrekken. Groepsleiders rennen soms achter een weglopende jongere aan, maar meestal roepen ze hem na. Incidenten worden altijd geregistreerd. Binnen een verblijfsafdeling worden incidenten besproken. Instellingsbreed worden knelpunten rondom incidenten verzameld, geëvalueerd en wordt beleid indien nodig aangepast.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

In het landelijke verloftoetsingskader dat Doggerhoek hanteert zijn die gevallen opgenomen waarbij een verlofstatus komt te vervallen. Bij een dergelijk geval heeft de inrichting telefonisch contact met IJZ. Doggershoek heeft dit voor wat betreft de onttrekking aan verlof ook opgenomen in inrichtingsbeleid. Het al dan niet verlenen van verlof is een directiebesluit, waarover jongeren een klacht in kunnen dienen. Het komt een paar keer per jaar voor dat een jongere een klacht indient over bijvoorbeeld de duur van het verlof of inperking van het verlof op basis van het gedrag van de jongere. Het intrekken van een verlofmachtiging wordt met de jongere besproken. Tevens wordt besproken en vastgelegd wat nodig is om het verlof weer terug te verdienen. Het intrekken van verlof wordt telefonisch doorgegeven aan IJZ.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

De werkwijzen over het verstrekken van een verlofdocument is vastgelegd in beleid. De mentor vraagt de verlofpas aan, de senior groepsleiding controleert deze aanvraag en stuurt die door naar de behandelverantwoordelijke, die dat nog eens controleert. Alleen de jongeren administratie kan verlofpassen aanmaken. Op een verlofpas staan gegevens over de jongere zoals naam, geboortedatum, verblijfplaats, tijdstip vertrek en terugkomst en, telefoonnummer van de inrichting. Het verlofdocument verschaft de jongere geen duidelijkheid over de voorwaarden waaraan hij zich moet houden. Bij het vertrek uit de instelling controleert de portier nog eens alle gegevens, voordat de jongere naar buiten mag. De portier heeft de informatie van de jongerenadministratie gekregen. De portier beschikt ook over de pasfoto van een jongere zodat zeker is dat de juiste jongere met verlof gaat. De uitvoering van het verstrekken van het verlofdocument is op handelingsniveau geborgd. Doggershoek voert geen periodieke evaluatie uit op dit onderdeel van het verlofbeleid.

4.1.6 *Informatiebeheer en- overdracht*

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	
Overdracht dossiers			•	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

Er zijn landelijke afspraken over dossiervorming. Deze landelijke richtlijnen worden door de Doggershoek gevolgd om uniformiteit door het land te garanderen en overdracht makkelijker te maken.

De jongerenadministratie beheert de dossiers. Een rapporteur zorgt voor de verslaglegging in het behandelplan. Iedereen die bij de behandeling is betrokken kan het dossier inzien. Jongeren kunnen hun dossier inzien onder begeleiding van de behandelverantwoordelijke. De behandelverantwoordelijke is verantwoordelijk voor (volledigheid van) de inhoud van de dossiers. De dossiers zijn overzichtelijk en actueel en bevatten de voorgeschreven documenten, zoals iedere drie maanden een evaluatie van het behandelplan.

Er zijn geen dossiers op de groep. Werkdocumenten, zoals dagrapportage, de verlofplannen en een persoonlijke map die iedere jongeren heeft, worden op de behandelgroep bewaard. Deze informatie komt niet in het dossier.

Het beleid met betrekking tot dossiervorming wordt niet periodiek geëvalueerd.

Overdracht dossiers

De overdracht van dossiers naar de vervolgsituatie van jongeren gebeurt door (en onder verantwoordelijkheid van) de jongerenadministratie.

De werkwijze met betrekking tot de overdracht van dossiers wordt niet periodiek geëvalueerd.

4.2 Oordeel van de inspecties

Doggershoek voldoet in voldoende mate aan de verwachtingen die de Inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op 21 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

Het verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen en aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving. Bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van verlof zijn de jongere en zijn omgeving betrokken en de inrichting houdt bij de beslissing van toekenning van verlof rekening met de risico's. Een onderdeel waar Doggershoek de uitvoering kan verbeteren is het beheersen van risico's tijdens verlof door de jongeren de voorwaarden waaraan hij zich tijdens zijn verlof aan moet houden op schrift te geven voorafgaand en tijdens het verlof.

Door een het verlofbeleid systematisch te evalueren kan Doggerhoek het beleid verbeteren.

5 Deelrapport Het Keerpunt

De Justitiële Jeugdzorginstelling Het Keerpunt maakt samen met Icarus, een werkmaatschappij waaronder een gesloten jeugdzorgvoorziening valt, deel uit van de Stichting Jeugdzorg St. Jozeph en is gevestigd in de provincie Limburg in Cadier en Keer.

De Justitiële Jeugdinrichting Het Keerpunt is op 20 en 21 januari 2009 bezocht. Het deelrapport is 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 6 april 2009.

5.1 Bevindingen

5.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan			•	
Methodische hantering van toekenning vrijheden			•	
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

Het Keerpunt heeft in het beleid vastgelegd dat er een nauwe relatie is tussen het behandel- en het verloftrajectplan (= het verlofplan). Het verloftrajectplan maakt integraal deel uit van het behandelplan. Het behandelbeleid vormt de grondslag van het verloftraject. De behandelvisie van het Keerpunt is gebaseerd op het Sociaal Competentie Model en er wordt gewerkt met leertheoretische principes uit de operante leertheorie, de sociale leertheorie en het Self-managementmodel. In alle getoetste dossiers zijn behandelplannen aangetroffen. In de behandelplanbespreking wordt besproken hoe verlof kan worden ingezet om de behandeldoelen te behalen. De medewerkers kennen het beleid en voeren het uit. De jongeren zijn ook goed op de hoogte van het belang van het verlof om de behandeldoelen te halen. De inrichting is voornemens om het verlofbeleid periodiek te evalueren. Tijdens het onderzoek had een dergelijke evaluatie nog niet plaatsgevonden.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

De inzet van verlof maakt onderdeel uit van de behandelmethodiek van het Keerpunt. Verlof wordt ingezet als beloning voor goede prestaties en om contact te houden met "buiten". De besluitvorming over de inzet van verlof is "bottum-up": toe te kennen verlof wordt besproken in de teams, deze brengen een advies uit. Voor elk verlofmoment wordt een verlofplanning gemaakt door de jongere. Hierin geeft hij aan wat hij gaat doen en wat er eventueel moeilijk kan zijn voor hem. Ieder

verlof wordt door de jongere schriftelijk geëvalueerd. In het behandelplan komen de evaluaties van verlof dat heeft plaatsgevonden terug. Het beleid wordt op dit punt (nog) niet geëvalueerd.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

In een heldere taken-, bevoegdheden- en verantwoordelijkhedenmatrix heeft de inrichting vastgelegd op welke wijze functionarissen van de inrichting bij de verschillende stappen van het verlofproces betrokken zijn. Dat geldt zowel voor het aanvragen van de verlofstatus als voor het toekennen van een verlofmoment. In de behandelbespreking (een multidisciplinair samengesteld overleg) wordt besproken of er een verlofstatus moet worden aangevraagd. De eerste behandelaar toetst dit voorstel. Bij de behandelplanbespreking zijn aanwezig naast de jongere en zijn ouders, de mentor, de gedragswetenschapper, de maatschappelijk werker en soms de medische dienst. Ook kunnen behandelaars van externe instellingen deelnemen aan de bespreking, gezinsvoogden en jeugdreclassering. De maatschappelijk werker heeft een initiërende en coördinerende rol; hij zorgt ervoor dat alle documenten bij alle actoren in het proces worden aangeleverd. Mentoren, gedragswetenschapper, de jongere en het teamoverleg hebben onderscheiden verantwoordelijkheden bij de voorbereiding van de bespreking van een concreet verlofplan in het teamoverleg. Bij de besluitvorming en de uitvoering zijn daarnaast de unit-coördinator en de maatschappelijk werker betrokken. De jongere maakt een verslag van het verlof. Dat wordt besproken met de mentor. Deze procedure is recent vastgelegd en nog niet geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

Het Keerpunt heeft in het beleid vastgelegd wie verantwoordelijk is voor het besluit over het verlof. De behandel directeur is verantwoordelijk voor de aanvraag van het verlof. De behandel directeur controleert de aanvraag op volledigheid en tekent het verzoek aan Justitie. Over de aanvraag is overleg met de eerste behandelaar en de gedragswetenschapper. Medewerkers en jongeren zijn hiervan op de hoogte. Deze verantwoordelijkheidsverdeling is geen onderwerp van een periodieke evaluatie.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

De inrichting hanteert een werkwijze hoe zij overplaatsing van jongeren en negatieve effecten voor de continuïteit van zorg, behandeling en opvoeding tracht te voorkomen. In de praktijk worden alle incidenten, die de continuïteit in gevaar kunnen brengen geanalyseerd; gekeken wordt wat de rol van de jongere was bij het incident en wat de jongere nodig heeft om niet weer in deze situatie te belanden. De analyse wordt betrokken in de behandeling. Een incident hoeft niet altijd te leiden tot intrekken van het verlof. Het beleid is dat de jongere zoveel mogelijk gebruik kan maken van het verlof.

De jongeren weten dat het verlof ingetrokken kan worden. Als er vooraf signalen zijn die ook maar enige twijfel oproepen over een goed verloop van het verlof, dan gaat het niet door. De meeste jongeren doorlopen een normaal verloftraject. Medewerkers zijn zich bewust van trends en risico's met betrekking tot verlofincidenten. Verlofincidenten worden niet systematisch onderzocht.

5.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk		•		
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

Visie, beleid en doelstellingen rond het verlof van PIJ-jongeren zijn onlangs schriftelijk vastgelegd. In dat beleidsdocument is de aansluiting op de praktijk van de verloftoekenning en op de visie van Het Keerpunt bewaakt. Bij de vastlegging is de aansluiting op het landelijke toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen versterkt. Daardoor is het verlofbeleid strenger geworden: op minder momenten dan voorheen kunnen de jongeren de inrichting verlaten, en mogelijkheden om verlof in te zetten om aan verschillende doelen te werken en om aan opbouw en onderhoud van het sociaal netwerk bij te dragen zijn verminderd.

De fasering van het verlofbeleidskader wordt bij de toekenning van verlof gevolgd. Begeleid verlof is in het begin gericht op "kleine" doelen. Afhankelijk van het verloop worden ingewikkelder doelen onderwerp van het verlof. Zo vindt verlof in een wat problematische thuissituatie pas plaats als de jongeren getoond heeft zich in eenvoudiger situaties aan afspraken te houden en aan de gestelde doelen te werken.

In de behandelplanbespreking komt aan de orde hoe verlof wordt ingezet als voorbereiding op plaatsing in de resocialisatieafdeling⁸, in een Scholings- en Trainingsprogramma en in proefverlof.

Over alle stappen in het verlofproces worden documenten opgesteld, waarbij standaard formats worden gehanteerd. En die documenten worden gebruikt bij overleg en besluitvorming. De inrichting ervaart een aantal knelpunten bij de manier waarop de verloffasering wordt ingezet, maar evalueert die niet systematisch.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

In het beleid is vooral aandacht voor de bijdrage van verlof aan opbouw en herstel van het contact met het gezinssysteem. Begeleid verlof in de thuissituatie vindt volgens het beleid plaats nadat de gezinsbegeleider de ouders bezocht heeft, de ouders Het Keerpunt hebben bezocht, en de mentor contact gehad heeft met de ouders over hoe het verlof in de thuissituatie zal verlopen en daarover afspraken heeft gemaakt. Meestal zijn de ouders daarvan al op de hoogte omdat ze deelgenomen hebben aan de behandelplanbespreking, waar aan de orde komt hoe verlof wordt ingezet.

In een latere fase van de PIJ heeft de maatschappelijk werker⁹ een rol in het maken van plannen met de jongere hoe hij zijn sociale netwerk verder kan opbouwen zodat hij zich zelfstandig buiten kan handhaven. Door de strikte hantering van het verlofbeleidskader en het feit dat nog onvoldoende oplossingen worden gevonden

⁸ Er is een aparte afdeling binnen de normaal beveiligde inrichting, waar jongeren geplaatst worden, die voorbereid worden op terugkeer in de samenleving, maar voor wie geen andere passende plaatsing is gevonden.

⁹ De maatschappelijk werker vervult in Het Keerpunt deze rol die in andere inrichtingen vervuld wordt door de individuele trajectbegeleider.

voor jongeren die niet uit de regio afkomstig zijn, slaagt de inrichting er niet altijd om een goede bijdrage te leveren aan de opbouw van het netwerk van de jongere. De taakverdeling tussen gedragsdeskundige, mentor, gezinsbegeleider, maatschappelijk werker met betrekking tot dit onderwerp is nog geen onderzoek van systematische evaluatie.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

Het beleid is erop gericht om de jongere bij zijn verlofplanning zelf goed na te laten denken over wat er nodig is om het verlof goed te laten verlopen. De mentor bewaakt samen met de jongere welke voorzieningen en hulpmiddelen nodig zijn om een verlof goed te laten verlopen. Daaronder vallen al die zaken als identiteitsbewijs, telefoon, geld, kleding, reisbiljetten, noodzakelijke informatie. Uit de schriftelijke evaluaties blijkt dat wanneer de materiële condities niet toereikend waren om het verlof volgens plan te laten verlopen, er wordt bijgestuurd. Door de vastlegging van taken en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken functionarissen is de uitvoering geborgd. Het beleid wordt op dit punt echter niet systematisch geëvalueerd.

5.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			•	
Programma tijdens verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

Jongeren worden zowel schriftelijk als mondeling geïnformeerd over de voorwaarden voor verlof: er zijn huisregels waarin informatie over verlof is opgenomen. Bovendien krijgen jongeren een verlofpas mee tijdens verlof waar in staat aan welke regels en voorwaarden ze zich moeten houden. Mondeling worden ze voortdurend geïnformeerd door de mentor en groepsleiding. Deze informatie betreft voornamelijk de verlofpas, de kledinglijst, het verlofcontract. Ook in de behandelplanbespreking komt het verlof en de voorwaarden ervoor aan de orde. De informatievoorziening aan jongeren wordt niet systematisch onderzocht en geëvalueerd

Ondersteuning van ouders/opvoeders

Het Keerpunt zet een gezinsbegeleider/PIJ-medewerker in die de ouders bezoekt, en het eerste aanspreekpunt vormt voor de ouders. Over zijn inzet in begeleiding van ouders wordt overlegd met de gedragswetenschapper en eerste behandelaar. Als ouders intensieve begeleiding nodig hebben dan wordt dit geregeld door de maatschappelijk werker. Deze adviseert de ouders over bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning als de jongere weer thuis is. De maatschappelijk werker

onderhoudt tevens de contacten met de Veiligheidshuizen¹⁰. Soms kan langs die weg ondersteuning van de ouders bij de opvoeding worden gerealiseerd. Deze werkwijze wordt niet systematisch geëvalueerd.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

Het Keerpunt participeert in een traject- en netwerkberaad met de Raad voor de Kinderbescherming en Bureau Jeugdzorg; dit beraad is gericht op de resocialisatie van de jongeren. Met de reclassering vindt wekelijks overleg plaats, dat gericht is op het voorbereiden van een goede overdracht. De jeugd- en volwassenreclassering kan daardoor vaak al op een vroeg moment betrokken worden bij de begeleiding van de jongeren. Overleg met instellingen bij jongeren buiten de regio is problematisch: met de reclassering is er dan alleen contact als het proefverlof in zicht is. Dit beleid wordt nog niet systematisch geëvalueerd.

Programma tijdens verlof

Het Keerpunt heeft beleid over de totstandkoming van het programma tijdens het verlof. Bij ieder verlof stelt de jongere een Verlofplan op (wat, waar, hoe, wie); dat plan wordt besproken met de mentor. Er is samenhang met de doelen van het behandelplan.

In het multidisciplinaire teamoverleg wordt het plan ook besproken en goedgekeurd. Na het verlof wordt het verloop geëvalueerd door de jongere zelf.

Het Keerpunt heeft formats voor het plan ("Verlofplanning") en voor de evaluatie ("Verlofevaluatie").

Het beleid op dit punt wordt nog niet systematisch geëvalueerd.

5.1.4

Risico-identificatie

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

Voordat de behandeling in een fase komt waarin verlof wordt aangevraagd voert de gedragswetenschapper een Savry uit. Dat is een instrument waarmee de aard en ernst van de risico's, die de kans op recidive beïnvloeden, wordt gemeten. De gedragswetenschappers zijn opgeleid in het gebruik van de Savry en of voeren hem

¹⁰ In de provincie Limburg functioneren zes Veiligheidshuizen, waarbinnen Justitie diensten en politie, (jeugd)zorginstellingen en gemeenten samenwerken aan maatschappelijke veiligheid door informatie uit te wisselen over volwassenen en jongeren die delicten plegen, en op casusniveau eenduidige afspraken te maken over de verantwoordelijkheidsverdeling, zodat duidelijk is wie wat doet.

onder supervisie uit. Een verlofaanvraag gaat altijd vergezeld van een actuele Savry.

De Savry wordt ook gebruikt om het verlof vorm te geven en om afspraken te maken. Er wordt dan rekening gehouden met factoren als drugsgebruik, onvoldoende steun in de thuissituatie, agressief gedrag, verkeerde vrienden. De hantering van de Savry wordt in de inrichting niet systematisch geëvalueerd.

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader vormt het uitgangspunt bij het verlofbeleid. Het wordt sinds enkele maanden strikter gehanteerd dan in het verleden het geval was bij het invullen van het verlofprogramma van de jongeren. Ook de categorie-indeling van het verloftoetsingskader is in het inrichtingbeleid vastgelegd. De strikte hantering van het verlofbeleid levert de inrichting wel een aantal problemen op. In de eerste fases van de PIJ ervaart de inrichting het aantal verlofmomenten dat volgens het verloftoetsingskader is toegestaan als te beperkt, waardoor niet aan gevarieerde behandeldoelen kan worden gewerkt en de voortgang in de behandeling belemmerd wordt. In de resocialisatiefase heeft de inrichting nog geen passende oplossingen gevonden voor het wegvallen van de eigen beperkt beveiligde inrichting. Daardoor wordt het werken van jongeren en het volgen van opleidingen buiten de inrichting bemoeilijkt. Ook geeft dat problemen voor de samenwerking met ketenpartners zoals de jeugdreclassering. Met het creëren van een resocialisatieafdeling wordt getracht het laatstgenoemde problemen te ondervangen. De inrichting ervaart een aantal knelpunten, maar evalueert die niet systematisch.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

De aandacht voor het gedrag van jongeren is in het beleid vastgelegd. Wekelijks wordt er voor alle jongeren die in de komende week met verlof gaan een checklist ingevuld. Bij de bespreking van die checklist wordt afgewogen of het verlof kan doorgaan en of er nadere afspraken noodzakelijk zijn. De uitkomsten daarvan worden altijd met de jongere besproken. Daarna (ast) signaleren groepsleiders bijzondere gedragingen naar de gedragswetenschapper. Ervaren groepsleiders coachen jongere medewerkers op dit aspect. De gedragswetenschapper (en bij diens afwezigheid de uitcoördinator) neemt verantwoordelijkheid voor het besluit om een verlof niet te laten doorgaan. De inrichting presenteert zich als streng op dit punt. Bij twijfel wordt als snel gekozen voor uitstel of afstel van verlof. De gehanteerde instrumenten en procedures worden niet systematisch geëvalueerd.

5.1.5

Risicobeheersing

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle		•		
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers			•	

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

Afspraken over regels die de jongere moet nakomen tijdens verlof liggen vast in het verlofcontract. De controles die bij vertrek of terugkeer worden gehanteerd (fouilleren, visiteren opslag goederen, uitvoering urinecontrole, in gang zetten evaluatie) zijn in een taken-, bevoegdheden- en verantwoordelijkhedenmatrix opgenomen. Alle uitgevoerde acties worden vastgelegd. De bespreking van de uitkomsten van de Savry of de Checklist kunnen leiden tot aanvullende afspraken. De basis voor die afspraken is het multidisciplinair overleg. In dat overleg wordt ook aandacht besteed aan de vraag wie in bepaalde situatie het best kan worden ingezet bij de begeleiding van de jongere tijdens verlof. Vaak wordt die taak in handen gelegd van ervaren groepsleiders. Ook wordt gekeken naar de kwaliteit van de relatie van de begeleider met de jongere en – indien dat aan de orde is – met de ouders. Soms worden ook externe begeleiders ingezet. De inrichting hanteert het landelijk beleid met betrekking tot de informatieoverdracht tussen inrichting en KLPD bij onttrekking van PIJ'ers tijdens verlof. Er ontbreken eenduidige instructies voor begeleidende medewerkers over hoe te reageren bij een (dreigende) onttrekking. Jongeren zijn goed op de hoogte van de regels en afspraken.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

Wanneer er een executie-indicator is afgegeven wordt altijd advies ingewonnen bij het Openbaar Ministerie als een verlofaanvraag overwogen wordt. Daarnaast wordt het traject- of het netwerkberaad mondeling geïnformeerd over verlof van jongeren, wanneer de inrichting dat van belang acht. Een dergelijke melding wordt dan gevolgd door een brief.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

De inrichting hanteert het landelijk beleid van DJI met betrekking het melden van incidenten. Incidenten tijdens verlof die ter kennis komen van de groepsleiding worden altijd intern gerapporteerd. Incidenten die hebben plaatsgevonden worden altijd geëvalueerd in het begeleidingsteam (mentor, gedragswetenschapper, maatschappelijk werker) en besproken met de jongeren. Wanneer een onttrekking heeft plaatsgevonden of een ander ernstig incident geeft de behandeldirecteur leiding aan het evaluatieproces.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

Het landelijke beleid met intrekking dan wel vervallen van de verlofmachtiging is opgenomen in het beleidsdocument van de inrichting. De inrichting hanteert dit beleid heel streng. Bij twijfel over het gedrag of aan de intentie van de jongere wordt het verlof opgeschort. De jongere wordt daarover altijd goed geïnformeerd

5.1.6

*Informatiebeheer en- overdracht***Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding**

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	
Overdracht dossiers			•	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

Het Keerpunt heeft de dossiervorming vastgelegd in een handboek. Hierin staat de voorgeschreven inhoud van de dossiers. De bewonersadministratie bewaakt de dossiers op volledigheid. Voor het aanleveren van rapportages zijn verantwoordelijk de vaste pedagogische rapporteurs. De eerste behandelaar is leidinggevende van de bewonersadministratie en eindverantwoordelijke voor de dossiervorming.

Alle documenten die betrekking hebben op de uitvoering van het verlofbeleid (met uitzondering van de verslagen van de teamvergaderingen waarin het verlof besproken wordt) worden verzameld in een apart dossier, waardoor het mogelijk is op ieder moment het verloop van het verlof over langere tijd te overzien.

Betrokken medewerkers hebben toegang tot de dossiers. Jongeren kunnen hun dossier inzien; ze krijgen een exemplaar van hun behandelplan.

Het beleid over het dossierbeheer is nog niet geëvalueerd.

Overdracht dossiers

Voor de overdracht van de dossiers is de eerst behandelaar verantwoordelijk; de rapporteur zorgt er voor dat het dossier volledig is voor overdracht.

5.2 Oordeel van de inspecties

Het Keerpunt voldoet in voldoende mate aan de verwachtingen die de Inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op 20 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

De uitvoering van het verlofbeleid levert vooral een bijdrage aan de realisatie van behandeldoelen doordat jongeren gestimuleerd worden om zelf verantwoordelijkheid te dragen voor het bereiken van behandeldoelen middels verlof. De inrichting houdt goed zicht op hoe de jongere meewerkt aan de behandeling, en kan de jongere daardoor goed begeleiden. De door het Keerpunt ontwikkelde formulieren voor het plannen en evalueren van verlof dragen daaraan bij.

Risico's die aan verlof verbonden zijn worden ingeschat met behulp van de Savry en door vlak voor het verlofmoment een screeningsformulier in te vullen en dit te bespreken in het teamoverleg.

De strenge wijze waarop de inrichting het toetsingskader hanteert brengt het risico met zich mee dat het bereiken van behandeldoelen wordt belemmerd en dat verlof onvoldoende bijdraagt aan onderhoud en opbouw van het sociaal netwerk van de jongere. De inrichting doet onvoldoende systematisch onderzoek om de aard en omvang van die risico's in beeld te brengen.

De inrichting geeft begeleiders van jongeren onvoldoende houvast met betrekking tot hun rol, doordat een heldere instructie ontbreekt.

In het algemeen is er nog onvoldoende aandacht voor systematisch onderzoek en evaluatie van het gevoerde beleid.

6 Deelrapport Den Hey-Acker

Justitiële Jeugd Inrichting Den Hey-Acker heeft vier gesloten afdelingen waar jongeren in het kader van een PIJ-maatregel behandeld worden. Op de locatie Ginneken, in Breda zijn een zedenafdeling en een Individuele Trajectafdeling (ITA) gehuisvest. Op de locatie in Vught zijn -tijdelijk wegens verbouwing- twee reguliere gesloten afdelingen ondergebracht.

JJI Den Hey-Acker is op 19 en 20 november 2008 bezocht. Het deelrapport is op 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 2 april 2009.

6.1 Bevindingen

6.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan			•	
Methodische hantering van toekenning vrijheden		•		
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten				•

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

Het verloftraject wordt binnen Den Hey-Acker beschreven in het behandelplan. De behandelplannen worden elke drie maanden geëvalueerd en bijgesteld. Bij de bespreking van behandelplannen komt het verlof aan bod. Er is een nieuw format voor verlofplannen, waarin expliciet leerdoelen voor het verlof zijn opgenomen. Dit format wordt echter alleen op de reguliere PIJ groepen gebruikt. Op de ITA en zedenafdeling is dit niet het geval. Medewerkers geven een duidelijke relatie aan tussen verlof en behandeling, maar voor de jongeren blijkt dit niet altijd helder. Door een aantal pas ontwikkelde formats voor verlofplan en verlofevaluatie krijgt het verlof een duidelijkere rol in de behandeling en worden verlof- en behandel doelen expliciet gekoppeld. In de dossiers is deze nieuwe werkwijze nog niet goed zichtbaar.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

De behandelgroepen hanteren het competentie model als basismethodiek, en de inrichting is bezig met de invoering van de basismethodiek YouTurn, gebaseerd op Equip en het competentie model. De methodiek is nog in ontwikkeling; hier wordt ook in samenwerking met andere JJI's aan gewerkt. In de behandelmethodiek is aangegeven dat het verlof methodisch wordt ingezet om het gedrag van de jongere te sturen. De opbouw van verloffasen wordt

onderbouwd in het behandelplan. Voordat een jongere op verlof kan moet standaard een aantal risicofactoren weggewerkt worden. Deze werkwijze is in de dossiers nog niet goed zichtbaar.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

De behandelcoördinatoren zijn verantwoordelijk voor het leiden van de behandelbesprekingen, waarin de besluiten over verlof worden genomen. Bij de besprekingen zijn altijd de groepsmentor, de onderwijsmentor, ouders en de jongere zelf aanwezig, wanneer van toepassing ook de Individuele Traject Begeleider (ITB'er) of de gezinsbehandelaar. De betrokken medewerkers geven advies bij verlofverlening aan de behandelcoördinator. Evaluatie gebeurt na elk verlof door de begeleider, de jongere en de behandelcoördinator. Deze evaluatie wordt meegenomen in de behandelplanbesprekingen. De reactie van de ouders en de jongere op het plan en de voortgang wordt ook in de rapportage opgenomen. Het proces van toekenning van verlof wordt door Den Hey-Acker niet systematisch geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

In Den Hey-Acker zet de inhoudelijk directeur uiteindelijk zijn handtekening onder een verlofaanvraag, IJZ beslist over de aanvraag. De behandelcoördinator is inhoudelijk verantwoordelijk voor het besluit. Het proces van toekenning van verlof wordt door Den Hey-Acker niet systematisch geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Het uitgangspunt van de instelling is om incidenten te voorkomen, dit past in de missie en visie van Den Hey-Acker. Repressief reageren wordt vermeden. Den Hey-Acker probeert om jongeren binnen hun eigen zorg te houden, ook bijvoorbeeld wanneer het tijdens een proefverlof fout gaat. Medewerkers geven aan dat fouten maken onderdeel is van het leerproces. 'Als jongeren blowen kost hen dat een dag verlof, maar de behandeling gaat wel door'. Jongeren beamen deze aanpak. Er vindt periodiek een geaggregeerde analyse plaats van de verlofincidenten, de omstandigheden waaronder deze plaats vonden en terugkeer van de jongere.

6.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk			•	
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

Het toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen dat is opgesteld door de Sector justitiële inrichtingen van DJI wordt in de inrichting als leidraad gehanteerd voor het

aanvragen van verlof, het is integraal opgenomen in het procedureboek van de inrichting.

Er wordt binnen de behandeling gebruik gemaakt van fasering die een relatie heeft met de inzet van verlof. Vanaf fase 3 van de behandeling is verlof mogelijk. Als de doelen van het eerste (begeleide) verlof gehaald zijn dan wordt een vervolgstap gezet naar onbegeleid verlof. Op deze wijze bouwen de vrijheden zich op tot en met overplaatsing naar de beperkt beveiligde afdeling en uiteindelijk het proefverlof. Als de einddatum van de maatregel in zicht is wordt bekeken wat nog aan opbouw mogelijk is binnen de beschikbare termijn. In de behandelplanbesprekingen is de opbouw van het verlof een terugkerend thema waardoor dit binnen een casus is geborgd. Ook moeten voor de aanvraag van een nieuwe status de evaluaties van de voorafgaande verloven als bijlage worden bijgevoegd. Er is geen sprake van beleidsevaluatie van de verloffasering.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

De inrichting hanteert het beleid om ouders, itb'er en een gezinsbehandelaar te betrekken bij het behandelplan en de rol van verlof daarin met als doel de sociale context van de jongere te versterken. Ouders worden standaard betrokken bij bespreking van behandelplan. De gezinsbehandelaar bezoekt de gezinnen vooraf aan het verlof en bespreekt de doelen voor verlof met ouders. In een later stadium vergezelt de itb'er de jongere bij bezoek aan bijvoorbeeld een sportclub en ondersteunt hem op die wijze bij de opbouw van een sociaal netwerk.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

Er is een administratieve procedure waarmee gecheckt wordt of de jongere bij het verlaten van de inrichting voor verlof in bezit is van de juiste documenten, geld, mobiele telefoon en kaartjes voor het openbaar vervoer.

De begeleider spreekt begeleid verlof eerst altijd door met de jongere, in geval van onbegeleid verlof vindt er eerst een soort semi-begeleid verlof plaats, waarbij er het verlof met de thuissituatie wordt doorgesproken en geëvalueerd. De inrichting evalueert niet periodiek het verlofbeleid op dit aspect.

6.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			•	
Programma tijdens verlof		•		

Onderbouwing van de scores

Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

De behandelcoördinator en de mentor bespreken regels en procedures rond verlof met de jongere. Dit gebeurt in aparte overleggen, maar ook tussendoor op de groep. Ook wordt in de huisregels globaal informatie gegeven over het toekennen

van verlof. De inrichting onderzoekt en evalueert op instellingsniveau niet wat de effecten zijn van het informeren van jongeren.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

Den Hey-Acker heeft gezinsbehandelaars in huis, zij zijn verantwoordelijk voor de ouderondersteuning. Hiertoe is een visiedocument geschreven, als uitgangspunt voor de ondersteuning van ouders. Ouders zijn standaard aanwezig bij de behandelbesprekingen. Bij de behandelbespreking wordt besloten of een gezinsbehandelaar wordt ingezet, de instelling heeft niet de capaciteit om alle ouders te ondersteunen. De gezinsbehandelaar bespreekt verlopen met ouders voor, maakt een inschatting van de opvoedingsvaardigheden van de ouders en ondersteunt hen eventueel. Ook evalueert de gezinsbehandelaar de verlopen samen met ouders. De rol van de ouders tijdens is bij behandelbesprekingen altijd onderwerp van gesprek; het vormgeven van de relatie met ouders is een standaard ontwikkelingstaak van de jongeren. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet periodiek op dit aspect.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

De ITB'ers onderhouden contact met externe partijen die betrokken zijn bij verlof of nazorg. Hiertoe zijn verschillende stroomschema's rondom het ITB traject opgesteld. Er is een goede samenwerking met zorgaanbieders, GGZ instellingen en beschermde woonvormen. Uit de dossiers blijkt dat er contact is met externe partijen. Op casusniveau wordt wel eens geëvalueerd, maar dit gebeurt niet systematisch op instellingsniveau.

Programma tijdens verlof

Het vaststellen van het verlofprogramma gebeurt vanuit het behandelplan, globale ideeën worden besproken. De mentor bespreekt met de jongere het concrete plan en de bijbehorende doelen, de behandelcoördinator beoordeelt deze en keurt ze, indien van toepassing, goed. De verlofprogramma's en bijbehorende doelen zijn niet altijd terug te vinden in de dossiers (zie ook paragraaf 2.1.1). Bij de aanvraag voor verlof wordt soms een activiteit beschreven. Ook staat hierin het aantal begeleiders, adressen en verlofpassen.

Er is een nieuw format voor verlofplannen en verlofevaluatie dat echter alleen op de reguliere PIJ groepen gebruikt wordt, op de ITA en zeden afdeling is dit niet het geval. Het verloop van het verlof wordt altijd mondeling geëvalueerd op casusniveau.

6.1.4

Risico-identificatie

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

De behandelcoördinator voert een Savry uit bij elke aanvraag voor een verlofstatus. Dit gebeurt ook als een bijzonder voorval zoals een onttrekking heft plaatsgevonden en wanneer werk of opleiding aan de orde is. Een Savry wordt om de zes maanden geactualiseerd. De directeur behandeling controleert alle Savry's en de verlofaanvragen. Risico's worden zichtbaar zorgvuldig afgewogen. Uit de onderzochte dossiers komt het beeld naar voren dat de uitslagen van de Savry herkenbaar vertaald zijn in de behandelplannen. Er vindt geen onderzoek plaats naar risicofactoren waarvan de uitkomsten worden gebruikt voor bijstelling van het beleid.

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen dat is opgesteld door de Sector justitiële inrichtingen van DJI wordt in de inrichting als leidraad gehanteerd voor het aanvragen van verlof, het is integraal opgenomen in het procedureboek van de inrichting. Het aanvragen van een verlofstatus gebeurt volgens deze methodiek. De categorisering van het risicoprofiel van de jongere wordt toegepast. De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

De inrichting heeft niet expliciet in de verlofinstructies opgenomen dat er aandacht dient te zijn voor signalen die op mogelijke onttrekking duiden. Wel is er in het behandelplan al aandacht voor mogelijke risico's. In het bijzonder bij de jongeren die op de ITA-afdeling verblijven wordt het zich houden aan verloffregels heel expliciet gemaakt. Ook is de groepsleiding en dan met name de mentor nauw betrokken bij de voorbereiding van het verlof. Signalen worden in de eerste instantie op de groep opgevangen, gerapporteerd en besproken in de teamvergadering en met de behandelcoördinator overlegd. Mogelijke signalen zijn het uitvoeren van kleding, het opnemen van geld, toename van spanning bij de jongere voorafgaand aan het verlof of geruchten op de groep. Als daar aanleiding voor is, wordt dit besproken met de jongere zelf. De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

6.1.5 *Risicobeheersing***Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst**

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle		•		
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof				•
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers		•		

Onderbouwing van de scores*Afspraken over toezicht en controle*

Er zijn algemene verlofvoorwaarden vastgelegd zoals het meewerken aan een urinecontrole, foullering en visitatie na het verlof, het houden aan de afspraken, geen drugs of alcohol gebruiken en tijdig terugkeren in de inrichting. Er is een verlofplan waarin hoort te staan wat de jongere wel en niet mag doen tijdens het verlof. Dit verlofplan is echter in vier van de zeven dossiers waar verlof aan de orde was niet teruggevonden. Bij een begeleid verlof krijgt de begeleider altijd een instructiekaart mee waarop is aangegeven hoe te voorkomen dat een jongere zich onttrekt en hoe te handelen als het toch gebeurt. De begeleider tekent voor ontvangst voor het verlaten van de inrichting. Onbegeleid verlof begint met een vorm van semi-begeleid verlof waarbij het verblijf op het verlofadres sterk voorgestructureerd wordt en na afloop samen met het verlofadres wordt geëvalueerd.

De jongeren weten dat ze niet mogen blowen en drinken en dat ze gevisiteerd worden na afloop van een verlof. Ze kunnen niet vertellen waar dit is vastgelegd. De behandelcoördinator is voor hen de belangrijkste informant over de regels.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

De inrichting beschikt over een procesomschrijving waarin staat aangegeven dat het de taak van het jongerensecretariaat is vanuit de gerechtelijke stukken een eventuele executie-indicator in te voeren. Ook dient het jongerensecretariaat in die betreffende gevallen het openbaar ministerie op de hoogte stellen wanneer de jongere de inrichting verlaat voor verlof of vertrek. Bij jongeren van de zedenafdeling wordt bijna altijd de wijkagent geïnformeerd als de jongere terugkeert naar de woonplaats waar het delict is gepleegd. Soms wordt Slachtoffer in beeld betrokken.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

De inrichting heeft beleid, procesbeschrijvingen en instructies met betrekking tot onttrekking van jongeren. Een jongere mag de inrichting pas voor verlof verlaten als het formulier onttrekking is ingevuld met onder andere een recente foto en een beschrijving van zijn kleding, zodat bij een daadwerkelijke onttrekking deze meteen verstuurd kan worden. Er zijn slechts weinig onttrekkingen onder de PIJ-jongeren van de inrichting, in 2008 slechts twee. De onttrekkingen worden op casusniveau geëvalueerd. Er vindt een geaggregeerde analyse plaats op basis van kenmerken van de jongere, het type verlof, betrokken begeleider en eventuele terugkeer.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

De inrichting heeft schriftelijk beleid ten aanzien van het evalueren van verlofincidenten en het verbinden van consequenties daaraan. Als een verlofmachtiging door IJZ wordt ingetrokken naar aanleiding van een melding bijzonder voorval, is daar altijd een advies van de inrichting aan vooraf gegaan. Normaliter wordt dit advies gevolgd.

Met name de jongeren op de ITA-afdeling hebben een geschiedenis van incidenten. Uit de dossiers blijkt dat de inrichting jongeren strak aanspreekt op onwenselijk gedrag.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

De jongere ontvangt bij het verlaten van de inrichting een door de directeur ondertekende verlofpas. Hier staat informatie op hoe laat het verlof begint en hoe laat de jongere terug moet zijn en het telefoonnummer van Den Hey-Acker. De jongere krijgt verder een telefoonkaart, treinkaart, een legitimatiebewijs en soms een telefoon mee. De jongere wordt niet naar buiten gelaten zonder verlofpas. De voorwaarden waar de jongere aan moet voldoen staan niet op de verlofpas. Ook is er geen informatie in opgenomen voor personen of instellingen waarmee de jongeren functioneel contact heeft tijdens het verlof.

6.1.6 Informatiebeheer en- overdracht

Dossievorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer		•		
Overdracht dossiers			•	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

Er is een jongerendossier dat bijgehouden wordt door het jongerensecretariaat; deze dossiers hebben een standaard inhoud zoals voorgeschreven door het ministerie. Op verschillende plaatsen is informatie opgeslagen over (de behandeling van) de jongeren. Het bijhouden van het dossier gebeurt niet planmatig, het is voor functionarissen onbekend waar onderdelen van het dossier zich bevinden. Er is een behandeldossier op de groep dat wordt bijgehouden door de behandelcoördinator, er zijn mentormappen en er worden er gegevens digitaal opgeslagen.

Het jongerensecretariaat bewaakt niet de inhoud en volledigheid van het dossier gedurende de tijd dat de jongere in Den Heij-Acker is.

De termijnen voor de verslaglegging van de evaluaties en behandelplannen worden wel bewaakt, dit gebeurt door de rapportagecoördinator.

Jongeren kunnen hun dossier op het jongerensecretariaat inzien; hiervoor moeten ze een schriftelijk verzoek indienen bij de directie. De gegevens die over hen op de groep verzameld worden kunnen ze altijd inzien.

Overdracht dossiers

Bij overplaatsing van een jongere zorgt het jongerensecretariaat ervoor dat het dossier volledig is. De rapportagecoördinator zorgt ervoor dat het dossier tijdig wordt overgedragen. Het beleid over de overdracht van informatie wordt niet geëvalueerd.

6.2 Oordeel van de inspecties

De Hey-Acker voldoet in voldoende mate aan de verwachtingen van de Inspecties.

Op 17 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

In de behandelplannen wordt het verlof wel benoemd en gebruikt als instrument om de behandeldoelen te realiseren, maar in de dossievorming rond het verlof is de relatie met de behandeldoelen beperkt terug te vinden.

Het is wenselijk dat formats voor het verlofplan en de verlofevaluatie die de relatie tussen het verlof en de behandeling expliciet benoemen, breder in de organisatie worden geïmplementeerd.

Het verlofbeleid draagt voldoende bij aan de voorbereiding van de terugkeer van de jongere in de samenleving.

Jongeren en hun sociaal systeem worden voldoende betrokken bij de uitvoering van het verlof, maar het beleid ten aanzien van de invulling van de verlofplannen is nog onvoldoende geïmplementeerd.

Hoewel de inrichting op systematische wijze de risico's die aan verlofverlening zijn verbonden onderzoekt en voorwaarden voor het verlof opstelt die aansluiten bij de geïdentificeerde risico's, worden specifieke afspraken over controle onvoldoende vastgelegd.

De gegevens over de (behandeling van) jongeren zijn te versnipperd vastgelegd, waarbij het niet duidelijk is waar informatie zich bevindt. Tijdens het verblijf van de jongere wordt er niet op toegezien dat het jongerendossier volledig is.

Bij overplaatsing is duidelijk wie verantwoordelijk is voor een tijdige overdracht van gegevens en voor de volledigheid hiervan.

7 Deelrapport De Hartelborgt

De Rijksinrichting voor jeugdigen de Hartelborgt bestaat uit een normaal beveiligde inrichting in Spijkenisse met een opvang- en behandelfunctie. Deze locatie heeft daarnaast een landelijke bestemming als forensische begeleidingsafdeling (FOBA) voor crisisopvang en beschikt over een very intensive careunit (VIC) voor intensieve behandeling. Van de Rijksinrichting maakt ook een beperkt beveiligde afdeling in Kralingen deel uit.

De JJI De Hartelborgt, locatie Spijkenisse is op 25 en 26 november 2008 bezocht. Het deelrapport is op 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 2 april 2009.

7.1 Bevindingen

7.1.1 Bijdrage verlof aan realisatie behandeldoelstellingen

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan			•	
Methodische hantering van toekenning vrijheden			•	
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

De Hartelborgt heeft als uitgangspunt in haar verlofbeleid vastgelegd dat verlof bijdraagt aan de realisatie van de doelstellingen, die in het kader van de behandelplannen van de jongeren zijn geformuleerd. Daarnaast is in het verlofbeleid opgenomen dat verlof pas zinvol is als de uitvoering is toegesneden op de behandeldoelen van de betreffende jongere.

In de praktijk zijn verlofplannen conform het beleid gekoppeld aan de behandelplannen van de jongeren. Verlof maakt hierdoor een duidelijk onderdeel uit van de behandeling van de jongeren. Aan verlof zijn doelen verbonden, die zijn vastgelegd in het verlofplan. Bij de psychiatrische behandelgroepen zijn deze doelen verder uitgewerkt dan bij de reguliere behandelgroepen, waar meer globale doelen in de verlofplannen staan. Bij beide groepen verschillen de doelen van verlof per jongere en ook veranderen de doelen naarmate de behandeling van de jongeren vordert.

Het verlofbeleid wordt door De Hartelborgt niet periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

In het verlofbeleid staat beschreven dat verlof kan worden ingezet om het gedrag van jongeren te sturen. Verder is een aantal criteria voor het aanvragen van verlof in het beleid opgenomen, zoals de mate van inbedding in de inrichting en

behandeling, de mate van intrinsieke motivatie en de wijze waarop de jongere de interne vrijheden hanteert en met regels en afspraken omgaat.

In de praktijk bepalen de behandelcoördinatoren of een jongere aan verlof toe is. Voor deze beslissing is vooral het gedrag van de jongere op de groep van belang. Op basis van de bevindingen van de groepsleiders bepalen de behandelcoördinatoren wat de lange termijn doelen voor een jongere zijn, welke rol verlof daarin speelt en wanneer een jongere aan verlof toe is. Deze bevindingen legt de behandelcoördinator vast in het eerste behandelplan. De groepsleiders nemen met een jongere door welke stappen een jongere eventueel nog moet nemen voordat hij voor verlof in aanmerking komt.

De methodische hantering van het toekennen van vrijheden wordt niet periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

De Hartelborgt heeft in het verlofbeleid vastgelegd dat de mogelijkheden van verlof worden besproken en getoetst in de jeugdigenbespreking. Bij een positieve beslissing wordt het verlofvoorstel ingebracht in een multidisciplinaire behandelplanbespreking, waarin een beslissing valt over het verlof van een jongere. De besluitvorming over verlof komt expliciet aan de orde in een multidisciplinaire behandelplanbespreking. Bij deze bespreking zijn, buiten de jongere en waar mogelijk de ouders, onder andere de mentor van de jongere, de behandelcoördinator, het afdelingshoofd, de docent en indien van toepassing de maatschappelijk werker, de individuele trajectbegeleider, de psychiater en overige behandelaars aanwezig.

In het beleid staat dat na afloop van ieder verlof er een gesprek plaatsvindt tussen begeleider(s) en jongere, waarin de voorafgestelde doelen worden geëvalueerd. Beiden maken een verslag van hun bevindingen. In de praktijk schrijven groepsleiders per begeleidde verlofsituatie een evaluatie. Deze evaluaties zijn vooral beschrijvend; de groepsleiders vermelden niet expliciet of de geformuleerde doelen van het verlof zijn behaald. Volgens het beleid moeten de evaluaties eerst worden besproken in de jeugdigenbespreking voordat de jongere een nieuw verlof kan aanvragen.

De betrokkenheid van behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten wordt door De Hartelborgt niet systematisch geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

De Hartelborgt heeft in het beleid vastgelegd dat de behandelcoördinator het verzoek om een machtiging tot verlof indient en dat de directeur behandeling het verzoek mee ondertekent.

In de praktijk is de verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies op deze manier verdeeld. De jongeren weten dit. De directeur behandeling keurt soms aanvragen af, bijvoorbeeld wanneer de relatie tussen het verlof en het behandelplan niet duidelijk is of wanneer risico's rondom verlof niet duidelijk in kaart gebracht zijn. De directeur behandeling bespreekt een dergelijke casus met de betrokken behandelcoördinator. Ook worden ingediende verlofaanvragen in het overleg met alle behandelcoördinatoren besproken.

De verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies wordt door De Hartelborgt niet op instellingsniveau geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

De Hartelborgt heeft als standpunt dat verlofincidenten erbij horen. Verlofincidenten kunnen bijvoorbeeld leiden tot zorgintensivering, en dragen regelmatig bij aan versterking van de behandelrelatie tussen de jongere en de medewerkers. Incidenten kunnen ook de behandeling doorkruisen. Soms wordt vastgesteld dat een overplaatsing en voortzetting van de behandeling in een andere inrichting een beter

antwoord zou zijn op het gedrag van de jongeren. Bij de psychiatrische afdelingen is hier weinig ruimte voor, omdat het aantal behandelplekken in Nederland beperkt is. Dit betekent dat er risico's met verlof genomen moeten worden.

De inrichting ziet verlof als een vorm van vrijheid voor jongeren die ze toekent als jongeren hun verantwoordelijkheid tonen.

Binnen De Hartelborgt vindt er geen periodieke evaluatie plaats op dit punt.

7.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk		•		
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

De inrichting heeft een recent beschreven procedure verlof jeugdigen. Daarin is beschreven hoe het planmatig verlof van PIJ-jongeren en in De Hartelborgt wordt uitgevoerd. Het toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen vormt het uitgangspunt. De plannings- en evaluatieformulieren die in het kader van het verlof nieuw ontwikkeld zijn benadrukken de verantwoordelijkheid van de jongere voor een goed verloop van het verlof, maar het gebruik van deze formulieren is nog in ontwikkeling.

Er is een geleidelijke opbouw in de verlofplanning. In de fase van het begeleid verlof wordt gekeken of de jongere zich laat aansturen, en of hij opdrachten kan uitvoeren. Daarna wordt beoordeeld of de jongere aan onbegeleid verlof toe is. Vaak gaat dat via de tussenstap van semi-begeleid verlof. De jongere wordt bij voorbeeld wel weggebracht, maar komt zelfstandig terug naar de inrichting. Het verloop van de behandeling - en niet het aantal verloven dat al heeft plaatsgevonden - is leidend voor het aanvragen van een verlofmachtiging voor de volgende verloffase. Doorplaatsing naar de eigen beperkt beveiligde inrichting in Kralingen is een vanzelfsprekende doorplaatsingsmogelijkheid, als de fase van het onbegeleid meerdaags verlof is bereikt. Maar er wordt ook direct doorgeplaatst in een Scholings- en Trainingsprogramma of naar de proefverloffase, wanneer de problematiek van de jongere geen plaatsing in een beperkt beveiligde inrichting toelaat. De inrichting is bezig om de banden met begeleide woonvormen aan te halen.

Een systematische evaluatie van de uitvoering van de verloffasering vindt niet plaats.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

Voor de Hartelborgt is het betrekken van het sociaal systeem en vooral de ouders een speerpunt in het beleid, maar dat beleid is nog in ontwikkeling, en de inrichting heeft nog weinig zicht op de effectiviteit van dat beleid. Ouders worden sinds kort standaard uitgenodigd bij de behandelplanbespreking, maar geven nog niet altijd gevolg aan die uitnodiging. In het verlofplan is het herstellen van het contact met de

thuisituatie en het opbouwen van een ondersteunend netwerk als doelstelling opgenomen.

Pas wanneer jongeren eenmaal in de beperkt beveiligde inrichting verblijven, wordt voor jongeren die terugkeren in de stadsregio Rotterdam via de trajectbegeleiding aan opbouw van het sociaal netwerk bijgedragen via werk, huisvesting en invulling van de vrije tijd door deelname aan b.v. sport- of hobby- of dansclubs. Voor jongeren die terugkeren in de regio Rotterdam, is die begeleiding – door medewerkers van de afdeling reïntegratie – gegarandeerd. Maar voor andere jongeren wordt de afdeling reïntegratie beperkt – en alleen op indicatie - ingezet.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

In het proces van het plannen van het verlof krijgen de materiële basiscondities aandacht. In de verlofcontracten is vastgelegd dat duur, plaats, wijze van vervoer voorafgaand aan het verlof worden bepaald. De wijze waarop mentoren deze zaken met de jongere regelen is sterk afhankelijk van de problematiek van de jongere.

7.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			•	
Programma tijdens verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

In het verlofbeleid is opgenomen dat jongeren voor elk verlofmoment een verlofcontract ontvangen; ze ondertekenen het met daarin de voorwaarden en bepalingen aangaande de verlofmomenten. De tekst van de verlofcontracten is niet voor iedere jongere duidelijk. Niet voor ieder verlofmoment is een contract in de dossiers teruggevonden. In praktijk legt een groepsleider de voorwaarden van verlof aan een jongere uit. Tevens informeren de jongeren elkaar. De effecten van deze werkwijze worden niet geëvalueerd.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

In het verlofbeleid staat beschreven dat het sociaal systeem actief betrokken moet zijn bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van verlofsituaties. In de praktijk worden ouders vroegtijdig bij de behandeling betrokken. Standaard worden ouders uitgenodigd bij de behandelplanbespreking en verder hebben de groepsleiders wekelijks telefonisch contact met de ouders. Daarnaast bellen de groepsleiders, zeker na de eerste verloven, naar de ouders om te vragen hoe het verlof verlopen is. In latere verloffases bepaalt de behandelcoördinator of dit nog nodig is.

Halfjaarlijks vindt een evaluatie plaats, waarin de betrokkenheid van ouders wordt besproken die niet naar de behandelplanbesprekingen zijn gekomen. Zeker bij de

psychiatrische behandelafdelingen blijkt het moeilijk om ouders bij de behandeling te betrekken.

Wanneer ouders meer ondersteuning of behandeling nodig hebben, kan Multi System Therapy (MST) of Functional Family Therapy (FFT) ingezet worden. Ook kunnen ouders worden bijgestaan door een gezinscoach, die binnen de inrichting werkt.

De ondersteuning van ouders wordt niet door De Hartelborgt geëvalueerd.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

De Hartelborgt werkt met individuele trajectbegeleiders (ITB'ers), voor wie het betrekken van instellingen in het kader van verlof en nazorg van de jongere een belangrijk onderdeel van hun functie is. De ITB'ers worden, wanneer het jongeren betreft die niet in de stadregio Rotterdam terugkeren, alleen op indicatie bij de PIJ-jongeren betrokken.

In praktijk onderhouden de ITB'ers contacten met werkgevers, stageplekken, opleidingen, woningbouwcorporaties, GGZ-voorzieningen en de jeugdreclassering. Verder werkt de inrichting samen met diensten van de gemeente Rotterdam. Uit het dossieronderzoek blijkt dat begeleide woonvormen, instellingen voor verstandelijk gehandicapten, GGZ-instellingen en ROC's betrokken zijn bij de invulling van de nazorg.

De Hartelborgt evalueert het betrekken van instellingen niet.

Programma tijdens verlof

In het beleid staat beschreven dat de jongere een verloftrajectvoorstel maakt, met daarin de fasering en aard van de activiteiten. De mentor werkt dit voorstel uit in een traject. Dit geldt als richtlijn voor de verloven in de eerste periode. In de loop van het traject wordt het traject verder verfijnd.

In de praktijk maakt het verloftraject onderdeel uit van het verlofplan. In het verlofplan staan de plaats, de activiteit, de begeleiding en de frequentie van het verlof vermeld. Het verloftraject is duidelijk gekoppeld aan de doelen in het verlofplan. Van elk verlof worden evaluaties geschreven.

Het programma tijdens verlof wordt niet door de Hartelborgt geëvalueerd.

7.1.4

Risico-identificatie

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof		•		

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

Bij iedere verlofaanvraag wordt een Savry ingevuld. Op casusniveau wordt duidelijk dat gesignaleerde risico's als het ontbreken van een betrouwbaar verlofadres, of de mediagevoeligheid van het gepleegde delict worden meegewogen bij de invulling van het verloftraject. De behandeldirecteur bevraagt de gedragswetenschapper,

wanneer ze inconsistenties opmerkt tussen de uitkomsten van de risicotaxatie en het voorgestelde verloftraject en maakt de uitvoering en interpretatie van de Savry tot een onderwerp van bespreking met de gedragswetenschappers in het vakgroepoverleg. Het evalueren van de hantering van risicotaxatie-instrumenten vindt nog niet systematisch plaats.

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen wordt gehanteerd. Dat geldt voor de fasegewijze opbouw van verlof, en voor de categorie-indeling die daarin is vastgelegd. De Hartelborgt ervaart dat er ruimte is voor overleg met de afdeling Individuele Jeugdzaken (IJZ) wanneer een verlofaanvraag niet geheel binnen de regels past. De Hartelborgt huisvest door zijn bijzondere bestemming (de Very Intensive Care Unit (VIC)) ook een populatie, die niet gemakkelijk binnen de gewone regelingen te plaatsen valt en waarvoor vaak maatwerkoplossingen gevonden moeten worden.

De inrichting ervaart op verschillende punten problemen met de verloffasering die in het toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen is vastgelegd. De stap tussen verloffase 3, waarin een jongere maximaal vier nachten per maand buiten de inrichting verblijft en een volledig verblijf (onder STP of proefverlof) buiten de inrichting wordt als heel groot ervaren. Wanneer jongeren al in de beperkt beveiligde inrichting verblijven moeten veel verschillende procedures in het kader van verlof worden gevolgd om een traject van de jongere naar buiten te kunnen realiseren. Er zouden meer verlofmodaliteiten in één aanvraag opgenomen moeten kunnen worden. De inrichting onderzoekt deze knelpunten niet systematisch.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

In het beleid is vastgelegd dat de groepsleiding voorafgaand aan verlof een laatste toetsing uitvoert. Daarbij behoort nagegaan te worden of aan alle voorwaarden voor het verlof voldaan is, of alle geplande activiteiten kunnen plaatsvinden, of er geen verslechtering in het toestandbeeld is, en of er geen incidenten hebben plaatsgevonden. Van deze toetsing moet een kort verslag worden gemaakt. Dergelijke verslagen zijn niet in de dossiers aangetroffen. Er vindt ook geen systematische verzameling en bespreking van gegevens over het gedrag van jongeren plaats voorafgaand aan verlof.

Medewerkers van de inrichting (gedragswetenschappers, itb'ers groepleiders) hebben aandacht voor bijzondere gedragingen van jongeren voorafgaand aan verlof. Bij verlof vanuit de gesloten setting wordt na overleg soms besloten om een verlof niet te laten doorgaan of uit te stellen. In de beperkt beveiligde setting wordt meer vertrouwd op het aangaan van het gesprek met de jongeren om zaken die een goed verloop van het verlof kunnen bemoeilijken bespreekbaar te maken. Daardoor kan de spanning vaak worden verminderd, en kan het verlof toch doorgang vinden.

7.1.5

Risicobeheersing

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle			•	

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers			•	

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

In het verlofcontract zijn standaardregels en bepalingen opgenomen waaraan de verlofganger zich tijdens het verlof en bij terugkeer moet houden. Die worden door de groepsleiding besproken met de jongere. De groepsleiding is geïnstrueerd om in geen geval geweld te gebruiken om een jongere ervan te weerhouden om zich te onttrekken aan begeleid verlof, maar de jongere te wijzen op de consequenties van onttrekking. Soms wordt met het oog op de veiligheid van de begeleider besloten afwijkende begeleidingsarrangementen in te zetten. Er worden nooit bijzondere geweldsmiddelen bij planmatig verlof ingezet (zoals een broekstok) om onttrekking te voorkomen.

Jongeren zijn op de hoogte van de regels. Ze weten dat ze tijdens verlof telefonisch bereikbaar moeten zijn, dat ze de inrichting moeten bellen wanneer ze op hun verlofadres zijn aangekomen, en dat ze bij vertraging contact moeten opnemen met de inrichting. Ze weten ook dat wanneer ze onverhoopt na negen uur 's avonds terugkeren de nacht moeten doorbrengen in een opvangcel.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

Of het OM betrokken wordt hangt af van de executie-indicator. De inrichting heeft geen beleid ten aanzien van het informeren van de politie wanneer een jongere met verlof gaat en maakt geen eigen afweging met betrekking tot het informeren van slachtoffers.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

Incidenten worden gemeld aan het hoofdkantoor DJI conform landelijk vastgesteld procedures. Binnen de inrichting worden alle incidenten besproken in de veiligheidscommissie. De veiligheidscommissie vergadert maandelijks, bespreekt incidenten, beslist of ze nader onderzoek doet naar incidenten met het oog op de afhandeling en de lessen die uit het incident getrokken moeten worden en kan besluiten om een advies uit te brengen aan het directiebestuur. Als beleidswijzingen naar aanleiding van een incident noodzakelijk zijn worden die vooraf besproken in het overleg van gedragswetenschappers en afdelingshoofden. De veiligheidscommissie is nog bezig haar werkwijze nader te bepalen en vast te leggen.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

De inrichting hanteert het landelijke beleid met betrekking tot het intrekken of het van rechtswege vervallen van verlof, en heeft die uitgangspunten in de procesbeschrijving van het verlof opgenomen. De verlofmachtiging vervalt of wordt ingetrokken wanneer de jongere verdacht wordt van het plegen van een misdrijf, wanneer het niet nakomen van afspraken het verloop van het verlof ernstig heeft doorkruist of wanneer de jongere zich onttrokken heeft aan de uitvoering van de PIJ-maatregel.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

Elke jongere die met verlof gaat krijgt een verlofpas mee, die de algemene regels bevat waaraan de jongere zich moet houden, een mobiele telefoon met daarin het

nummer van de inrichting, een identiteitsbewijs en een uitdraai van Tulp JJI die geldt als een machtiging voor Tijdelijk Verblijf Elders (TVE).

7.1.6 Informatiebeheer en- overdracht

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Dossierbeheer		.		
Overdracht dossiers			.	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

In het verlofbeleid staat dat dossiervorming bijdraagt aan de continuïteit in de behandeling en opvoeding van de jongeren.

In de praktijk is het pedagogisch secretariaat verantwoordelijk voor de dossiervorming.

In de Hartelborgt zijn vier verschillende soorten dossiers van een jongere aanwezig: het juridisch dossier, het zorgdossier, het dossier op de groep en eventueel het dossier bij de ITB'er. Dit betekent dat medewerkers op vier verschillende plekken moeten kijken om een volledig beeld van een jongere te krijgen.

Jongeren mogen na overleg met de behandelcoördinator en onder begeleiding van een groepsleider hun dossier inzien.

Overdracht dossiers

In het verlofbeleid staat dat informatieoverdracht bij overplaatsing of vertrek bijdraagt aan de continuïteit in de behandeling en opvoeding van de jongeren. Het pedagogisch secretariaat zorgt voor een tijdige overdracht van dossiers. De dossiers worden aangetekend verzonden naar de vervolginstellingen.

De Hartelborgt evalueert het beleid met betrekking tot overdracht van informatie niet periodiek.

7.2 Oordeel van de inspecties

De Hartelborgt voldoet in voldoende mate aan de verwachtingen van de Inspecties. Op 19 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

De uitvoering van het verlofbeleid draagt bij aan de realisatie van behandeldoelen, en jongeren en het sociaal systeem van de jongeren worden betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van verlofsituaties.

De uitvoering van het beleid is op een aantal onderdelen kwetsbaar, omdat de implementatie van het beleid nog niet volledig is afgerond. Dat betreft vooral het risicomangement rond de uitvoering van het verlofbeleid en de aansluiting tussen de vanuit de behandeling nagestreefde toepassing van het verlof en het landelijk voor voorgeschreven verlofbeleid.

De aandacht voor de borging van de uitvoering van het beleid is aanwezig maar heeft nog onvoldoende resultaten opgeleverd, en er wordt ook nog onvoldoende systematisch gewerkt aan verbetering van het beleid.

8 Deelrapport Teylingereind

Forensisch Centrum Teylingereind is een particuliere, gesloten justitiële jeugdinrichting en maakt onderdeel uit van de Frentrop Stichting. Teylingereind heeft in totaal 120 plaatsen onderverdeeld in 10 groepen van 12 jongeren, waarvan 8 jongensgroepen en 2 meisjesgroepen.

Teylingereind is op 24 en 25 november 2008 bezocht. Het deelrapport is 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 1 april 2009.

8.1 Bevindingen

8.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan		•		
Methodische hantering van toekenning vrijheden		•		
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

Teylingereind heeft in haar verlofbeleid vastgelegd dat planmatig verlof wordt verleend in het kader van een verlofplan, dat onderdeel is van het behandelplan. Verder is in het verlofbeleid opgenomen dat planmatig verlof als algemeen doel de resocialisatie van de jeugdige heeft. Teylingereind maakt in praktijk gebruik van verschillende formats van verlofplannen. Met uitzondering van het doel om het netwerk van de jongere te herstellen casu quo te onderhouden worden in deze verlofplannen de doelen van het verlof niet expliciet gekoppeld aan de lange termijn doelen uit het behandelplan van de jongere. In de behandelplannen zelf worden de doelen ook niet expliciet gekoppeld aan verlof.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

In het verlofprotocol komt dit aspect aan de orde. Teylingereind heeft vastgelegd dat naast de aanleiding en status van de jongere ook het gedrag van de jongere in de inrichting een rol speelt bij de beoordeling of hij met verlof mag. Verder is vastgelegd dat de opbouw en frequentie van het verlof afhankelijk zijn van de behandeldoelen van de jongere. Voorafgaand aan het verlof dient het doel van het verlof bekend te zijn, moeten afspraken schriftelijk worden vastgelegd en dient er na afloop verslag te worden gedaan van het verloop van het verlof.

In praktijk komt alleen mondeling het aspect gedrag aan de orde. In de behandelplanbespreking en in een gesprek tussen de jongere en de mentor wordt dit besproken. Hoe het toekennen en onthouden van verlof worden ingezet om het

gedrag van jongeren te sturen wordt niet expliciet vastgelegd. Bovendien is, doordat een duidelijke koppeling tussen doelen in het behandelplan en verlofdoelen ontbreekt, in praktijk niet zichtbaar hoe het gedrag van de jongere de toekenning, opbouw en frequentie van het verlof beïnvloedt.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

Teylingereind heeft in het verlofprotocol vastgelegd dat de mogelijkheden van verlof worden besproken in het team, inclusief de teamleider, gedragswetenschapper en individuele trajectbegeleider (ITB'er).

In de praktijk komt besluitvorming over verlof in de multidisciplinaire behandelplanbesprekingen expliciet aan de orde. Bij deze besprekingen zijn buiten de jongere en zijn ouders onder andere de mentor van de jongere, de gedragswetenschapper, de ITB'er en, indien van toepassing, de jeugdreclasserder of gezinsvoogd aanwezig. Verder komt verlof aan de orde in het tweewekelijkse 'groot' overleg, waaraan het team en verder de gedragswetenschapper, de ITB'er en de methodiekcoach deelnemen.

De groepsleiders schrijven per verlof, na mondelinge evaluatie met de jongere en met zijn ouders, een uitgebreide evaluatie. Deze evaluaties zijn vooral beschrijvend en blikken niet terug naar de doelen in de behandelplannen of de verlofdoelen in de verlofplannen van de jongeren.

De betrokkenheid van behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten wordt door Teylingereind niet systematisch geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

Binnen Teylingereind is de gedragswetenschapper inhoudelijk verantwoordelijk voor het verlofadvies. De coördinerend gedragswetenschapper heeft daarbij een belangrijke stem en kijkt bijvoorbeeld de behandelplannen na. Omdat Teylingereind een lijnorganisatie is, is het formeel de teamleider die beslist of er een verlofaanvraag wordt gedaan. Door de directie wordt erop gelet dat de teamleider niet te vaak afwijkt van het advies van de gedragswetenschapper. De directeur van Teylingereind, of zijn gemachtigde, tekent als eindverantwoordelijke alle verlofaanvragen.

De verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies wordt door Teylingereind niet systematisch geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Teylingereind hanteert de regel dat jongeren na verlofincidenten in principe niet overgeplaatst worden, omdat dit de behandeling van de jongeren verstoort. Bovendien is Teylingereind een landelijke bestemming voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren waardoor de jongeren niet makkelijk over te plaatsen zijn. Na een verlofincident wordt, afhankelijk van de aard van het incident en het traject van de jongere, bekeken wat er het beste kan gebeuren. Er wordt per casus over gesproken: wat doen we in dit geval met deze jongere? Als een jongere negatief gedrag laat zien dan wordt bijvoorbeeld overwogen om verlof uit te stellen. De verlofmachtiging wordt dan niet direct ingetrokken.

Door Teylingereind vindt geen periodieke evaluatie plaats op dit punt.

8.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk			•	
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

De mogelijkheden voor een fasering en de werkwijze hieromheen staan beknopt beschreven in het beleid van Teylingereind.

In het eerste half jaar van de PIJ maatregel gaan jongeren in Teylingereind niet met verlof. Het eerste verlof is onder begeleiding van een groepsleider in de omgeving van de inrichting. Het begeleid verlof wordt telkens uitgebreid en de begeleider gaat ook mee naar het verlofadres. Als jongeren zonder begeleiding op verlof kunnen dan volgt eendaags onbegeleid verlof en daarna meerdaags onbegeleid verlof. Volgens het format van IJZ zouden jongeren alle verloffasen moeten doorlopen voordat er in de PIJ gefaseerd kan worden. Hier heeft Teylingereind moeite mee omdat er uitzonderingen zijn. Bijvoorbeeld een jongere die de behandeling snel doorloopt en veel protectieve factoren heeft, moet zo snel mogelijk reïntegreren. Het verlofformat voorziet hier niet in.

Jongeren met een eendaags onbegeleid verlof verblijven veelal nog in Teylingereind en er volgt geen voordracht tot plaatsing in een beperkt beveiligde behandelafdeling. Jongeren gaan vanuit Teylingereind met meerdaags onbegeleid verlof en vervolgens met een STP of een proefverlof. De overgang van de gesloten setting naar buiten is groot en de voorwaarden voor deelname aan een STP of proefverlof zijn tamelijk strikt. In behandelplannen is terug te vinden dat de mogelijkheden voor fasering aan de orde komen en in een aantal dossiers is sprake van concretere plannen voor een proefverlof of STP. Jongeren verblijven tijdens een proefverlof bijvoorbeeld in het Werkhotel van Cardea (beschermd wonen). Deze voorziening biedt voldoende opvangmogelijkheden, maar is niet voor elke jongere geschikt. Voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren zijn er te weinig mogelijkheden om door te stromen uit de gesloten setting.

De behandelplannen en de evaluaties met daarin de fasering van de PI worden door de gedragswetenschapper in overleg met de andere disciplines opgesteld. De coördinerend gedragswetenschapper kijkt de behandelplannen na. Het verlofbeleid wordt op dit punt niet periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

In Teylingereind werken itb'ers van Work-Wise. Naast arbeid, scholing, zelfstandig wonen en vrijetijdsbesteding is opbouw van een sociaal netwerk ook een leefgebied waarin de itb'er ondersteuning biedt. In de behandelplannen is het niet goed terug te vinden wie uit het sociale netwerk van de jongere betrokken is bij het behandelplan. Het is wel duidelijk dat de jongeren hun verloven bijna altijd verblijven bij hun ouders of andere familie. Vanuit de gesloten setting zijn de mogelijkheden voor het opbouwen van een sociaal netwerk beperkt. Buiten de instelling naar school gaan en stage lopen behoort tot de mogelijkheden, maar dit is zeker niet voor alle PIJ'ers weggelegd m.n. LVG jongeren. PIJ jongeren hebben geen mogelijkheden om lid te worden van een sportvereniging in de buurt.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

Teylingereind heeft beleid over de vergoeding die een jongere krijgt voor een verlof. Het gaat dan om reiskosten en een vergoeding voor consumpties. De groepsleiding regelt vervoersbewijzen en de vergoedingen. Vaak gaan de groepsleiders en de jongeren met de auto op begeleid verlof.

Het is in de dossiers niet terug te vinden dat de materiele basiscondities met jongeren besproken worden.

Er is geen beleid over de signalerende rol van groepsleiders voor de verblijfsomstandigheden van een jongere tijdens verlof. Toch zijn de groepsleiders bewust van hun rol hierin. Tijdens een begeleid verlof zijn zij er voor de veiligheid van de jongere. Groepsleiding beziet tijdens een begeleid verlof of het adres ook geschikt is voor een onbegeleid verlof. Ze vragen bijvoorbeeld of ze de kamer mogen zien van de jongere.

8.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof***Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof**

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening		•		
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			•	
Programma tijdens verlof		•		

Onderbouwing van de scores*Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening*

Teylingereind heeft in haar huisregels globale voorwaarden voor verlof opgenomen. Hierin staat onder andere vermeld dat verlof afhangt van de aard van de straf of maatregel van de jongere en het gedrag van de jongere binnen Teylingereind. Verder heeft Teylingereind in haar verlofbeleid vastgelegd dat de jongere voordat hij de inrichting verlaat een contract moet tekenen, waarin de voorwaarden van het verlof of de buitenactiviteit staan beschreven. In de praktijk werkt Teylingereind niet met deze verlofcontracten. Wel wordt voor een verlof een verlofpas verstrekt, maar daarop staan geen voorwaarden omtrent het verlof vermeld. De jongere heeft voorafgaand aan zijn verlof een gesprek met zijn mentor, waarin de verwachtingen en regels over verlof aan de orde komen. Verder informeren jongeren elkaar over verlof.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

De ondersteuning van ouders en opvoeders komt aan de orde in het beleid van Teylingereind. De inrichting hanteert een systeemgerichte benadering om het gedrag van de jongere te beïnvloeden, waarbij ouders actief betrokken worden. Er worden bijvoorbeeld ouderavonden georganiseerd, ouders worden uitgenodigd voor de behandelplanbesprekingen, ouders kunnen EQUIP-trainingen volgen, met ouders worden afspraken gemaakt over begeleid en onbegeleid verlof en ouders worden betrokken bij verlofevaluaties. Inmiddels is ook een start gemaakt met Multi

Dimensional Family Therapy (MDFT). In niet elk behandelplan is zichtbaar hoe de ondersteuning van de ouders wordt vormgegeven.

De ondersteuning van ouders wordt niet door Teylingereind geëvalueerd.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

Binnen Teylingereind werkt de ITB'er met een trajectplan. Dit trajectplan wordt vooral praktisch ingevuld. Het uitgangspunt is dat het trajectplan wordt gekoppeld aan de lange termijn doelen van het behandelplan van de jongere. ITB'ers onderhouden contact met ketenpartners, zoals de reclassering, werkgevers, de school en huisvestingsorganisaties. Op dit moment gaan weinig jongeren extern naar school. Een aantal jongeren loopt stage bij werkgevers waarmee de ITB'ers contacten hebben gelegd. De inrichting heeft jongeren tijdens proefverlof gehuisvest via een jeugdzorginstelling. Teylingereind evalueert het betrekken van instellingen niet op instellingsniveau.

Programma tijdens verlof

Teylingereind heeft in haar beleid vastgelegd dat begeleid verlof vooral is gericht op het uitvoeren van sociale en educatieve activiteiten. In het verlofprotocol staan richtlijnen over de opbouw van het begeleid verlofprogramma. Indien geïndiceerd worden er ook nadere afspraken over de inhoud van onbegeleid verlof gemaakt. In de praktijk gaat de jongere tijdens zijn eerste verloven met name wennen, zowel buiten als thuis. Tijdens latere verloven richt het programma zich op het werken aan meer persoonlijke doelen van de jongere. In de dossiers is niet expliciet zichtbaar welk verlofprogramma een jongere volgt, wat de bijbehorende specifieke doelen zijn en dat evaluaties van verlof eventueel leiden tot aanpassingen van het verlofprogramma.

8.1.4

Risico-identificatie

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

Voor alle verlofaanvragen wordt er een Savry ingevuld door de gedragwetenschapper die opgeleid is in de afname ervan. Vervolgens toetst de coördinerend gedragswetenschapper deze. Uitkomsten van de Savry zijn goed vertaald in de verlofaanvraag. Bovendien wordt er voor een verlof bij iedere PI jongere een delictanalyse verricht. De uitvoering is hiermee op handelingsniveau geborgd.

De inrichting ervaart de Savry als een handige leidraad bij de beoordeling. De afname dwingt tot een dossieranalyse. Voor jongeren die veroordeeld zijn voor een delict als brandstichting is de Savry geen bruikbaar risicotaxatie instrument.

Een hoog risico score op de Savry leidt niet automatisch tot een afwijzing. Waarom de jongere dan wel met verlof zou kunnen moet de inrichting goed onderbouwen. Er vindt geen onderzoek plaats naar risicofactoren waarvan de uitkomsten worden gebruikt voor bijstelling van het beleid

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Teylingereind heeft schriftelijk vastgelegd beleid op basis van het verloftoetsingskader. In de dossiers zijn de verlofaanvragen terug te vinden die zijn ingevuld volgens het format. Hierin staan ook de categorisering vermeld.

Uit de contacten met IJZ blijkt dat ze juist willen dat JJI's vaker overleg met hen plegen, en niet zonder meer uitgaan van het format. Het is belangrijk dus om in deze samenwerking te (blijven) investeren.

Teylingereind ervaart het verloftoetsingskader als te beperkt. Sommige jongeren kunnen sneller faseren dan het kader voorschrijft. Zeker als iemand een terugval heeft gehad in de behandeling hoeft niet altijd het hele kader weer doorlopen te worden. Teylingereind treedt hierover regelmatig in discussie met IJZ en merkt dat er soms mogelijkheden zijn buiten het verloftoetsingskader om

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

Het is niet in beleid vastgelegd dat er voorafgaand aan het verlof aandacht moet zijn voor het gedrag van de jongere. In de praktijk weten de medewerkers in de inrichting wel dat dit cruciaal is en dat het gedrag van een jongere dus de belangrijkste indicator is of de jongere op dat moment op verlof kan. Met name de groepsleiding speelt in de signalering een belangrijke rol. Zij letten er bijvoorbeeld of een jongere voorafgaand aan een verlof niet al zijn spullen weggeeft of al zijn geld mee neemt. De vervolgens te ondernemen acties zijn ook helder, namelijk contact opnemen met de gedragswetenschapper. Vervolgens is er overleg of het verlof bijvoorbeeld uitgesteld moet worden als het vermoeden bestaat dat een jongere weg wil lopen. Het intrekken van verlof wordt niet ingezet als een sanctie, maar als een jongere ernstig agressief gedrag vertoont voorafgaand aan een verlof dan kan het wel ingetrokken worden.

8.1.5

Risicobeheersing

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers		•		

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

In het verlofbeleid van de inrichting staat vermeld dat medewerkers van de inrichting of andere justitiemedewerkers jongeren begeleiden tijdens verlof dat een jongere gevisiteerd wordt bij terugkomst, er duidelijke afspraken moeten zijn over

alcohol- en druggebruik, de jongere een urinecontrole krijgt bij terugkomst en dat de jongere en contract met de voorwaarden dient te ondertekenen.

In de verlofplannen staat niet beschreven aan welke regels en afspraken een jongere zich moet houden. Ze staan ook niet op de verlofpas van de jongere. De mentor informeert de jongere over de regels rondom het verlof. Bij terugkomst in de inrichting worden jongeren gevisiteerd en moeten ze een blaastest ondergaan. Er worden ook urinecontroles afgenomen. Jongeren zijn ook bekend met de regelgeving over drug- en alcoholgebruik. Het gebeurt dat de groepsleiders pas op de dag zelf aan een jongere vertellen dat hij met verlof mag. De jongere heeft dan geen tijd meer om iets te organiseren.

Ouders of verzorgers zijn ook op de hoogte over de regels van het verlof en het programma, want ze worden van te voren gebeld door de mentor. Tijdens een meerdaags onbegeleid verlof belt de mentor ook met de jongere.

Wanneer een jongere zich niet houdt aan de gemaakte afspraken dan wordt dit na het verlof met de jongere geëvalueerd. Tevens wordt er gekeken of het verloftraject dat is ingezet wel het juiste is.

Wanneer een jongere bij onbegeleid verlof te laat binnen is, dan wordt daar individueel naar gekeken. Het hoeft niet altijd te leiden tot het intrekken van het volgende verlof. Wanneer een jongere zich onttrekt dan nemen de groepsleiders direct contact op met de instelling en wordt de jongere op de telex geplaatst. De instructie is dat groepsleiders niet achter een jongen aan mogen rennen, dit doen ze ook niet. Nieuwe medewerkers worden door hun leidinggevende geïnformeerd over hoe verlof verloopt.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

Naast het landelijke beleid over informatievoorziening aan slachtoffers van jeugddelinquenten heeft Teylingereind ook beleid rondom het informeren van slachtoffers. In het format van de verlofaanvraag wordt gevraagd om een advies van de Officier van Justitie als of er een executie-indicator is afgegeven.[11]

Teylingereind houdt zichtbaar rekening met de slachtoffers van een PIJ jongere. Het is duidelijk in de dossiers wanneer een jongere ergens niet naar toe mag vanwege de maatschappelijke onrust of slachtoffers. Bij een aantal jongeren heeft de inrichting herstelbemiddeling ingezet. Alle jongeren krijgen een aanbod tot herstelbemiddeling met slachtoffers van de delicten.

Als het nodig wordt geacht (bij een zeer hoog risico) dan informeert Teylingereind ook wijkagenten dat een jongere met verlof gaat.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

De inrichting hanteert de Regeling Melding Ongeoorloofde Afwezigheid en de Instructie Melding Bijzonder Voorval. Dit is niet verder vertaald naar instructies op inrichtingsniveau. Wanneer een jongere wegloopt wordt er een melding gedaan. Incidenten tijdens verlof worden geëvalueerd, met betrokkenen en ook afzonderlijk door de directie. Het beleid wordt op dit aspect niet op inrichtingsniveau geëvalueerd.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

In het verlofbeleid van Teylingereind is vastgelegd in welke situatie de machtiging van verlof ingetrokken wordt. Het is echter niet geëxpliciteerd hoe dit gebeurt, hoe

[11] Een executie indicator wordt afgegeven door het OM. Als deze is afgegeven voor een jongere dan moet de inrichting het OM informeren en om advies vragen als de jongere de inrichting verlaat.

dit met de jongere wordt gecommuniceerd en wat de vervolgstappen zijn. Onderdeel van het alcohol- en drugsbeleid van Teylingereind is dat gebruik van alcohol of drugs tijdens verblijf in de inrichting of daarbuiten leidt tot het terugdraaien van het vrijhedenbeleid en dit houdt in principe in dat de jongere vier weken geen activiteiten buiten de inrichting mag hebben. De machtiging vervalt dan niet, maar het verlof wordt opgeschort. Teylingereind voert geen periodieke evaluatie uit op dit onderdeel van het verlofbeleid.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

Jongeren krijgen altijd een verlofpas mee. De procedure rondom de verstrekking is vastgelegd in beleid. Op de verlofpas staan: identiteitsgegevens, verloftijden, verlofadres en het telefoonnummer van de inrichting. Jongeren krijgen ook hun identiteitsbewijs mee. Als ze op begeleid verlof gaan dan neemt hun mentor het mee. Van te voren bespreekt een mentor met de jongere hoe deze zich tijdens het verlof dient te gedragen. Afspraken worden soms tijdens het verlof meegegeven aan de jongere, maar dit gebeurt niet standaard. Teylingereind voert geen periodieke evaluatie uit op dit onderdeel van het verlofbeleid.

8.1.6 *Informatiebeheer en- overdracht*

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	
Overdracht dossiers			•	

Dossierbeheer

Teylingereind heeft een beleidsdocument met interne regels en afspraken omtrent dossierbeheer en het recht op inzage door de jongeren en ouders. De dossiers zijn overzichtelijk. Verlofplannen en verlofevaluaties zijn digitaal op de groepen beschikbaar. Groepsleiders hebben toegang tot de dossiers van de jongere. Verder hebben jongeren inzage in hun dossier. Dit gaat in overleg met een gedragswetenschapper.

Het beleid met betrekking tot dossiervorming wordt niet geëvalueerd binnen Teylingereind.

Overdracht dossiers

Bij overplaatsing van een jongere zorgt de jongerenadministratie ervoor dat dossiers binnen een dag weg zijn. Waar mogelijk zorgt Teylingereind voor een warme overdracht.

Teylingereind evalueert het beleid met betrekking tot overdracht van informatie niet periodiek.

8.2 Oordeel van de inspecties

Teylingereind voldoet in voldoende mate aan de verwachtingen die de Inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op 17 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

De voorbereiding op de terugkeer in de samenleving staat centraal in het verlofbeleid. Het risicomanagement sluit aan op het landelijk beleid.

De uitvoering van verlofbeleid is op een aantal onderdelen kwetsbaar. Doordat een duidelijke koppeling tussen doelen in het behandelplan en verlofdoelen ontbreekt is het niet zichtbaar hoe het gedrag van de jongere de toekenning, opbouw en frequentie van het verlof beïnvloedt. Het is niet expliciet zichtbaar welk verlofprogramma een jongere volgt, wat de bijbehorende specifieke doelen zijn en dat evaluaties van verlof eventueel leiden tot aanpassingen van het verlofprogramma. Een ander onderdeel waar Teylingereind de uitvoering kan verbeteren is het beheersen van risico's tijdens verlof door de jongeren de voorwaarden waaraan hij zich tijdens zijn verlof aan moet houden op schrift te geven voorafgaand en tijdens het verlof.

Op alle aspecten van het verlofbeleid werkt Teylingereind nog onvoldoende systematisch aan verbetering van het gehele verlofbeleid.

9 Deelrapport Harreveld

Jongerenhuis Harreveld, sector 't Anker heeft momenteel vier normaal beveiligde afdelingen operationeel waar jongeren in het kader van een PIJ-maatregel behandeld worden. Het betreft twee reguliere afdelingen en twee afdelingen waar zedendelinquenten behandeld worden. Harreveld is op 1 en 2 december 2008 bezocht. Het deelrapport is op 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 6 april 2009.

9.1 Bevindingen

9.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan			•	
Methodische hantering van toekenning vrijheden			•	
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

De behandelplannen in Harreveld zijn leidend voor het toekennen van verlof. Het verlof is gekoppeld aan de behandelingsresultaten. In het behandelplan is een vast kopje 'verlof' waar status en stand van zaken wordt omschreven. In alle gevallen is te lezen welke functie het verlof heeft in de behandeling en het behandelplan anticipeert daar op. In het verlofplan is opgenomen aan welke doelen de jongere tijdens zijn verlof moet werken. Ook uit gesprekken met de jongeren bleek dat voor hen duidelijk is dat het toekennen van verlof onderdeel is van de behandeling. Het verlofbeleid wordt door Harreveld niet periodiek geëvalueerd.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

In de verschillende methodieken per afdeling zijn richtlijnen vastgelegd over hoe verlof in te zetten in het kader van de behandeling van jongeren. Verlof wordt gebruikt als een motiverende interventie. Ook de jongeren zijn hiervan op de hoogte, de mentor bespreekt dit met hen. In het kader van HKZ certificering maakt de instelling een kwaliteitshandboek, de inrichting voert geen periodieke evaluaties van het verlofbeleid uit.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

Behandelaars en groepsleiding zijn aanwezig bij jongeren- en behandelbesprekingen

waar verlof aan de orde komt; zij hebben een adviserende rol. In het multidisciplinair behandeloverleg wordt vervolgens het verlof besproken. Verlofplannen en verlofaanvragen moeten altijd getekend worden door het hoofd behandeling. Wanneer het gaat om verandering van verlofstatus is er een extra check door het multidisciplinair toetsingsoverleg. Voor en na het verlof bespreekt de mentor het verlof met de jongere. Er wordt een verslag gemaakt; de gebundelde verslagen gaan naar de gedragswetenschapper.

De instelling heeft onlangs een procesevaluatie uitgevoerd, mede ten aanzien van het verlofbeleid. Dit heeft geresulteerd in een veranderde werkwijze van de overleggen die beslissen over de verlofstatus.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

De gedragswetenschapper brengt een verlofadvies ter bespreking in het multidisciplinair behandeloverleg. Na bespreking daarvan geeft het hoofd behandeling, als verantwoordelijke voor het advies, zijn goedkeuring aan het advies. Hij controleert onder andere de volledigheid van aanvragen. Behalve eerder genoemde procesevaluatie is er geen systematische evaluatie van het proces van verloftoekenning.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

In de behandelmethodieken zijn de uitgangspunten voor behandeling vastgelegd. De verantwoordelijkheid voor verlofincidenten wordt in het kader van de behandeling bij de jongere neergelegd. Na verlofincidenten moeten jongeren deze zelf evalueren. Als er ernstige incidenten zijn volgen er gesprekken en eventueel aanpassing van verlof. In een bijeenkomst van alle hoofden en gedragswetenschappers zijn de incidenten en consequenties daarvan geëvalueerd. Hierbij heeft het hoofd behandeling een kwantitatief overzicht gemaakt van alle incidenten. De verlofincidenten worden niet standaard geëvalueerd.

9.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk			•	
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

In de behandelmethodiek geldt als uitgangspunt dat de delictanalyse en de problematiek zijn van belang voor de opbouw van het verlof. Het gedrag van de jongere is daarbij belangrijk, waaronder de evaluatie van het voorgaand verlof. Het besluit om naar een volgende fase te gaan wordt genomen in de Jongerenbespreking. Er zijn veel controlemomenten (zo'n 40 tot 50) voor van begeleid naar onbegeleid verlof wordt overgegaan. Binnen de gesloten behandeling

wordt zo stapsgewijs naar het proefverlof opgebouwd. In enkele gevallen vindt er als tussenstap overplaatsing plaats naar een beperkt beveiligde inrichting. In veel gevallen ziet de inrichting geen mogelijkheid de onbegeleide verloven als voorbereiding op de plaatsing op een half open afdeling in te zetten, omdat in de regio mogelijkheden voor plaatsing op een halfopen afdeling ontbreken.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

In de behandelmethodiek en de daarmee verbonden opbouw van het verlof is vastgelegd op welke wijze het verlof bijdraagt aan de opbouw en het onderhoud van het sociaal netwerk van de jongere buiten de inrichting.

In de eerste fase van de behandeling wordt de jongere door de mentor begeleid naar huis, of eventueel naar een activiteit buiten de inrichting. Als later in de behandeling resocialisatie een doel wordt binnen het verlof wordt een jongere gestimuleerd om bijvoorbeeld lid te worden van een club. Als school, stage of werk een rol gaat spelen, ongeveer 6 maanden voor het proefverlof komt de itb'er in beeld om de jongere te begeleiden. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

In procesbeschrijving voor het realiseren van planmatig verlof is opgenomen dat de mentor verantwoordelijk is dat de jongere tijdens verlof beschikt over vervoersbewijzen, medicatie, zakgeld, en overige zaken. In het verlofplan wordt hier geen specifieke aandacht aan besteed. Uit de dossiers blijkt een zorgvuldige voorbereiding van het verlof, dat indien nodig en indien van toepassing samen met het verlofadres sterk wordt voorgestructureerd. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op het aspect van materiële basiscondities.

9.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders		•		
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn	•			
Programma tijdens verlof		•		

Onderbouwing van de scores

Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

Volgens de procesbeschrijving informeert de mentor de jongere over de voorwaarden voor het verlof. Dit wordt ook opgenomen in het verlofplan. Ook is er een brochure om de jongeren te informeren over de algemene regels ten aanzien van verloftoekenning. Jongeren zijn goed op de hoogte van het doel en de voorwaarden voor het verlof. De effecten van deze werkwijze worden niet geëvalueerd.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

De instelling betreft ouders standaard bij de behandelbesprekingen. De groepsleiding bespreekt het verlof telefonisch voor en na met de ouders. De regels voor het verlof worden besproken en het komt in de verschillende omschreven methodieken terug dat ondersteuning van ouders zo nodig wordt ingezet. Er is echter geen speciale medewerker mee belast. De verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van de ouders is dan ook niet formeel belegd. In de praktijk worden incidenteel andere instellingen ingeschakeld ter ondersteuning van het hele gezin, bijvoorbeeld door Multisystem Therapy (MFT) of Functional Family Therapy (FFT) in te zetten. De ouderbegeleiding wordt door de instelling zelf gezien als een actueel punt van bespreking en/of verbetering.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

Afhankelijk van het behandelplan en de problematiek besluit het multidisciplinair behandeloverleg of er specifieke instellingen betrokken moeten worden. Hier is geen schriftelijk beleid voor.

Verder in het traject, als het proefverlof in zicht komt, wordt de ITB'er ingezet om mogelijkheden te verkennen en de contacten te onderhouden. Er zijn contacten met diverse instellingen zoals opleidingsinstituten, bedrijven en sportclubs. Ook zijn er vaste overleggen met externe partijen, zoals het reclasseringsoverleg.

Programma tijdens verlof

In procedures is vastgelegd dat een jongere pas met verlof kan als een verlofplan is opgesteld. In het verlofplan is het programma opgenomen. De jongeren doen zelf een voorstel voor de invulling van verlof. Dit wordt besproken met mentor en groepsleiding en vervolgens vastgelegd in het verlofplan. In het verlofplan staat activiteit, begin- en eindtijd. Er zijn schriftelijke formats ter evaluatie van het verlof, voor de jongere zelf en de eventuele begeleider.

9.1.4

*Risico-identificatie***Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof**

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores*Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof*

Voor elke verlofstatusaanvraag wordt een SAVRY afgenomen, bij zedendelinquenten ook de J-SOAP, een op deze doelgroep gespecialiseerde risicotaxatie. Voor ieder verlof worden de kritische factoren bekeken, onder andere in teamvergaderingen. Eventueel worden extra maatregelen genomen zoals de inzet van een extra begeleider of semi-begeleid verlof waarbij iemand uit de omgeving van de jongere begeleiding biedt waarmee de risico's en voorwaarden vooraf worden besproken. Er

vindt geen onderzoek plaats naar risicofactoren waarvan de uitkomsten worden gebruikt voor bijstelling van het beleid.

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader verlof strafrechtelijke jongeren is uitgangspunt voor het verlenen van verlof. In de interne procesbeschrijvingen voor het realiseren van planmatig verlof is het gebruik van het toetsingskader vastgelegd. Deze is opgesteld in mei 2003. Het aanvraagformulier voor de verlofstatus wordt door de inrichting als helder en goed bruikbaar ervaren. Er wordt echter weinig gebruik gemaakt van de fasering van de gesloten fase naar een beperkt beveiligde fase. Vanuit de gesloten fase gaan jongeren meestal naar de proefverloffase.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

In de interne procesbeschrijvingen voor het realiseren van planmatig verlof is vastgelegd dat recente rapportages over de jeugdige en zijn gedrag in de inrichting betrokken worden bij de inschatting van risico's van het verlof. Alle respondentgroepen geven aan dat als er hierover twijfels bestaan als gevolg van het gedrag van de jongere dat dit besproken wordt met de behandelaar en de jongere. Zonodig kan dat leiden tot uitstel van het verlof. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

9.1.5 *Risicobeheersing*

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers		•		

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

In het verlofplan zijn voorwaarden opgenomen waar de jongere tijdens zijn verlof aan moet voldoen. Hierbij zijn de risico's uit onder andere de Savry meegenomen. Op grond hiervan wordt de mate van vrijheid binnen het verlof bepaald. De mate van begeleiding door de groepsleiding of de ouders en de mate waarin de verloffooraanvragen zijn gespecificeerd nemen af naarmate de jongere vordert in het verlof. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect. In de procesbeschrijving staat dat fysiek ingrijpen bij een poging tot onttrekking geoorloofd is, terwijl groepsleiders hier verschillende opvattingen over hebben.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

Bij de aanwezigheid van een executie-indicator wordt aan het OM advies gevraagd over het verlof, zoals aangegeven is in de verlofaanvraag bij IJZ. Bij alle

zedendelinquenten wordt ook de wijkagent ingelicht als de jongere naar huis gaat tijdens verlof. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

De inrichting heeft procedures vastgelegd voor melding van een bijzonder voorval en het afhandelen van ongeoorloofde afwezigheid. Deze is ongedateerd. Het is per afdeling verschillend of alle gegevens voor de melding bijzonder voorval al klaar moeten liggen voordat een jongere op verlof gaat, of dat de laatste gegevens (bijvoorbeeld welke kleding de jongere draagt) nog bij elkaar gezocht moeten worden op het moment dat er een daadwerkelijke onttrekking plaatsvindt.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

Verlofincidenten hebben altijd gevolgen voor de voortgang van het verlof. Ze worden besproken met de gedragswetenschapper, afdelingshoofd, mentor en de jongere. De consequentie kan beperkt blijven tot een gesprek of evaluatie bij een klein incident, tot bijstelling van verlofdoelen of verlofstatus. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

Er is geen beleid vastgelegd ten aanzien van het verstrekken van een verlofdocument. De jongeren krijgen in praktijk bij ieder verlof een verlofformulier mee. Daarop staat een eventueel verlofadres, de verlofstatus en de begin- en eindtijd van het verlof. Er staat geen informatie op over de voorwaarden waar de jongere zich aan moet houden, hoe hij een beroep kan doen op hulp of steun tijdens verlof of informatie voor personen of instellingen waarmee de jongere functioneel contact heeft tijdens het verlof. Dit formulier moet worden ingeleverd bij terugkomst van het verlof, dan wordt het tijdstip erop gezet.

9.1.6 Informatiebeheer en- overdracht

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	
Overdracht dossiers			•	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

Bij Harreveld zijn de rapporteurs verantwoordelijk voor de volledigheid van de dossiers. Bij binnenkomst worden dossiers op volledigheid gecheckt door het plaatsingsbureau. De dossiers zijn toegankelijk voor alle betrokken medewerkers. De jongeren hebben eveneens toegang tot alle rapportages. Als een jongere zijn dossier in wil zien dan wordt dit besproken met de gedragswetenschapper. De gedragswetenschapper begeleidt de jongere bij de inzage van zijn dossier. Het beleid met betrekking tot de dossiervorming wordt niet geëvalueerd.

Overdracht dossiers

Wanneer een jongere wordt overgeplaatst wordt een kopie van het dossier overgedragen. Hiervoor is de rapporteur verantwoordelijk. Het beleid met betrekking tot de overdracht van informatie wordt niet geëvalueerd.

9.2 Oordeel van de inspecties

Harreveld voldoet in voldoende mate aan de verwachtingen die de Inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op 18 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

In het beleid van de inrichting is voldoende vastgelegd op welke wijze het verlof een bijdrage levert aan de realisatie behandelplannen van de jongere. Er is sprake van een gefaseerde opbouw van vrijheden, echter de stap naar een beperkt beveiligde behandelafdeling wordt vaak overgeslagen waardoor er vanuit een gesloten afdeling tot een proefverlof wordt overgegaan.

Het ontbreekt de instelling aan schriftelijk beleid met betrekking tot het betrekken van externe functionarissen en instellingen bij verlofsituaties. Dit gebeurt alleen op basis van de individuele behandelsituatie.

De inrichting onderzoekt in voldoende mate de risico's die aan verlofverlening zijn verbonden bij iedere nieuwe fase in de verloftoekenning en bij verlofbewegingen. Ook de maatregelen met het oog op risicobeheersing tijdens verlof voldoen overwegend, echter het beleid ten aanzien van het verstrekken van een verlofdocument verdient verbetering.

10 Deelrapport Overberg

De behandelinrichting Overberg is één van de locaties van de Justitiële Jeugdinrichting "De Heuvelrug". De locatie Overberg bestaat uit een normaal beveiligd (gesloten) en een beperkt beveiligd deel. Alleen de normaal beveiligde afdeling is onderdeel van het inspectieonderzoek geweest. Deze afdeling bestaat uit drie leefgroepen met ieder tien jongens. De locatie Overberg is op 8 en 9 december 2008 bezocht. Het deelrapport is op 8 april 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen 14 mei 2009.

10.1 Bevindingen

10.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan		•		
Methodische hantering van toekenning vrijheden		•		
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

Overberg heeft in haar beleid vastgelegd dat verlof is gekoppeld aan het competentiemodel. Vanaf fase drie van dit model kan verlof voor jongeren met een PIJ-maatregel worden aangevraagd. In dit model staan ontwikkelingstaken van de jongere centraal. De inrichting heeft in haar beleid opgenomen dat verlof nadrukkelijk in het teken staat van het oefenen van vaardigheden in het kader van deze ontwikkelingstaken. In het behandelplan van de jongere dient dit uitgewerkt te worden. In het beleid van de inrichting staat tevens vermeld dat een verlofplan zo duidelijk mogelijk inzicht moet bieden in de functie die het verlof heeft in de behandeling. Het binnen de inrichting aanwezige format verlofplan biedt de mogelijkheid om de motivatie voor het verlof en het doel van het verlof vast te leggen. In de praktijk is verlof niet expliciet gekoppeld aan behandel doelen of ontwikkelingstaken van de jongere. In de behandelplannen staan voornamelijk zaken beschreven die betrekking hebben op de verlofstatus van de jongere. Er is maar beperkt aandacht voor de doelen van het verlof zelf. In de verlofaanvragen staan wel een enkele keer algemene doelen vermeld, zoals het bekrachtigen van de ontwikkeling van de jongere, maar over het algemeen wordt volstaan met het benoemen van activiteiten tijdens het verlof. Verder werken groepsleiders met verlofplanningen. Dit zijn werkdocumenten waarin beschreven staat wanneer de verloven plaatsvinden, wat de activiteiten zijn tijdens het verlof en wat de gemaakte afspraken met de betreffende jongere zijn. De beschrijvingen in de verlofplanningen

zijn summier en er wordt geen vast format gehanteerd. Het format verlofplan dat binnen de inrichting beschikbaar is, wordt niet standaard gehanteerd.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

Overberg heeft het toekennen van verlof gekoppeld aan het competentiemodel. Verder heeft Overberg ook in haar huisregels opgenomen dat het gedrag van de jongere een rol speelt bij de beoordeling of de jongere met verlof mag. In praktijk is binnen de inrichting voornamelijk de tijdsfasering leidend voor het inzetten van verlof, in plaats van de ontwikkeling en het gedrag van de jongere. In de behandelplannen van de jongeren wordt in grote lijnen een traject in tijd uitgezet richting de beperkt beveiligde inrichting (BBI). Verlof komt aan de orde, wanneer een jongere richting fase vier van het competentiemodel gaat. Het verlof wordt standaard voor de jongeren ingevuld en er worden niet expliciet doelen gekoppeld aan deze verloven. Doordat een expliciete koppeling tussen het verlof en de doelen of ontwikkelingstaken uit het behandelplan ontbreekt en het beschikbare format verlofplan in praktijk niet wordt gehanteerd, is niet zichtbaar hoe het gedrag van de jongere de toekenning, opbouw en frequentie van het verlof beïnvloedt.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

In het beleid van Overberg is opgenomen dat een verlofaanvraag pas gedaan kan worden na een multidisciplinair overleg binnen de inrichting. Verder is vastgelegd dat er tweewekelijks een intercollegiale toetsing van de verlofaanvragen in het stafoverleg plaatsvindt.

In de praktijk komt besluitvorming over verlof aan de orde in de multidisciplinaire behandelplanbesprekingen van de jongere. Bij deze besprekingen zijn de jongere, de teamleider, de behandelcoördinator, de mentor, een medewerker inhoudelijk secretariaat en indien van toepassing de leraar, de individuele trajectbegeleider en een therapeut aanwezig.

Tijdens de eerste behandelplanbespreking komt de prognose van het traject van de jongere, inclusief verlof, aan de orde. Deze prognose wordt door de behandelcoördinatoren opgesteld. De behandelcoördinatoren ontvangen hiervoor input van de groepsleiders tijdens teamvergaderingen en in de dagelijkse communicatie. De prognose wordt vervolgens besproken in het stafoverleg, waaraan de behandelcoördinator, de maatschappelijk werker en de individuele trajectbegeleider deelnemen. Verder evalueren de groepsleiders, na afloop van ieder verlof, mondeling met de jongere hoe het verlof verlopen is. De groepsleiders schrijven een rapport over het verloop van de verleende verloven, omdat dit nodig is voor de aanvraag van een volgende verloffase.

De betrokkenheid van behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten wordt door Overberg niet systematisch geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

In het beleid is opgenomen dat de behandelcoördinator het format voor de verlofaanvraag invult en dat het hoofd Behandeling & Diagnostiek elke verlofaanvraag accordeert. Vervolgens bespreekt het hoofd Behandeling & Diagnostiek de verlofaanvraag met het hoofd van de inrichting. Het hoofd van de inrichting besluit op basis van het advies of de verlofaanvraag wordt ingediend.

In de praktijk is de behandelcoördinator verantwoordelijk voor het verlofadvies en het invullen van de verlofaanvragen. De verlofaanvragen worden besproken in het stafoverleg. Het hoofd Behandeling & Diagnostiek en de locatiedirecteur van Overberg tekenen bij overeenstemming voor de verlofaanvraag.

De verantwoording voor het besluit over het verlofadvies wordt door Overberg niet systematisch geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Overberg hanteert als uitgangspunt dat verlof bedoeld is om te oefenen en dat het een keer mis kan gaan tijdens verlof. In de praktijk wordt bij drugsgebruik het verlof van de meeste jongeren stopgezet of uitgesteld. Bij sommige jongeren kiest de inrichting er echter voor om ondanks het drugsgebruik toch een aanvraag te doen voor een ruimere verlofstatus, als dat binnen zijn behandeling past. Het kan voorkomen dat een jongere bij matig softdrugsgebruik, mits niet delictgerelateerd, toch op verlof mag. Voorwaarde is dat de jongere behandeld wordt voor zijn drugsgebruik. Verder leiden onttrekkingen tijdens verlof tot het stopzetten van verlof of tot de terugplaatsing van de jongere wanneer de jongere in de BBI zit. Incidenten leiden over het algemeen niet snel tot overplaatsingen. Overberg kent geen strafoverplaatsingen, alleen inhoudelijke overplaatsingen, wanneer de inrichting van mening is dat een jongere ergens anders beter behandeld kan worden. Soms is het nodig om het gedrag van een jongere te stabiliseren en volgt er een time-out op de locatie Eikenstein. De inrichting heeft dit in beleid vastgelegd. Overberg evalueert niet op dit punt.

10.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving***Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving**

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk	•			
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores*Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel*

In het beleid van de inrichting is vastgelegd dat vanaf fase 3 vanuit de gesloten afdeling begeleid verlof kan plaatsvinden. Eéndaags onbegeleid verlof is een voorbereiding op doorplaatsing naar de BBI. De inrichting heeft het onbegeleid verlof tijdens de gesloten fase beperkt tot maximaal vier uur, waarbij het verlof alleen kan plaatsvinden na afloop van het dagprogramma of in het weekend. De standaard werkwijze is dat na drie goed verlopen begeleide verloven drie onbegeleide verloven plaatsvinden voordat een jongere naar de BBI overgeplaatst wordt. Onbegeleid verlof voor een periode langer dan vier uur wordt pas verleend in de Beperkt Beveiligde Afdeling. De inrichting benut niet de volledige verlofmogelijkheden binnen de gesloten afdeling. Er is geen sprake van beleidsevaluatie van de verloffasering.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

In de procedures van de inrichting is opgenomen dat na binnenkomst van de jongere de maatschappelijk werker een huisbezoek aflegt. Het verslag hiervan dient als input voor het behandelplan. Gezien de beperking van de duur en aantal onbegeleide verloven tijdens het verblijf op de gesloten afdeling is de bijdrage van het verlof aan de opbouw van het sociaal netwerk beperkt tot het ontmoeten van familieleden in de omgeving van de inrichting. De jongere krijgt binnen de gesloten

fase niet de mogelijkheid gedrag te oefenen binnen zijn eigen sociale omgeving. Pas nadat een jongere geplaatst is in de BBI kan deze tijdens verlof naar de thuisomgeving afreizen.

De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

Jongeren hebben binnen Overberg zakgeld, dit kunnen ze tijdens hun verlof meenemen. Wanneer een begeleid verlof naar Veenendaal gaat, dan gaan de jongeren met de groepsleider op de fiets, met de dienstauto of met de privé auto van de groepsleider. Er is geen beleid vastgelegd met betrekking tot vervoer tijdens verlof.

De groepsleiders begeleiden bij een onbegeleid verlof de jongere naar de uitgang. Ze kijken wat de jongere meeneemt en wat hij bij zich draagt. Indien nodig, regelt de groepsleider een treinkaartje. Doordat het onbegeleid verlof vanuit de gesloten afdeling maximaal vier uur bedraagt, is de aandacht voor verzorging en verblijf beperkt.

10.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders			•	
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn	•			
Programma tijdens verlof		•		

Onderbouwing van de scores

Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

Overberg heeft in haar huisregels globale voorwaarden voor verlof opgenomen. Verder is in het reglement, dat bij de jongeren bekend is, vastgelegd dat vanaf fase drie van het competentiemodel verlof kan worden toegekend. In praktijk bespreken de groepsleiders de regels omtrent verlof met de jongere. Dit gebeurt niet voor ieder verlofverlofmoment. Verder informeren jongeren elkaar. De groepsleiders werken met de eerder genoemde verlofplanningen. Er wordt geen vast format voor de verlofplanning gehanteerd. Het format verlofplan dat binnen Overberg beschikbaar is kennen de groepsleiders niet.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

Overberg heeft in haar beleid vastgelegd dat na plaatsing van de jongere in de inrichting een huisbezoek en een netwerkberaad plaatsvinden waarbij interne en externe betrokkenen zoals reclassering en ouders worden uitgenodigd. De uitkomsten hiervan worden verwerkt in het behandelplan van de jongere. Verder is in het beleid opgenomen dat ouders voor de behandelplanbesprekingen worden uitgenodigd.

In de praktijk voert een maatschappelijk werker een huisbezoek en netwerkberaad uit, waarbij de ouders van de jongere aanwezig zijn. De behandelcoördinator kan op

basis van informatie of een hulpvraag uit deze bijeenkomsten hulpverlening aan ouders adviseren. Dit gebeurt in overleg met de maatschappelijk werker en eventueel een therapeut. Verder nodigt Overberg ouders structureel uit voor de behandelplanbesprekingen. Soms wordt er druk op ouders gelegd om hen te betrekken bij de behandeling van hun kind, bijvoorbeeld door de ouders te wijzen op de consequenties voor de uitbreiding van het verlof. De ondersteuning van ouders wordt niet door Overberg geëvalueerd.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

Overberg heeft geen beleid op dit gebied voor de gesloten afdeling. De inrichting heeft ervoor gekozen om tijdens het verblijf op de gesloten afdeling alleen begeleid verlof en vieruurs onbegeleid verlof toe te staan. Hierdoor is het betrekken van instellingen die vanuit de gesloten afdeling bij verlof of nazorg betrokken zijn afwezig. De samenwerkingsrelaties met zowel de Waag als Centrum Maliebaan zijn vastgelegd in het beleid. Beide instellingen hebben vanuit hun eigen specifieke deskundigheid invloed op het verlof door aanwezigheid bij individuele behandel- en voortgangsbesprekingen. Daarnaast neemt de (Jeugd)reclassering deel aan in ieder geval de eerste behandelplanbespreking van de jongere en op indicatie in de BBI bij vervolgbesprekingen.

Programma tijdens verlof

In het beleid van de inrichting is vastgelegd dat de jongere een verlofplanning met zijn mentor opstelt. Verder is de opbouw van de verloven in het beleid opgenomen. In praktijk werken groepsleiders met verlofplanningen. De groepsleiders bespreken de verlofplanning voor het verlof met de jongere. Standaard verloopt het programma van de drie begeleide verloven als volgt: de eerste keer op het terrein van Overberg, de tweede keer in de omgeving van Overberg en de derde keer naar Veenendaal, om bijvoorbeeld te winkelen. Deze drie begeleide verloven worden bij vrijwel ieder jongere toegepast. Enerzijds heeft dit te maken met de fysieke ligging van de inrichting, maar anderzijds vindt Overberg de inhoud voor de meeste jongeren ook nuttig. Bij vier uur onbegeleid verlof kunnen de ouders van de jongere naar Overberg komen. De groepsleiders spreken van te voren met de jongeren door wat ze met hun ouders gaan doen. Dit wordt vastgelegd in de verlofplanning. Gezien de duur van het verlof en de ligging van de inrichting gaan jongeren en ouders veelal naar Veenendaal. Het onbegeleide verlof wordt van te voren en na afloop met de ouders besproken. Verder evalueren de groepsleiders, na afloop van ieder verlof, mondeling met de jongere hoe het verlof verlopen is. Zoals eerder vermeld wordt van drie verloven een verlofrapport geschreven. Deze rapporten zijn vooral beschrijvend en met name gericht op de vraag of de jongere de gemaakte afspraken is nagekomen. In de verlofrapporten blikken de groepsleiders niet terug op de in het behandelplan opgenomen doelen of ontwikkelingstaken van de jongere. Verder is niet zichtbaar of de evaluaties van het verlof eventueel leiden tot aanpassingen van de verlofplanning.

10.1.4 *Risico-identificatie*

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

In het beleid van de inrichting is opgenomen dat de Savry wordt ingezet in het kader van verlofbeslissingen en om risico's te beheersen. De Savry wordt standaard ingevuld bij iedere verlofaanvraag en in het stafoverleg besproken. Een enkele keer is in dossiers zichtbaar dat hoge geconstateerde risico's worden vertaald in extra veiligheidsmaatregelen.

Er vindt geen onderzoek plaats naar risicofactoren waarvan de uitkomsten worden gebruikt voor bijstelling van het beleid

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen is door de inrichting vertaald in procedures. De inrichting ervaart niet veel spanning tussen het verlofkader en het verlofbeleid van de inrichting. Soms moet de inhoudelijke voortgang van het behandeltraject worden uitgesteld vanwege het kader. Bijvoorbeeld wanneer iemand softdrugs gebruikt, maar wel onder behandeling van zijn drugsverslaving met verlof kan. Dan is daar goed overleg over met de afdeling IJZ. De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

In het beleid is vastgelegd dat risico's voortdurend getoetst worden gedurende de periode dat de verlofstatus is verkregen. Als een jongere zich bijzonder gedraagt of hij heeft drugs gebruikt kan dat een reden zijn om het verlof niet door te laten gaan en uit te stellen tot een later tijdstip. De groepsleiders hebben een belangrijke rol in het signaleren hiervan. Dit wordt dan besproken met de behandelcoördinator of teamleider.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

10.1.5 Risico-beheersing

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers		•		

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

In het beleid is opgenomen dat jongeren na afloop van het onbegeleid verlof worden getest op drugs- en alcoholgebruik. In het verlofprogramma is meestal opgenomen aan welke voorwaarden een jongere zich moet houden tijdens het verlof. De verlofsituaties vanuit de gesloten afdeling zijn zeer beperkt, waardoor weinig toezicht en controlemiddelen worden toegepast. Bij begeleide verloven gaat een groepsleider mee. Groepsleiders mogen van de inrichting niet fysiek ingrijpen bij een eventuele onttrekking. In bijzondere gevallen worden onderbouwd specifieke veiligheidsmaatregelen getroffen.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

In de procesbeschrijvingen is opgenomen dat in geval van een executie-indicator het Bureau Sociale Dienstverlening van de inrichting nagaat of het OM akkoord gaat met de verlofverlening. Ook vanuit de Savry wordt een inschatting gemaakt of de jongere in contact kan gaan komen met slachtoffers. Die risico's worden door de inrichting ingeschat en indien van toepassing worden slachtoffers geïnformeerd. Dat gebeurt via andere instanties zoals het OM, de inrichting heeft geen direct contact met slachtoffers.

De inrichting voert geen periodieke evaluatie uit van het verlofbeleid op dit aspect.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

De inrichting hanteert de Regeling Melding Ongeoorloofde Afwezigheid en de Instructie Melding Bijzonder Voorval. Dit is niet verder vertaald naar instructies op inrichtingsniveau. Wanneer een jongere wegloopt wordt er een melding Bijzonder Voorval gedaan. Op casusniveau vindt er een evaluatie plaats.

Het beleid wordt op dit aspect niet op inrichtingsniveau geëvalueerd.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

In de Huisregels is opgenomen dat als disciplinaire straf voor ontoelaatbaar gedrag weigering, intrekking of beperking van het eerstvolgende verlof aan de orde kan zijn. In praktijk wordt de verlofstatus bij een incident niet direct ingetrokken, maar wordt het verlof stilgelegd. In de dossiers is zichtbaar dat onttrekking tot terugplaatsing en druggebruik tot stopzetting van verlof kan leiden.

Het beleid wordt op dit aspect niet op inrichtingsniveau geëvalueerd.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

In de procedures van de instelling is opgenomen dat de jeugdige een verlofdocument ontvangt, getekend door de behandelcoördinator en de teamleider. Hierin is opgenomen de activiteit van het verlof, de datum en tijdstippen van vertrek en terugkeer, het telefoonnummer van de JJI. Er staat geen informatie op over de voorwaarden waar de jongere zich aan moet houden, hoe hij een beroep kan doen op hulp of steun tijdens verlof of informatie voor personen of instellingen waarmee de jongere functioneel contact heeft tijdens het verlof. De jongeren krijgen geen telefoon van de inrichting mee. Soms gaan jongeren zonder telefoon weg. Ook wordt niet gecontroleerd of de jongere voldoende beltegoed heeft.

10.1.6 Informatiebeheer en- overdracht

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen

bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	
Overdracht dossiers			•	

Onderbouwing van de scores*Dossierbeheer*

Overberg werkt volgens de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen, die voorwaarden stelt aan de dossiersamenstelling. Het Bureau Sociale Dienstverlening is verantwoordelijk voor het beheer van de dossiers. De uitvoering gebeurt door het inhoudelijk secretariaat van deze afdeling. De fysieke dossiers worden bewaard op de locatie Eikenstein. In de inrichting zijn alle inhoudelijke stukken, zoals behandelplannen en verlofaanvragen, digitaal beschikbaar met autorisaties per functiegroep. Jongeren hebben recht op inzage in hun dossier. Dit gebeurt in voorkomende gevallen onder begeleiding en wordt bij voorkeur beperkt tot een aantal specifieke dossierstukken.

Het beleid met betrekking tot dossiervorming wordt niet periodiek geëvalueerd.

Overdracht dossiers

Het Bureau Sociale Dienstverlening is hier verantwoordelijk voor.

De inrichting evalueert het beleid met betrekking tot overdracht van informatie niet periodiek.

10.2 Oordeel van de inspecties

Overberg voldoet in onvoldoende mate aan de verwachtingen die de Inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op slechts 16 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

In het beleid van de inrichting is voldoende vastgelegd op welke wijze het verlof een bijdrage levert aan de realisatie behandelplannen van de jongere. In de uitvoeringspraktijk is dit beleid onvoldoende terug te vinden. De tijdsfasering is leidend voor het inzetten van verlof, in plaats van de ontwikkeling en het gedrag van de jongere waardoor het verlof tijdens de gesloten fase te weinig methodisch wordt gebruikt.

De bijdrage van het verlof aan de voorbereiding van de terugkeer van de jongere in de samenleving en de betrokkenheid van het sociaal systeem is te beperkt tijdens het verblijf in de gesloten fase. Hier start de inrichting pas mee vanuit de beperkt beveiligde afdeling.

De inrichting onderzoekt in voldoende mate de risico's die aan verlofverlening zijn verbonden bij iedere nieuwe fase in de verloftoekenning en bij verlofbewegingen. Ook de maatregelen met het oog op risicobeheersing tijdens verlof voldoen overwegend, echter het beleid ten aanzien van het verstrekken van een verlofdocument verdient verbetering.

11 De Veenpoort

De locatie De Veenpoort is onderdeel van Het Poortje. De Veenpoort beschikt over 96 plaatsen, waarvan er 36 (verdeeld over drie afdelingen) zijn bestemd voor behandeling van jongens aan wie een PIJ-maatregel is opgelegd. Met ingang van 1 december 2008 gaat de locatie De Veenpoort verder onder de naam Juvaid. Daarnaast bestaat het Poortje vanaf die datum uit een besloten jeugdzorgvoorziening (de Wilster) en een school (Portalis). De locatie Veenpoort is op 11 en 12 november 2008 bezocht. Het deelrapport is op 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 9 april 2009.

11.1 Bevindingen

11.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan		•		
Methodische hantering van toekenning vrijheden			•	
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten			•	
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

In het beleid van Veenpoort is vastgelegd dat verlof dient te passen binnen het behandelplan. Het beleid is erop gericht dat op basis van een verloftrajectplan het verlof planmatig en in zwaarte opbouwend opgesteld wordt. Het beleid voorziet in een verloftrajectplan als onderdeel van het behandelplan.

Het initiatief voor een verlof moet komen van de jongere, die dit bespreekt het met zijn coach/pedagogisch medewerker, onder andere over de vraag hoe verlof bijdraagt aan het realiseren van doelen uit het behandelplan. In de praktijk blijkt verlof weliswaar onderdeel van de behandeling te zijn maar de relatie tussen behandelplan en verlofplan is niet altijd even helder.

Soms komt in verslagen van voortgangsgesprekken naar voren in hoeverre verlofdoelen zijn bereikt. Dit wordt evenwel niet gerelateerd aan de behandel doelen.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

De methodiek van de Veenpoort is beschreven in het beleid. Er staat beschreven hoe de Veenpoort omgaat met de methodische hantering van toekenning van

vrijheden in relatie tot het behandelplan. In deze nota is een koppeling gemaakt tussen de toekenning van het verlof en de aard daarvan en de doelen van de te onderscheiden behandelafasen.

Hoe het verlofbeleid wordt uitgevoerd is beschreven in verlofinstructies en in de aanvraagformulieren voor het verlof. Verlof is in principe gekoppeld aan de fasering die gebruikt wordt in de basismethodiek. Als de jongere een bepaalde tijd zich goed gedraagt gaat hij naar een volgende fase van de behandeling.

Toepassing van de gehanteerde methodiek wordt niet systematisch geëvalueerd.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

De coach bespreekt met de jongere of hij vindt of het verlof verantwoord is op grond van het gedrag van de jongere. Daarna wordt het verlof onderwerp in de behandelplanbespreking. Samen met de jongere en de netwerkcoach, die een sociale kaart en het verlofkader voor drie maanden opstelt, formuleert hij de verlofdoelen. De netwerkcoach organiseert de voortgangsbesprekingen en zit die vergaderingen voor. De coach beoordeelt naar aanleiding van verslagen van afgelopen verloven het plan van de jongere voor een komend verlof.

De gedragswetenschapper kijkt naar reeds getoond gedrag, en naar de ontwikkeling van de jongere en zijn functioneren.

De inrichting streeft ernaar de huidige verschillen in structurering van toekenning en uitvoering van verlof tussen de groepen weg te werken.

Betrokkenheid van behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten wordt niet systematisch geëvalueerd.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

De gedragswetenschapper is verantwoordelijk voor het verlofadvies, deze laat zich adviseren door de netwerkcoach. De afdelingsmanager tekent samen met de gedragswetenschapper voor een verlofadvies.

De verantwoordelijkheid voor het besluit om het verlofadvies bij het ministerie in te dienen ligt bij de directeur behandeling. De behandeldirecteur gaat het gesprek aan met de gedragswetenschapper over punten in de verlofaanvraag die niet duidelijk zijn.

De jongeren zijn op de hoogte van de gang van zaken zowel binnen de Veenpoort als daarbuiten met betrekking tot verlof, en weten dat het ministerie uiteindelijk beslist. Tijdens het onderzoek is niet gebleken dat deze werkwijze systematisch wordt geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Uitgangspunt van de behandeling in de Veenpoort is dat de jongere centraal staat en niet het incident. Dat is vastgelegd in de visie van de instelling. Er wordt gekeken naar wat het incident voor de jongere betekent, hoe het komt en wat voor lessen hij eruit trekt. Incidenten die zich tijdens verlof voordoen blijken doorgaans niet zo ernstig te zijn dat ze hebben geleid tot overplaatsing. Incidenten tijdens het verlof worden besproken tussen de jongere en de coach. De jongere kan toelichten wat er gebeurd is. Een incident kan gevolgen hebben voor de toekenning van het volgende verlof. Alcohol- en drugsgebruik hebben consequenties voor het volgende geplande verlof. Dat kan leiden tot terugval en onbegrip bij jongeren.

Het hoofd behandeling en opvoeding geeft naar aanleiding van incidenten regelmatig feedback naar de organisatie en stimuleert om zaken bespreekbaar te maken en er lessen uit te trekken. Er wordt niet periodiek geëvalueerd.

11.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel		•		
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk	•			
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

Het Beleidskader Planmatig Verlof onder de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj) vormt het kader waarmee De Veenpoort werkt. Het eigen verlofbeleid, dat daarvan is afgeleid, is in juni 2008 opnieuw geformuleerd. De fasegewijze opbouw van verlof van eendaags begeleid, naar eendaags en meerdaags onbegeleid wordt gevolgd.

Begeleid eendaags verlof bereidt de jongere stapsgewijs voor op onbegeleid verlof. Meerdaags onbegeleid verlof functioneert niet als een voorbereiding op een plaatsing in een beperkt beveiligde jeugdinrichting of op een plaatsing in een behandelsetting.

De inrichting beschouwt de mogelijkheden in de regio om passende behandelingen of vervolgsituaties te realiseren als te beperkt. Dat geldt vooral voor de plaatsing van jongeren in een Scholings- en Trainings Programma (STP). Recent is het tweewekelijks traject- of netwerkberaad gestart onder regie van de Raad voor de Kinderbescherming. De inrichting verwacht dat daardoor de netwerksamenwerking in de regio een nieuwe impuls zal krijgen.

Tot voor kort waren er vacatures bij de gedragswetenschappers waardoor behandelplanbesprekingen niet altijd tijdig doorgang vonden. Soms leidde dat tot uitstel van indiening verlofaanvragen of tot afwijzing van verlofaanvragen.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

In de zorgvisie van de inrichting is ouderbegeleiding en -behandeling een belangrijk uitgangspunt. De inrichting wil dat voor iedere jongere en de daaraan verbonden ouders een ouderbegeleider wordt ingezet, die deel uitmaakt van het multidisciplinaire team van de jongere. Deze visie is nog niet geoperationaliseerd in beleid. De netwerkcoaches maken kennis met de ouders en inventariseren de thuissituatie. In de praktijk is herstel van contact van de jongere met de thuissituatie vanaf de eerste dag van het verblijf een belangrijk onderwerp. Netwerkcoach, coach en soms ook de gedragswetenschapper hebben hierin een rol. Ouders worden ook zoveel mogelijk betrokken bij de behandelplanbespreking. De contacten van de jongere met de thuissituatie worden soms opzettelijk beperkt, omdat de jongeren wel graag terug wil keren in het gezin, maar er voor zijn ontwikkeling niets van kan verwachten.

Pogingen om jongeren van buiten de regio te ondersteunen bij het opbouwen van een sociaal netwerk slagen onvoldoende.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

De inrichting heeft beleid met betrekking tot vergoeding van kosten. Alle bijzondere kosten die gemaakt worden om in het behandelplan opgenomen leerdoelen te

realiseren (zoals bij voorbeeld deelname aan een sportvereniging) worden gedragen door de inrichting, evenals de reiskosten van de jongeren. Voor de overige kosten moet de jongere putten uit zijn zakgeld. De netwerkcoaches hebben aandacht voor de condities waarin de jongere thuis verblijft in het kader van verlof, maar hoe ze die taak moeten vervullen is niet duidelijk vastgelegd in het beleid.

11.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening			•	
Ondersteuning van ouders/opvoeders		•		
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn		•		
Programma tijdens verlof		•		

Onderbouwing van de scores

Informeren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

Voorafgaand aan de verlofgoedkeuring vindt een gesprek plaats tussen de jongere en zijn coach over de voorwaarden. Voor iedere verlofsituatie wordt een verlofcontract opgesteld dat door de jongere ondertekend wordt. Het verlofcontract is in duidelijke, voor de jongere begrijpelijke, termen gesteld. De jongeren hebben een map die het verlofkader, verlofcontracten, verlofaanvragen en verslagen bevatten ter inzage op de groep. De effecten van deze werkwijze worden niet geëvalueerd.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

In het verlofbeleid is vastgelegd dat het verloftrajectplan wordt besproken met de ouders en mogelijke andere familieleden, dat over hun rol wordt gesproken en dat afspraken daarover worden gemaakt en vastgelegd. Invulling van de ondersteuning van ouders tijdens het verlof is sterk afhankelijk van inschatting en analyse van de thuissituatie door de individuele netwerkcoach. Of er ondersteuning gegeven wordt hangt ook af van de hulpvraag. De gedragswetenschapper is indirect betrokken bij de ondersteuning van ouders tijdens het verlof: hij begeleidt de netwerkcoach en neemt deel aan de voortgangsbesprekingen waaraan ouders ook deelnemen en het verlof een van de besprekingspunten is. Voor ouderbegeleiding schakelt De Veerpoort soms een externe instelling in.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

Vaste netwerkpartners van De Veerpoort zijn verslavingszorg en een instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie, waar jongeren onder de verlofmachtiging deelnemen in behandelingen. De netwerkcoach bouwt contact op met huisarts, maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg. Bij PIJ-jongeren wordt de reclassering betrokken. Het traject- en een netwerkberaad waar instellingen onder regie van de Raad van de Kinderbescherming besluiten nemen over hoe de nazorg aan jongeren die terugkeren in de samenleving wordt verleend is gestart. Dit beraad moet verbetering in de ketensamenwerking tot stand brengen.

Programma tijdens verlof

De coach en/of netwerkcoach spreekt met de jongere af wat hij tijdens het verlof gaat doen en op welke tijdstippen. Dat wordt overlegd met de gedragswetenschapper en vastgelegd in de verlofaanvraag.

De inhoud van het verlof wordt verschillend ingevuld en is sterk persoonsafhankelijk (zowel van de jongere als van de netwerkcoach/coach). Ook de fase van het verlof is van invloed op het programma. In het begin heeft de begeleider veel invloed op hoe het programma gestructureerd wordt. Jongeren maken van hun verlof verslagen waarin staat of doelen/afspraken zijn gehaald. Of en hoe de uitkomsten van de evaluatie betrokken worden bij de planning van nieuwe verloven wordt niet vastgelegd.

11.1.4 *Risico-identificatie***Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof**

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores*Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof*

De Savry wordt op basis van het landelijk beleid standaard gehanteerd bij iedere aanvraag voor een verlofmachtiging. De gedragsdeskundigen zijn geschoold in het afnemen van de Savry. Het hoofd behandeling en opvoeding beoordeelt alle verlofaanvragen en de daarbij door gedragsdeskundigen opgestelde Savry's en organiseerde recent overleg met de gedragsdeskundigen om na te gaan of er voldoende eenheid in werkwijze is. Het besef is aanwezig dat de Savry vooral voor jeugdigen (12 tot 18 jaar) ontwikkeld is, en niet gevalideerd is voor de oudere jongeren. Er wordt afstemming gezocht met de TBS-sector om na te gaan of andere instrumenten een bijdrage kunnen leveren aan de risicotaxatie bij oudere jongeren. Daarnaast zien de gedragsdeskundigen het bevragen van medewerkers over het verloop van verlofsituaties gezien als een middel om de risico's die aan verlof verbonden zijn in beeld te hebben. Er vindt geen onderzoek plaats naar risicofactoren waarvan de uitkomsten worden gebruikt voor bijstelling van het beleid.

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

De inrichting beschouwt het toetsingskader verlofbeleid als een goed kader, het laat geen onduidelijkheid bestaan over wat er wel en niet mag. Het toetsingskader is vertaald naar de praktijk van de Veenpoort. Dat is gebeurd in de nota Verlofbeleid van juni 2008 en de afgeleide protocollen. De inrichting vindt het positief dat het toetsingskader ook duidelijkheid geeft over de rechten van jongeren. Het toetsingskader verlof wordt soms wat benauwend ervaren omdat er bij de hantering spanning kan ontstaan met de te bereiken behandeldoelen. De inrichting vindt het

daarom jammer dat er geen systematische evaluatie van het toetsingskader plaatsvindt.

Er wordt in de inrichting een grote kloof ervaren tussen het onbegeleid meerdaags verlof dat tot maximaal vier overnachtingen per maand buiten de inrichting kan leiden en het verblijf in STP of onder proefverlof buiten. Dat komt ook door het ontbreken van en de moeilijke toegang tot passende vervolgvorzieningen. De inrichting heeft lering getrokken uit het feit dat in het recente verleden een aantal verlofaanvragen werd afgewezen door het ministerie, omdat deze niet voldeden aan de eisen.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

Begeleiders (coaches of netwerkcoaches) zoeken contact met de gedragwetenschapper, wanneer ze twijfel hebben over doorgaan van verlof. Dat is vastgelegd in beleid, en wordt door iedereen als vanzelfsprekend beschouwd. Er volgt dan overleg waarbij een inschatting gemaakt welke extra risico's die aan verlof verbonden zijn op basis van het stemmingsbeeld. Dan wordt besloten of bij voorbeeld begeleid verlof in plaats van onbegeleid moet worden ingezet of dat het verlof moet worden ingetrokken. De gedragswetenschapper kijkt ook zelf wel of de jongere wel in staat is om op het vastgestelde moment met verlof te gaan (stemmingsbeeld). Er is daarnaast wekelijks teamoverleg waarin beleidszaken en casussen worden besproken. Afdelingshoofd en gedragswetenschapper tekenen beiden het verlofplan voor akkoord. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

11.1.5 *Risico-beheersing*

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers			•	

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

In het verlofcontract zijn de standaardvoorwaarden opgenomen waaraan een jongere moet voldoen. Dan gaat het om onderwerpen als tijdig terugkeren, geen drugs, geen alcohol, alleen bezoeken aan de afgesproken plaatsen brengen. De mogelijkheid om extra afspraken te maken, waaraan de jongeren zich tijdens het verlof zullen houden - buiten de standaard afspraken - is in het format voor het verlofcontract aanwezig. Er zijn geen verlofcontracten aangetroffen waarin van die mogelijkheid gebruik gemaakt wordt. Er is niet in het beleid vastgelegd dat medewerkers van de inrichting (netwerkcoaches of coaches) altijd voor en/of na verlof in de thuissituatie contact opnemen met de thuissituatie van de jongere. De jongeren weten dat wanneer zich problemen voordoen tijdens verlof ze contact

moeten opnemen met de inrichting.

Pedagogisch medewerkers maken mondelinge aanvullende afspraken wanneer ze verlofgangers begeleiden. De pedagogisch medewerker zal een jongere die zich tijdens verlof dat door hem begeleid wordt, niet aan de afspraken houdt, waarschuwen voor de gevolgen. Hij kan het verlof afbreken. Hij weet dat hij dan direct met de inrichting contact moet opnemen of met het alarmnummer van de politie. De pedagogisch medewerkers menen dat ze geen bevoegdheden hebben om in te grijpen, wanneer een jongere tijdens verlof zich niet aan afspraken houdt.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

In het beleid van de inrichting is vastgelegd dat het openbaar ministerie bij een verlofaanvraag wordt betrokken, wanneer het een executie-indicator heeft ingesteld. De netwerkcoach neemt in zo'n geval contact op met het openbaar ministerie. Het openbaar ministerie kan dan besluiten om bij voorbeeld slachtoffers te informeren over de verlofverlening. De inrichting maakt op dit punt geen eigen afwegingen. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

Bij onttrekking wordt de nieuwe ministeriële regeling ongeoorloofde aanwezigheid van februari 2008 gehanteerd, waarin de informatieoverdracht tussen de justitiële jeugdinrichting en het Landelijk Meldpunt bij de KLPD over onttrekking van PIJ'ers is vastgelegd is.

Alle (overige) incidenten tijdens verlof worden volgens het beleid van de inrichting direct gemeld bij afdelingshoofd en gedragswetenschapper die kunnen beslissen over vervolgstappen, waaronder aanpassing van het verloftraject, of van de leerdoelen. Bij een positieve urinecontrole is het uitgangspunt dat een volgend verlof pas plaatsvindt als er een negatieve UC-uitslag is. Er is geen vastgelegde werkwijze voor het onderzoek van incidenten, en geen systematische evaluatie van verlofincidenten.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

In de door het ministerie verstrekte verlofmachtiging staat wanneer de verlofmachtiging vervalt. Het intrekken van een verlofmachtiging geschiedt op voorstel van gedragswetenschapper en afdelingshoofd. Het vervallen of intrekken van een verlofmachtiging wordt uitgelegd aan de jongere door de groepsleiding. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

De jongere die met verlof gaat beschikt over een verlofpas, zijn ID-bewijs, en het verlofcontract, dat ook het telefoonnummer van de inrichting bevat. De inrichting evalueert het verlofbeleid niet op dit aspect.

11.1.6 *Informatiebeheer en- overdracht*

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Dossierbeheer			•	

Overdracht dossiers			.	
---------------------	--	--	---	--

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

De jongerenadministratie bewaakt de dossiervorming. De medewerkers van de jongerenadministratie geven een signaal als er een rapportage gemaakt moet worden voor de behandelplanbespreking of voor het aanvragen van een nieuwe verlofmachtiging. De dossiervorming is schriftelijk vastgelegd.

De dossiers bevatten de voorgeschreven documenten.

Het beleid over de dossiervorming wordt niet geëvalueerd.

Overdracht dossiers

In de nota "Overdracht en doorplaatsingen" wordt beschreven op welke wijze overdracht plaats dient te vinden. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen verschillende vormen van over- en/of doorplaatsing. Ook in het convenant met noordelijke ketenpartners is de overdracht een belangrijk thema.

Het beleid met betrekking tot de overdracht van informatie wordt niet geëvalueerd.

11.2

Oordeel van de inspecties

De Veenpoort voldoet in onvoldoende mate aan de verwachtingen die de inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op slechts 16 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

In het beleid is voldoende duidelijk vastgelegd hoe het verlof moet worden ingezet in het kader van het behandelplan. In de praktijk is de directe relatie tussen behandel- en verlofplan niet altijd zichtbaar aanwezig. De uitvoering is kwetsbaar doordat op sleutelfuncties (gedragswetenschappers) tot voor kort veel wisselingen en vacatures waren. Door de breed omschreven rol van de netwerkcoach bestaat daarnaast het risico dat in de praktijk verschillen ontstaan.

Behandeldoelen en verlofdoelen kunnen explicieter aan elkaar verbonden worden en het betrekken en ondersteunen van ouders kan systematischer worden aangepakt. Dat kan gebeuren door taken en functies preciezer te omschrijven en door het bevorderen van onderlinge afstemming.

De inrichting slaagt er niet altijd in om jongeren tijdig door te plaatsen naar passende vervolgvoorzieningen.

Van borging van het beleid op het terrein van de verlofuitvoering zijn op dit moment op slechts enkele onderdelen aanzetten aangetroffen.

De inrichting heeft zijn visie hoe de terugkeer in de samenleving te bevorderen nog onvoldoende uitgewerkt in effectief beleid. Dat geldt voor de interne taakverdeling op het gebied van het contact met de thuissituatie van de jongere. Dat geldt ook voor het feit dat er in onvoldoende mate op vervolgvoorzieningen en uitstroomprogramma's als STP's een beroep kan worden gedaan.

Medewerkers weten hoe ze kunnen optreden bij (dreigende) incidenten tijdens verlof. Het beleid met betrekking tot inzet van toezicht- en controlemiddelen is echter nog onvoldoende geëxpliciteerd. De communicatie bij incidenten is goed geregeld.

12 Deelrapport De Sprengen

De locatie Zutphen is onderdeel van Justitieel Pedagogisch Centrum De Sprengen. De Sprengen heeft een gesloten afdeling in Zutphen met 48 plaatsen voor opvang en 33 reguliere en 8 behandelplaatsen voor in individuele trajecten geplaatste PIJ'ers. De Individuele Traject Afdeling (ITA) is een behandelafdeling voor groepsongeschikte jongeren. De Sprengen is één van de twee pilots voor de ITA. Er is een beperkt beveiligde afdeling in Wapenveld met 60 plaatsen. Deze laatste zal per 1 januari 2010 overgaan naar VWS als een besloten jeugdzorgvoorziening. Op dit moment zijn er in één groep in Wapenveld nog PIJ's geplaatst. De locatie Zutphen is op 8 en 9 oktober 2008 bezocht. Het deelrapport is op 16 maart 2009 voor wederhoor voorgelegd aan de locatiedirecteur. De wederhoorreactie is ontvangen op 3 april 2009.

12.1 Bevindingen

12.1.1 *Bijdrage verlof aan realisatie behandel doelstellingen*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in behandelplannen geformuleerde doelstellingen

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Verlofplan onderdeel van het behandelplan		•		
Methodische hantering van toekenning vrijheden		•		
Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten		•		
Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies			•	
Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten			•	

Onderbouwing van de scores

Verlofplan onderdeel van het behandelplan

In het verlofbeleid van De Sprengen staat vermeld dat in het behandelplan, de startdiagnostiek, wordt vastgelegd wat het doel is van het verlof van de jongere en dat er een verlofstappenplan wordt ingevuld.

In de praktijk wordt verlof nauwelijks gebruikt bij het realiseren van behandeldoelen van de jongere. Verlof komt weliswaar aan de orde bij de bespreking van de startdiagnostiek, maar is niet gekoppeld aan de behandeldoelen uit de startdiagnostiek. Er is een vast stramien om verlof te verlenen, maar de jongeren zien in de praktijk het verlof los van de behandeling.

Verder is er meer aandacht voor het begeleid verlof dan voor onbegeleid verlof. Met name tijdens het meerdaagse onbegeleid verlof is er weinig aandacht voor hoe verlof wordt ingevuld en hoe deze invulling aansluit bij het behandelplan van de jongere.

Bij de ITA is er een eerste aanzet om verlof te koppelen aan de behandeling van de jongere.

Methodische hantering van toekenning vrijheden

Het verlofbeleid van De Sprengen is vastgelegd. Er is een document waarin de fases van verlof, inclusief de voorwaarden, worden beschreven. Verlofmogelijkheden zijn binnen De Sprengen gekoppeld aan de fase van de behandeling van de jongere.

Deze stapsgewijze opbouw van verlof wordt systematisch toegepast.

Het aanvragen van verlof wordt mede bepaald door het gedrag van de jongere en de mate waarin de jongere werkt aan zijn ontwikkelingsdoelen. Coaches vragen van de jongeren dat ze werken aan de vastgestelde ontwikkelingslijnen en dat ze zich goed op de groep gedragen. De ontwikkelingslijnen zijn een vertaling van de behandeldoelen in richtlijnen voor de coach. In wekelijkse gesprekken met de jongere wordt bekeken waar de jongere zich op de ontwikkelingslijn bevindt. In de startdiagnostiek en voortgangsanalyses is echter niet expliciet zichtbaar hoe het verlof wordt ingezet om het gedrag van de jongere te sturen.

Betrokkenheid behandelaars en groepsleiders bij verlofbesluiten

Een aanvraag voor verlof komt uit het kernteam, bestaande uit de jongere, de schooldocent en de coach. De aanvraag wordt inhoudelijk beoordeeld door een gedragswetenschapper, die vult het aanvraagformulier in. Vervolgens tekent het hoofd Traject Control¹² of de bedrijfsleider¹³ de verlofaanvraag.

De gedragswetenschapper stelt bij binnenkomst een startdiagnostiek voor de jongere op. De gedragswetenschappers zijn gekoppeld aan een jongere en niet aan een groep of afdeling. De gedragswetenschappers ervaren het als een gemis dat ze niet deelnemen aan teamvergaderingen. De behandeldoelen uit de startdiagnostiek worden vertaald in ontwikkelingslijnen. Van de jongere wordt verwacht dat hij aan zijn ontwikkelingslijnen werkt, daarbij ondersteund door zijn coach en schooldocent. Voorafgaand aan iedere verloffase voert de gedragswetenschapper een risicotaxatie uit met de jongere. Tevens evalueert de gedragswetenschapper periodiek en rapporteert middels voortgangsanalyses.

Verder vindt er 1 keer per 6 weken een portfoliobespreking en 1 keer per 6 weken een trajectbespreking plaats, waarin verlof aan de orde komt. Hierbij gaat het zowel om nieuw verlof als om de evaluatie van uitgevoerd verlof. In de portfoliobespreking presenteert de jongere zijn voortgang aan de docent en zijn coach. De gedragswetenschapper is eveneens bij deze besprekingen aanwezig.

Gedragswetenschappers overleggen onderling een keer per week.

Niet in alle dossiers zijn evaluaties van verlof aanwezig. Jongeren en coaches schrijven niet van elk verlof een evaluatie. Dit gebeurt wel als evaluaties nodig zijn om een nieuwe verlofaanvraag te kunnen doen of om een bestaande verlofmachtiging te verlengen. Ook is niet expliciet zichtbaar welke acties met betrekking tot verlof worden ondernomen naar aanleiding van wel uitgevoerde evaluaties.

Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies

De verantwoordelijkheid voor het besluit over verlof ligt bij het hoofd Traject Control en de bedrijfsleider, die als gemachtigden namens de directeur de verlofaanvragen tekenen.

Bij complexe aanvragen, ITA-jongeren en hoog risico wordt de verlofaanvraag besproken in het regieteam, bestaande uit het hoofd Traject Control, de bedrijfsleider, de psychiater en de aan de jongere gekoppelde gedragswetenschapper. Voor een juiste afweging verzamelt het regieteam informatie en geeft de psychiater inhoudelijk advies. Er zijn geen vaste criteria om

¹² Vergelijkbaar met een eerste behandelaar.

¹³ Vergelijkbaar met unitdirecteur

verlofbeslissingen te kunnen nemen, het regieteam maakt een weging. Dit is maatwerk per jongere.

Jongeren weten dat intern de gedragswetenschapper inhoudelijk verantwoordelijk is voor verlof en dat extern het Ministerie van Justitie de verlofbeslissing neemt.

De verantwoordelijkheidsverdeling wordt niet periodiek geëvalueerd.

Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten

Het beleid is dat jongeren die in De Sprengen verblijven hun behandeling daar moeten kunnen afronden, en dat tussentijdse overplaatsingen de behandeling verstoren. Ernstige incidenten worden besproken in het regieteam. Verlof kan worden stopgezet na een incident als te laat terugkomen en middelengebruik. Na incidenten wordt getracht de jongeren zo snel mogelijk weer verder te laten gaan met het planmatig verlof.

Dit beleid wordt niet systematisch geëvalueerd.

12.1.2 *Bijdrage verlof aan voorbereiding terugkeer in de samenleving*

Score op criterium: Uitvoering verlofbeleid draagt bij aan voorbereiding van jongere op terugkeer in de samenleving

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel			•	
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk	•			
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof		•		

Onderbouwing van de scores

Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel

Het beleid van de inrichting is gebaseerd op het verloftoetsingskader van het Ministerie van Justitie, waarin begeleid, onbegeleid, meerdaags onbegeleid verlof als elkaar opvolgende stappen worden gezien. In het inrichtingsbeleid is vastgelegd dat verlof dient om te zien of de jongere wat hij geleerd heeft buiten de inrichting kan toepassen, of de jongere zich buiten kan handhaven zonder schade te berokkenen en om te toetsen of een verantwoorde overstap gemaakt kan worden naar een vervolgbaatsing. De inrichting gaat er daarbij van uit dat onbegeleid verlof een voorbereiding is op plaatsing in een beperkt beveiligde afdeling (BBI) en dat meerdaags verlof een voorbereiding is op deelname aan een Scholings- en Trainingsprogramma (STP), proefverlof of beëindiging PIJ-maatregel. De inrichting vraagt vaak een aparte verlofmachtiging aan om jongeren in de gelegenheid te stellen om op meer dagen per week onderwijs buiten de inrichting te volgen of om bij een werkgever te werken.

Er zijn voor iedereen duidelijke regels: na drie maal begeleid verlof kan een voorstel onbegeleid verlof worden gedaan, na zes maal begeleid verlof kan een onbegeleid verlof plaatsvinden.

De locatie Zutphen maakte tot voor kort veelvuldig gebruik van de locatie Wapenveld (een locatie van De Sprengen met een BBI-bestemming) om jongeren met een PIJ-maatregel door te plaatsen. Deze locatie wordt echter per 1 januari 2010 overgedragen aan VWS en wordt gesloten jeugdzorg. Momenteel is er nog één PIJ-groep. Dit zou op zich voldoende moeten zijn voor de populatie uit Zutphen,

maar er worden nu veel zij-instromers van andere inrichtingen geplaatst. De wachtlijst is hierdoor toegenomen.

PIJ'ers gaan verder zoveel mogelijk in het kader van STP/proefverlof naar buiten. Een half jaar van te voren wordt de reclassering op de hoogte gebracht. De inzet van individuele trajectbegeleider (itb'ers), waarvan de inrichting er vijf in dienst heeft, begint zijn vruchten af te werpen. Hoewel het moeilijk is om wonen en werk voor de jongere van de grond te krijgen en vast te houden. Een knelpunt is het gebrek aan goede vervolgvorzieningen voor huisvesting en werk. Nazorg na beëindiging proefverlof is nog niet georganiseerd.

Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk

Het onderhoud en opbouwen van een sociaal netwerk door middel van verlof is geen expliciet doel van het inrichtingsbeleid. Die taak is in de praktijk in handen van de coach gelegd, die de contacten met de thuissituatie onderhoudt en met de jongeren mee naar huis gaat in de begeleid verlofsituatie. De coach kan bij problemen in de thuissituatie een beroep doen op de gedragswetenschapper. In praktijk is het contact met ouders heel verschillend. Soms is er veelvuldig contact, soms juist heel weinig. Ouders worden niet vanzelfsprekend betrokken bij de uitvoering van verlof. Coaches vullen die rol verschillend in. Coaches hebben weinig mogelijkheden (tijd, professionaliteit) om ouders actief te betrekken. De Sprengen heeft niet in beleid vastgelegd wat er minimaal zou moeten gebeuren richting de ouders. Voor veel ouders is de drempel te hoog om bij De Sprengen te komen praten. De coaches hanteren het uitgangspunt dat jongeren een sociaal netwerk moeten opbouwen, maar er zijn voorwaarden: soms moet hij contact met bepaalde mensen vermijden, soms mag hij niet terugkeren in de oude omgeving, middelengebruik is niet toegestaan. De coach moet dus het netwerk van de jongere kennen en contact onderhouden met verlofadressen. Wat een goed verlofadres is beslist de coach samen met de jongere. Jongeren doen zelf verslag van het verloop van een verloffase. Coaches vertrouwen op hun eigen inschattingsvermogen. Jongeren beschouwen het verlof in de thuissituatie als pretverlof, en zien dat als onderscheiden van werkverlof, dat wordt gebruikt om naar school of werk te gaan. Tijdens het pretverlof heb je vrijheid, werkverlof is om echt hard te studeren of te werken.

Aandacht voor materiële basiscondities bij verlof

De inrichting heeft beleid met betrekking tot verstrekken van een verlofpas en reis- en verblijfskosten die een aan verlof verbonden kunnen zijn. De eerste onbegeleid verlofsituaties bespreekt de coach grondig voor met de jongere. De reis wordt samen uitgestippeld, de jongere krijgt geld mee en een telefoon. De coach maakt afspraken over het houden van contact tijdens het verlof. De inrichting heeft niet altijd voldoende zicht op de thuissituatie.

12.1.3 *Betrokkenheid jongere en sociaal systeem bij verlof*

Score op criterium: Jongeren en het sociaal systeem van jongeren zijn actief betrokken bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informeren van jongeren over voorwaarden verlovverlening			•	

Ondersteuning van ouders/opvoeders	.			
Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn			.	
Programma tijdens verlof			.	

Onderbouwing van de scores

Informereren van jongeren over voorwaarden verlofverlening

De jongeren worden door hun coaches op de hoogte gebracht van de voorwaarden om met verlof te kunnen gaan. Voordat de jongere de begeleidde verlofstatus krijgt toegekend, wordt tussen de jongere en de coach een verlofcontract opgesteld waarin zaken als bereikbaarheid, geen middelengebruik en op tijd terugkomen worden vastgelegd. Zowel de jongere als de coach ondertekent het verlofcontract. De jongere bespreekt het verlof met zijn coach en eventueel met een gedragswetenschapper. Tevens informeren jongeren elkaar. De informatievoorziening aan jongeren wordt niet systematisch geëvalueerd.

Ondersteuning van ouders/opvoeders

De Sprengen doet niet veel aan gezinsbegeleiding en heeft op dit moment ook geen maatschappelijk werker in dienst. Er is geen beleid wanneer ouders betrokken worden bij de behandeling van de jongere. In principe onderhouden coaches de contacten met ouders. In het kader van begeleid verlof bezoekt de coach met de jongere het toekomstig verlofadres en maakt afspraken. Voordat een aanvraag voor onbegeleid verlof wordt gedaan wordt nogmaals contact gelegd met het verlofadres om zaken te checken. Het verschilt per coach of en hoe ouders bij het verlof betrokken worden. Na verlof van een jongere worden ouders bijvoorbeeld ook niet standaard gebeld om te horen hoe een verlof is verlopen. Ook de gedragswetenschappers spreken niet standaard met ouders.

Betrekken instellingen die bij verlof of nazorg betrokken zijn

De Sprengen heeft geen beleid over het betrekken van externe instellingen bij verlof. Bij werk-, school- en proefverlof, waarvoor een aparte machtiging wordt aangevraagd, onderhoudt de individuele traject begeleider (ITB'er) contacten met externe instellingen. Bij werkverlof heeft de ITB'er contact met de werkgever en bij schoolverlof met de school, ROC of stageplaats. Bij proefverlof verdelen de reclassering en ITB'er wie contact onderhoudt met de betrokken instanties. De ITB'er onderhoudt in ieder geval contact met de werkgever, de school, de thuissituatie en met bijvoorbeeld de sportschool. Deze werkwijze van de ITB'er met betrekking tot externe instellingen heeft De Sprengen niet expliciet vastgelegd in haar beleid.

Programma tijdens verlof

Het verlofprogramma staat in het verlofstappenplan, dat per verlofstatus wordt ingevuld. Hierin staan onder andere de tijdsduur, bestemming en doelen van het betreffende verlof vermeld. Coaches bespreken het programma met de jongere en daarna met de gedragswetenschapper, die het programma toetst. Bij begeleid verlof wordt hier nog veel in geïnvesteerd. Zo gaan er standaard een of twee pedagogische medewerkers mee op begeleid verlof. De stap van begeleid naar onbegeleid verlof is groot, er wordt bij onbegeleid verlof minder aandacht besteed aan de invulling van het programma, de begeleiding van de jongere en de evaluatie van het verlof. Het beleid wordt niet systematisch geëvalueerd.

12.1.4 *Risico-identificatie*

Score op criterium: Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof			•	
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen			•	
Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof			•	

Onderbouwing van de scores

Gebruik risicotaxatie-instrumenten bij besluitvorming over verlof

Het meezenden bij iedere verlofaanvraag van een actuele risicotaxatie naar het Ministerie van Justitie is een vanzelfsprekendheid. Daarvoor hanteert De Sprengen de SAVRY¹⁴. Zonder up-to-date SAVRY wordt de aanvraag onherroepelijk teruggestuurd door het ministerie. De SAVRY's van jongeren met een ernstiger delict risico of die eerder problemen veroorzaakten tijdens verlof zijn onderwerp van gesprek in de wekelijkse vergadering van het regieteam. Daarbij is de gedragswetenschapper die het verlofvoorstel gedaan heeft betrokken. In andere gevallen is de gedragswetenschapper verantwoordelijk voor het verlofvoorstel. Hij overlegt met het kernteam. De uitvoering is op handelingsniveau geborgd, maar er vindt geen systematische evaluatie van incidenten die zich hebben voorgedaan plaats.

Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen

Het toetsingskader verlof van het Ministerie is leidend bij de uitvoering van het verlofbeleid. De daarin vermelde categorie-indeling wordt in de verlofaanvragen gehanteerd, maar speelt door het toegenomen gewicht van de SAVRY in de besluitvorming geen belangrijke rol. De Sprengen zou meer mogelijkheden willen hebben om het verlofbeleid toe te kunnen spitsen op de situatie/ontwikkeling van de jongere. Als er binnen het kader van de PIJ nog maar weinig tijd is kiest de Sprengen er vaak voor om snel te beginnen met verlofopbouw zodat de jongere "ervaring" buiten heeft opgedaan voordat de PIJ beëindigd wordt. Voor elke nieuwe fase in het verlof moeten een aantal evaluatieverslagen van de jongere en van de coach verplicht met de verlofaanvraag worden meegezonden. Ook dat is een voorwaarde die voortvloeit uit het toetsingskader.

Aandacht voor gedrag jongeren voorafgaand aan verlof

In het beleid is vastgelegd dat unitleiders en bedrijfsleiders kunnen beslissen om een gepland verlof te annuleren, wanneer hiervoor duidelijke gronden aanwezig zijn (b.v. de veiligheid of het gedrag in de inrichting). Medewerkers hebben aandacht voor het gedrag van jongeren voorafgaand aan verlof. Als de coach vreemde dingen signaleert spreekt hij daarover met de jongere. Hij beoordeelt zelf of hij daarna zijn

¹⁴ De SAVRY is een risicotaxatie- en hanteringsinstrument en is bedoeld als hulpmiddel voor professionele beoordelaars bij het inschatten van (en het doen van uitspraken over) het geweldsrisico bij jongeren. De SAVRY speelt op verschillende momenten tijdens het verblijf van de jongere een rol: bij beslissingen op het gebied van zijn verlof, bij voordrachten voor doorplaatsing naar een open inrichting, bij plaatsing in een scholings- of trainingsprogramma, en bij verlengingsadviezen voor plaatsing in een jeugdinstelling (PIJ-maatregel).

bevindingen voorlegt aan de gedragswetenschapper of de unitleiding. Bij bepaalde incidenten (harddrugsgebruik, agressie) kan besloten worden dat verlof wordt stopgezet, vaak gebeurt dat in overleg met het regieteam. Gedragswetenschappers nemen dan het initiatief om verlof stop te zetten. Gedragswetenschappers zijn goed op de hoogte van incidenten die hebben plaatsgevonden door de korte informele lijnen tussen gedragswetenschappers en pedagogisch medewerkers.

12.1.5 *Risicobeheersing*

Score op criterium: Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle			•	
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers			•	
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof			•	
Vervallen of intrekken verlofmachtiging			•	
Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers		•		

Onderbouwing van de scores

Afspraken over toezicht en controle

In het beleid is terug te lezen dat De Sprengen sterk gericht is op het terugdringen van ongeoorloofde aanwezigheid. Spullen die meegenomen worden/weekendtas worden voor vertrek gecontroleerd door de pedagogisch medewerker. De jongere moet beschikken over een mobiele telefoon, zodat hij altijd bereikbaar is. Er zijn afspraken over (bel)contacten tussen verlofadres, jongere en inrichting. De gevolgen van overtreding van regels of afspraken, over drugsgebruik, over contact met de politie tijdens verlof zijn met de jongere besproken. De inrichting heeft regels voor de inzet van een elektronisch volgsysteem (EVS), een middel waarmee de bewegingen van jongeren tijdens verlof kunnen worden gevolgd.

(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers

Wanneer er een executie-indicator is, wordt voorafgaand aan het verlofbesluit advies ingewonnen bij het OM. Er bestaat een landelijk systeem waarin slachtoffers kunnen aangeven dat ze op de hoogte gesteld willen worden bij verlof. De Sprengen informeert slachtoffers als ze daar reden toe ziet. Het informeren gebeurt soms door de gedragswetenschapper, soms door de unitleiding. Soms verloopt het via het OM of de politie.

Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof

Procedures hoe op te treden bij ongeoorloofde afwezigheid zijn beschreven. Er kan slagvaardig opgetreden worden bij een onttrekking. De procedure om een onttrekking te melden is afgestemd met de KLPD. Jongeren wordt voorgehouden dat het niet loont om je aan de maatregel te onttrekken. Incidenten worden altijd gemeld, gerapporteerd en besproken met de jongere, waarbij de gevolgen voor toekomstige verlofsituaties worden bepaald.

Indien zich ernstige zaken hebben voorgedaan tijdens het verlof van de jongere wordt het Ministerie van Justitie op de hoogte gesteld. Soms vraagt het Ministerie

zelf naar de handelswijze van De Sprengen n.a.v. een melding ongeoorloofde afwezigheid. Het Ministerie van Justitie zou het liefste zien dat De Sprengen uitgebreid rapporteert, maar de gedragswetenschappers hebben daarvoor onvoldoende tijd.

De inrichting is bezig om een evaluatie van incidenten structureel op te zetten. De gedachte is dat de betrokken medewerkers na een incident met elkaar terugkijken naar wat goed ging en wat beter had gekund. Hiervan moet dan een verslag gemaakt worden. Er wordt wel regelmatig geëvalueerd naar aanleiding van incidenten. Dit beleid is nog niet op schrift vastgelegd. Bij de evaluatie wordt met alle betrokken medewerkers teruggekeken, lering uit het incident getrokken en uitkomsten van de evaluatie worden vervolgens binnen De Sprengen gecommuniceerd.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging

Verlofmachtigingen vervallen bij recidive. De machtiging dient dan opnieuw aangevraagd te worden bij het Ministerie van Justitie. Na een ongeoorloofde aanwezigheid wordt altijd gekozen voor een time out, en wordt het verlof door de directeur stopgezet. Daarna wordt de situatie besproken in het regieteam. De directeur van De Sprengen heeft de bevoegdheid om het verlof daarna weer op te starten op advies van de gedragswetenschapper. Er is geen nieuwe verlofaanvraag nodig in dat geval.

Verstrekken verlofdocument aan verlofgangers

De jongeren krijgen zijn originele ID-bewijs mee en een verlofpas. In een enkel geval heeft de groepsleider wel eens een programma uitgeschreven voor een jongere (vanwege diens beperkingen). Belangrijke voorwaarden voor het verlof staan in het verlofcontract. Dit verlofcontract is door de jongere en de coach ondertekend, maar het wordt tijdens het verlof niet meegenomen. De voorwaarden in het verlofcontract zijn abstract en juridisch geformuleerd.

12.1.6 *Informatiebeheer en- overdracht*

Dossiervorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of verlof dragen bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding

Indicatoren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Dossierbeheer	.			
Overdracht dossiers			.	

Onderbouwing van de scores

Dossierbeheer

De afdeling Traject Control legt voor iedere jongere een dossier aan, zoals beschreven in het handboek Traject control. Niet alle dossiers zijn duidelijk en systematisch opgebouwd. Verder ontbreken documenten in de dossiers, zoals evaluatieverslagen en SAVRY-analyses. Ook is een behoorlijk aantal documenten niet gedateerd.

Tegenwoordig wordt steeds meer vastgelegd in elektronische dossiers, via Tracer, dat mede door De Sprengen is ontwikkeld. Deze data worden niet standaard in de

fysieke dossiers opgenomen. Verder worden steeds meer zaken per email afgehandeld, die niet in de fysieke dossiers of in Tracer worden opgenomen. De jongere kan samen met de coach het fysieke dossier van inzien.

Overdracht dossiers

De afdeling Traject Control zorgt voor de overdracht van dossiers aan een vervolginrichting- of instelling. Bij nieuwe jongeren nemen de controllers actief contact op met de betrokken instanties, waar de jongere voorafgaand aan De Sprengen verbleef.

De Sprengen vindt dat vaker een warme overdracht zou mogen plaatsvinden, omdat de overdracht van informatie rondom een jongere niet altijd soepel en snel verloopt. De Sprengen verstuurt vanuit privacyoverwegingen alle informatie aangetekend, wat behoorlijke kosten met zich meebrengt. De Sprengen vindt het opmerkelijk dat zij veel stukken niet aangetekend toegestuurd krijgt en vindt dat er een duidelijk landelijk beleid ontbreekt op dit punt.

12.2 Oordeel van de inspecties

De Sprengen voldoet in onvoldoende mate aan de verwachtingen die de inspecties over het verlofbeleid hebben geformuleerd. Op slechts 15 van de 22 indicatoren scoort de inrichting (tenminste) operationeel.

Planmatig verlof wordt onvoldoende ingezet om in individuele behandelplannen geformuleerde doelstellingen te bereiken. Ook is de bijdrage van het planmatig verlof aan de voorbereiding op de terugkeer in de samenleving beperkt, omdat het opbouwen van een ondersteunend sociaal netwerk van de jongere en de ondersteuning van ouders en opvoeders onvoldoende aandacht krijgt. Dat geldt zowel voor het beleid als voor de uitvoering. Het risicomanagement met betrekking tot de uitvoering van het verlofbeleid is toereikend en beantwoordt aan in het landelijk beleid vastgelegde eisen. De overlegstructuren waarbinnen verlofforstellen tot stand komen en het verloop van verlof wordt geëvalueerd bieden onvoldoende aanknopingspunten voor een systematische reflectie op het beleid en laten veel ruimte aan individuele functionarissen om op eigen wijze inhoud te geven aan het verlofbeleid. De risico's die daaruit voortvloeien, worden beperkt door het feit dat korte, informele communicatielijnen binnen de locatie goed functioneren. Het dossierbeheer is ontoereikend georganiseerd. Dossiers worden niet systematisch bijgehouden en het ontbreekt aan richtlijnen welke informatie uit de digitale systemen in de dossiers moet worden opgenomen.

Bijlage 1 Toetsingskader

Uitvoering verlofbeleid justitiële jeugdinstellingen. Toelichting op scoreclassificaties per indicator

IJZ

De uitvoering van het verlofbeleid draagt bij aan realisatie van in het kader van de behandelings- en handelingsplannen geformuleerde doelstellingen.

Indicator	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid waarin de relatie tussen verlof- en behandelplan is aangegeven.	De inrichting heeft schriftelijk beleid m.b.t. relatie tussen behandelplan en verlofplan (Toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen).	Het dossier maakt per verloffase zichtbaar hoe de behandeling verloopt, wat de respons is van de jongere, zodat het gefaseerd uit te voeren verlofbeleid logisch en consistent in de tenuitvoerlegging van de maatregel past.	De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. Het beleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.	
Methodische hantering van toekenning vrijheden	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid op welke wijze de toekenning van vrijheden methodisch wordt onderbouwd.	De inrichting heeft schriftelijk beleid hoe verlof kan worden ingezet om het gedrag jongeren te sturen.	Jongeren en medewerkers zijn op de hoogte van het beleid hoe verlof kan worden ingezet om het gedrag van jongeren te sturen. Het beleid wordt consequent en in overeenstemming met de eisen van basismethodiek gehanteerd.	De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

<p>Betrokkenheid behandelaars en groepsleiding bij besluitvorming over verlof</p>	<p>De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid op welke wijze behandelaars en groepsleiding bij besluitvorming betrokken zijn.</p>	<p>De inrichting heeft schriftelijk beleid hoe behandelaars en groepsleiding betrokken worden bij de besluitvorming over verlof, waarin multidisciplinair overleg en een professioneel inhoudelijk toets plaatsvinden. Bij toets een plaats heeft (Toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen).</p>	<p>Uit het dossier van de jongere blijkt dat behandelaars en groepsleiding zijn betrokken bij de besluitvorming over verlof, en dat multidisciplinair overleg en een professioneel inhoudelijk toets plaatsvinden. Bij evaluatie van het verloop van het verlof zijn behandelaars en groepsleiding betrokken.</p>	<p>De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. De inrichting evalueert en onderzoekt systematisch het proces van toekenning verlof.</p>
<p>Verantwoordelijkheid voor het besluit over het verlofadvies</p>	<p>De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid wie verantwoordelijk is voor besluiten over verlofadviezen</p>	<p>De inrichting heeft schriftelijk vastgelegd beleid wie verantwoordelijk is voor het advies tot verlofverlening en hoe bij verschil van opvatting besluitvorming plaatsvindt.</p>	<p>Uit het dossier wordt duidelijk wie verantwoordelijkheid neemt voor het advies tot verlofverlening.</p>	<p>De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. De inrichting evalueert en onderzoekt systematisch het proces van verloftoekenning.</p>
<p>Continuïteit in behandeling en opvoeding na verlofincidenten</p>	<p>De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid ten aanzien van continuïteit van behandeling en opvoeding na eventuele verlofincidenten.</p>	<p>De inrichting heeft schriftelijk beleid dat erop gericht is om overplaatsing van jongeren en negatieve effecten voor de continuïteit van zorg, behandeling en opvoeding na verlofincidenten te voorkomen.</p>	<p>Uit het dossier blijkt hoe de continuïteit van zorg, behandeling en opvoeding wordt gerealiseerd na verlofincidenten.</p>	<p>De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. Het beleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.</p>

Ist**De uitvoering van het verlofbeleid draagt bij aan de voorbereiding op de terugkeer van de jongere in de samenleving**

Indicator	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid ten aanzien van de aansluiting van verlofsituaties op fasering PIJ-maatregel.	De inrichting heeft schriftelijk beleid met betrekking tot de aansluiting tussen toekenning van verlofmodaliteiten en voorbereiding van overplaatsing naar minder beveiligde inrichtingen of (vervolg)voorzieningen. (toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen).	Uit het dossier blijkt dat eendaags onbegeleid verlof altijd een voorbereiding is op plaatsing naar een beperkt beveiligde behandelafdeling en dat veelvuldig verleend meerdaags verlof altijd een voorbereiding is op STP-/verlof of beëindiging Proefverlof of beëindiging PIJ.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Passende vervolgplaatsen zijn voldoende beschikbaar. Als vervolgvoorzieningen niet beschikbaar zijn heeft de inrichting een actieve en aantoonbare rol in de totstandkoming ervan. De inrichting onderzoekt en evalueert periodiek de effectiviteit van haar rol en stelt op grond daarvan het beleid bij.
Bijdrage van verlof aan onderhoud en opbouw sociaal netwerk	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid waarin is vastgelegd hoe verlof kan bijdragen aan onderhoud en opbouw van het sociaal netwerk.	In schriftelijk beleid van de inrichting is vastgelegd op welke wijze verlof bijdraagt aan opbouw en onderhoud van het sociaal netwerk van jongeren buiten de inrichting.	Uit het dossier blijkt hoe verleend verlof bijdraagt aan opbouw en onderhoud van het sociaal netwerk van jongeren buiten de inrichting.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
Aandacht voor materiële basiscondities bij verlofsituaties	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid ten aanzien van materiële basiscondities tijdens verlof.	De inrichting heeft schriftelijk vastgelegd beleid m.b.t. de verzorging van jongeren, reiskosten, verblijf tijdens verlof.	Uit het dossier blijkt dat de jongere tijdens verlof kon beschikken over passende verblijf, verzorging voldoende middelen.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

IJZ**Jongeren en het sociaal systeem van de jongeren zijn actief betrokken bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van verlofsituaties**

Indicator	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informeren van jongeren over voorwaarden die aan verlofverlening verbonden zijn.	De inrichting heeft geen schriftelijk beleid m.b.t. het informeren van jongeren over rechten en plichten die aan verlofverlening verbonden zijn.	De inrichting heeft schriftelijk beleid om jongeren te informeren over rechten en plichten, waaronder over voorwaarden die aan verlofverlening verbonden zijn.	Jongeren zijn op de hoogte van de regels en procedures en de voorwaarden die aan verlofverlening verbonden zijn.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. De effecten van het informeren van jongeren worden onderzocht en geëvalueerd en de werkwijze en te hanteren middelen worden verbeterd.
Ondersteuning van ouders /opvoeders die de jongeren tijdens verlof begeleiden.	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid gericht op ondersteuning van ouders/-opvoeders die de jongeren tijdens verlof begeleiden.	De inrichting heeft schriftelijk beleid hoe ouders/opvoeders betrokken worden bij verlofverlening, hoe ze geïnformeerd worden over hun rol bij het verlof, en hoe ze daarbij zo nodig ondersteund worden.	Uit het dossier blijkt dat ouders op de hoogte zijn van hun rol bij het verlof en dat ze in staat zijn deze (zonodig met steun van de inrichting) uit te voeren.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
Informeren en betrekken instellingen/externe functionarissen die (nu) bij de vormgeving van verlofsituaties of (in de toekomst) bij de terugkeer van de jongere een rol hebben.	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid met betrekking tot het betrekken van relevante externe functionarissen en instellingen bij verlofsituaties.	De inrichting heeft schriftelijk beleid over het informeren en betrekken van relevante externe functionarissen en instellingen bij verlofsituaties.	Uit het dossier blijkt dat relevante instellingen en functionarissen betrokken zijn.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
Programma tijdens verlof	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid t.a.v. inhoud en vormgeving van het programma tijdens het verlof.	De inrichting heeft schriftelijk beleid met betrekking tot het vormgeven van vastleggen van de jongere tijdens verlof.	Uit het dossier blijkt dat de jongeren tijdens verlof beschikken over een duidelijk programma dat met hen en andere bij de uitvoering betrokkenen is gecommuniceerd.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Ist**Er vindt risico-identificatie plaats bij besluitvorming over verloftoekenning en voorbereiding van verlof**

Indicator	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Gebruik risicotaxatieinstrumenten bij het beslissen over toekenning van verlof.	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid m.b.t. gebruik van risicotaxatieinstrumenten.	De inrichting heeft schriftelijk beleid hoe de Savry en andere risicotaxatieinstrumenten worden ingezet in het kader van verlofbeslissingen om in Biji art. 31, lid 2 genoemd de risico's te beheersen.	Uit het dossier blijkt dat risicotaxatieinstrumenten op geplande en consistente wijze gehanteerd worden in het kader van de toekenning of afwijzing van verlofaanvragen, en dat risico's zorgvuldig worden afgewogen.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Inzichten uit onderzoek naar factoren die een risico vormen voor een goed verloop van het verlof, en uitkomsten van onderzoeken naar incidenten worden verwerkt in het beleid.
Hantering toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen.	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid waarin het toetsingskader verlof een plaats heeft.	De inrichting heeft schriftelijk beleid hoe categorisering van PIJ-jongeren plaatsvindt en hoe wetten vastgelegde termijnen met betrekking tot toekenning van verlof worden gehanteerd.	Uit het dossier blijkt dat jongeren in de juiste categorie zijn geplaatst, en conform de regels die daaruit voortvloeien worden behandeld. Wettelijke termijnen worden gehandhaafd.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
Aandacht voor gedrag van jongeren voorafgaand aan uitvoering verlof	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid t.a.v. signalen voorafgaand aan verlof.	Er is schriftelijk vastgelegd beleid gericht op het signaleren van bijzondere gedragingen van jongeren voorafgaand aan verlof.	Medewerkers staan in nauw contact met jongeren die in afwachting zijn van een verlof en signaleren en communiceren eventuele risico's m.b.t. reeds toegekende verloven en leggen deze vast.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

IST**Risico's tijdens verlofsituaties worden beheerst**

Indicator	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Afspraken over toezicht en controle om risico's tijdens verlofsituaties te beheersen	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid t.a.v. inzet van toezicht- en controle-middelen.	De inrichting heeft schriftelijk beleid m.b.t. inzet van toezicht- en controle-middelen (begeleiding, afspraken die de bewegingsvrijheid beperken, tussentijdse contacten met de thuissituatie of met de jongere).	Uit het dossier blijkt dat inzet van toezicht- en controle-middelen plaatsvindt op basis van een risicotaxatie en besproken wordt met de jongere.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
(Tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers bij toekennen verlof	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid t.a.v. het (tijdig) informeren van politie/OM/slachtoffers bij verlobbewegingen.	De inrichting heeft beleid om in voorkomende gevallen, politie/OM of slachtoffers te (doen) informeren over verlobbewegingen van jongeren.	Uit het dossier blijkt dat OM, politie en slachtoffers zo nodig zijn geïnformeerd en dat het OM wordt betrokken bij de besluitvorming over verlof wanneer een executie-indicator is afgegeven.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
Melding, registratie en onderzoek van incidenten tijdens verlof	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid ten aanzien van melding, registratie en onderzoek van incidenten.	De inrichting heeft een beleid om ongewenste gebeurtenissen en incidenten tijdens verlof te melden, te registreren en te onderzoeken. Het beleid sluit aan bij de Regeling melding bijzondere voorvallen.	Uit het dossier blijkt dat incidenten worden onderzocht, gerapporteerd en besproken met de jongeren en dat de gevolgen voor toekomstige verlofsituaties worden bepaald.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Ernstige incidenten worden volgens een schriftelijk vastgelegde werkwijze onderzocht. Onderzoek, analyse en evaluatie van verlofincidenten leiden tot aanpassing van het verlofbeleid.

Vervallen of intrekken verlofmachtiging	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid t.a.v. het vervallen of intrekken van de verlofmachtiging.	In schriftelijk beleid van de inrichting is vastgelegd dat verlofmachtigingen vervallen/ingetrokken worden bij verdenking van het plegen van een misdrijf, het niet nakomen van afspraken zodat er van een ongestoord verloop van het verlof geen sprake is en onttrekking.	Uit het dossier blijkt dat het vervallen van de verlofmachtiging bij verdenking van het plegen van een misdrijf, het niet nakomen van afspraken (geen ongestoord verloop van het verlof) en onttrekking altijd plaatsvindt en op eenduidige wijze wordt gecommuniceerd naar de jongere.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
Verstrekken verlofdocument aan verlof-ganger	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid met betrekking tot de verstrekking van verlofdocumenten aan jongeren.	De inrichting heeft schriftelijk beleid met betrekking tot de verstrekking van verlofdocumenten aan jongeren.	Iedere jongere die buiten de inrichting verblijft beschikt over een verlofdocument. Het verlofdocument verschaft de jongere duidelijkheid over de voorwaarden waaraan hij zich moet houden en hoe hij een beroep kan doen op hulp en steun tijdens verlof en bevat tevens informatie voor personen of instellingen waarmee de jongeren functioneel contact heeft tijdens het verlof.	De uitvoering is op handlingsniveau geborgd. Het verlofbeleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

IJZ**Dossvorming en informatieoverdracht bij overplaatsing of vertrek draagt bij aan continuïteit in behandeling en opvoeding.**

Indicator	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Dossierbeheer	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid ten aanzien van dossvorming over jongeren.	De inrichting heeft schriftelijk beleid met betrekking tot de dossvorming over jongeren.	Dossiers zijn altijd volledig bijgehouden, en toegankelijk voor bij de jongeren betrokken functionarissen.	De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. Het beleid met betrekking tot de dossvorming wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.
Overdracht dossiers	De inrichting heeft geen schriftelijk vastgelegd beleid dossieroverdracht over jongeren.	De inrichting heeft schriftelijk beleid hoe informatie en dossiers aan een vervolginrichting of –instelling wordt overgedragen.	Relevante informatie uit het dossier over de jongere wordt tijdig aan vervolginrichtingen overgedragen.	De uitvoering is op handelingsniveau geborgd. Het beleid met betrekking tot overdracht van informatie wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Bijlage 2 Afkortingen

BBI	Bepoort Beveiligde Inrichting
BJJI	Beginselenwet Justitiële Jeugdinstellingen
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DJJ	Directie Justitieel Jeugdbeleid
FFT	Functional Family Therapy
FOBA	Forensische Opvang en Behandeling Afdeling
GGz	Geestelijke Gezondheidszorg
IBB	Individuele Behandeling Bespreking
ID-bewijs	Identiteitsbewijs
IJZ	Individuele Jeugd Zaken
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
ITA	Individuele Traject Afdeling
Itb'er	Individuele trajectbegeleider
JJI	Justitiële Jeugd Inrichting(en)
KLPD	Korps Landelijke Politie Diensten
LVG	Licht Verstandelijk Gehandicapten
MST	Multi System Therapy
OM	Openbaar Ministerie
PIJ	Plaatsing In Jeugdinstelling
ROC	Regionaal Opleidings Centrum
SAVRY	Structured Assessment of Violence Risk in Youth
SD JJI	Sectordirectie Justitiële Jeugdinstellingen
STP	Scholings- en Trainingsprogramma
TVA	Taken en Vaardigheden Adolescenten
TVE	Tijdelijk Verblijf Elders
VIC	Very Intensive Care-afdeling
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport